

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2015-2016) – Nr. 7-H
3 december 2015 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Tine Soens en Jos De Meyer
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

over het ontwerp van decreet

houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2016

en over de beleidsbrief
Onderwijs
2015-2016

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde;

Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;

Ann Brusseel, Jo De Ro;

Caroline Gennez, Tine Soens;

Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Peter Persyn, Grete Remen, Axel Ronse, Willy Segers, Ann Soete, Manuela Van Werde;

Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;

Katia Segers, Steve Vandenberghe;

Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:

- 15** (2015-2016) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 t.e.m. 6: Amendementen
 - Nr. 7-A t.e.m. G: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
- 14** (2015-2016) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
 - Nr. 2: Amendementen
- 12** (2015-2016) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
 - Nr. 2: Verslag
- 13** (2015-2016) – Nr. 1: Algemene toelichting
 - Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 16** (2015-2016) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof
- 21** (2015-2016) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 512** (2015-2016) – Nr. 1: Beleidsbrief

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door minister Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs	5
1.	Toelichting bij de beleidsbrief Onderwijs 2015-2016	5
1.1.	Algemene situering.....	6
1.2.	Kleuterparticipatie	6
1.3.	Modernisering van het secundair onderwijs.....	7
1.4.	Leerlingenbegeleiding	7
1.5.	M-decreet.....	9
1.6.	Loopbaanpact	10
1.7.	Lerarenopleiding	10
1.8.	Volwassenenonderwijs	11
1.9.	Hoger onderwijs.....	12
1.10.	Overige aandachtspunten.....	12
2.	Toelichting bij de uitgavenbegroting Onderwijs 2016	12
2.1.	Algemeen overzicht.....	12
2.2.	Belangrijkste begrotingselementen per entiteit	13
2.3.	Bij wege van conclusie.....	17
II.	Bespreking.....	18
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	18
1.1.	Tussenkomsst van Jo De Ro	18
1.2.	Tussenkomsst van Jos De Meyer.....	21
1.3.	Tussenkomsst van Koen Daniëls	22
1.4.	Tussenkomsst van Caroline Gennez	23
1.5.	Tussenkomsst van Elisabeth Meuleman	26
1.6.	Tussenkomsst van Kathleen Krekels.....	29
1.7.	Tussenkomsst van Ann Brusseel	32
1.8.	Tussenkomsst van Tine Soens.....	34
1.9.	Tussenkomsst van Ingeborg De Meulemeester	36
1.10.	Tussenkomsst van Kris Van Dijck.....	37
1.11.	Tussenkomsst van Vera Celis	37
1.12.	Tussenkomsst van Miranda Van Eetvelde.....	38
1.13.	Tussenkomsst van Steve Vandenberghe	38
1.14.	Tussenkomsst van Kathleen Helsen.....	39
2.	Antwoorden van de minister.....	39
2.1.	Begroting.....	39
2.2.	Beleidsbrief	57
3.	Replieken.....	71
3.1.	Begroting.....	71
3.2.	Beleidsbrief	80

III. Toelichting amendementen en indicatieve stemmingen.....	84
Gebruikte afkortingen.....	86
Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	
Bijlage 1: Powerpointpresentatie toelichting begroting en beleidsbrief	
Bijlage 2: Internationale nascholingsprojecten tussen de drie gemeenschappen	
Bijlage 3: Projecten kunstinitiatie	

De Commissie voor Onderwijs besprak op haar bijeenkomsten van donderdag 12 november, 19 november en 26 november en 3 december 2015 de haar toegewezen elementen en bepalingen van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016. De bespreking van de begroting gebeurde aan de hand van de toelichtingen in (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 13/2-F). De verwijzingen naar paginanummers hebben hierop betrekking. Overeenkomstig artikel 82 van het Reglement van het Vlaams Parlement, werd de beleidsbrief Onderwijs 2015-2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 512/1) besproken samen met het desbetreffende deel van de uitgavenbegroting.

Op de eerstgenoemde datum gaf minister Hilde Crevits achtereenvolgens toelichting bij haar beleidsbrief Onderwijs en bij het onderwijsluik van de uitgavenbegroting. Ze maakte hierbij gebruik van een powerpointpresentatie die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be (bijlage 1). Op de tweede datum hielden de leden van de commissie hun tussenkomsten over deze beide documenten en stelden ze aanvullende vragen ter verduidelijking van een en ander aan de minister, die daarop antwoordde op data van donderdag 26 november en 3 december 2015. Op 26 november 2015 werd de bespreking van de uitgavenbegroting ook al afgerond en stemde de commissie indicatief over al de haar, op grond van haar bevoegdheid voor Onderwijs, toegewezen en toekomstige elementen van de uitgavenbegroting. De bespreking van de beleidsbrief Onderwijs 2015-2016 werd afgerond op 3 december 2015.

Doordat er logischerwijze inhoudelijk een sterke correlatie bestaat tussen de uitgavenbegroting 2016 (en de daarmee samen behandelde beleidsbrief Onderwijs 2015-2016) enerzijds en het onderwijshoofdstuk van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016 anderzijds (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 544/1), liepen de besprekingen van deze twee ontwerpen van decreet en van de beleidsbrief deels dooreen. Omwille van de duidelijkheid en om verslagtechnische redenen werd wel een apart verslag opgesteld over de bespreking van het ontwerp van programmadecreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 544/19). Hierin zijn met name de toelichting van de minister en de stemming van de diverse decreetsbepalingen (die doorging op dezelfde datum als de stemming van de uitgavenbegroting) in extenso opgenomen. Voor de vragen en bemerkingen van de commissieleden evenals de daarbij horende antwoorden van de minister dient ook rekening te worden gehouden met de hogergenoemde overlapping met de andere besprekingen (uitgavenbegroting en beleidsbrief).

Minister Hilde Crevits bezorgde bijkomende informatie. Deze informatie werd opgenomen in het verslag of is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting door minister Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs

1. Toelichting bij de beleidsbrief Onderwijs 2015-2016

Minister *Hilde Crevits* gaat ervan uit dat alle commissieleden reeds de gelegenheid hebben gehad om de beleidsbrief grondig te lezen, en zal deze dan ook niet opnieuw in extenso toelichten. Ze zal zich beperken tot een toelichting op hoofdlijnen.

1.1. Algemene situering

Uitgangspunten van het te voeren beleid zijn: vertrouwen, gedeelde verantwoordelijkheid, geven van verantwoordelijkheden en anderen daarin uitdagen, elk onderwijsniveau een eigen plaats geven en, last but not least, overleg, dat cruciaal is omdat onderwijs nu eenmaal mensenwerk is. Waarbij de minister terzijde nog laat opmerken dat haar vertrouwen in het overleg occasioneel al eens beschaamd durft te worden door mensen die menen te moeten werken via medialekken.

De minister stelt verder vast dat in de voorbije periode al een aantal grote dossiers de revue zijn gepasseerd die hier in deze commissie ook uitgebreid besproken werden. Ze haalt enkele voorbeelden aan: het Masterplan Scholenbouw is toegelicht, waarna er hoorzittingen en gedachtewisselingen over zijn geweest; de capaciteitsmonitor is voorgesteld; er wordt gewerkt aan de verdere uitrol van het Masterplan Scholenbouw; er is uitgebreid stilgestaan bij de basis voor het toekomstige niveaudecreet voor het deeltijds kunstonderwijs. Voor een aantal andere dossiers heeft deze commissie de sleutel in handen: zo onder andere de debatten over de eindtermen of over het inschrijvingsbeleid, die tot concrete resultaten moeten leiden. Ook de actualiteit bepaalt mee het beleid. Zo is al uitgebreid stilgestaan bij acties met het oog op deradicalisering en bij de uitdagingen van de asielcrisis. Voorlopig sluitstuk van dat laatste was de parlementaire goedkeuring van het decreet dat een aantal dringende maatregelen rond asiel en onderwijs regelt (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 551/1-4).

Kortom, er is afgelopen jaar al heel wat gebeurd, maar er liggen ook nog heel wat belangrijke dossiers op tafel. Dienaangaande acht de minister het niet nuttig om alle in de beleidsbrief opgenomen uitdagingen hier nog eens punt per punt te overlopen. Ze opteert er eerder voor om een achttal grote uitdagingen nog eens op een rijtje te zetten. Het gaat dan meer bepaald over: de kleuterparticipatie, de modernisering van het secundair onderwijs, de leerlingenbegeleiding, het M-decreet, het loopbaanpact, de lerarenopleiding, het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Een en ander belet natuurlijk niet dat de leden van de commissie tijdens de vragenronde ook op andere onderwerpen nader kunnen ingaan.

1.2. Kleuterparticipatie

Wil men alle kinderen sterke fundamenten meegeven via een sterk basisonderwijs, dan is het zaak om verder in te zetten op kleuterparticipatie. Onderwijs is immers de hefboom bij uitstek voor integratie en ontwikkeling. Het basisonderwijs legt daarvoor de fundamenten en een tijdige instap van kleuters blijft dan ook van cruciaal belang, stelt de minister. Internationaal staat Vlaanderen in dat opzicht aan de top, zoals ook blijkt uit de jongste cijfers. Voor het schooljaar 2014-2015 waren voor alle leeftijden gemiddeld 98,6 percent van de kleuters ingeschreven. En vanaf de leeftijd van drie jaar waren minstens 96,4 percent van de kleuters voldoende aanwezig. Dit belet volgens de minister echter niet dat we ten volle moeten blijven inzetten op maximale participatie aan kleuteronderwijs vanaf drie jaar. Om die reden is haar administratie gestart met de opmaak van een rapport over zinvolle en efficiënte beleidsmaatregelen en goede praktijkvoorbeelden. In dat kader is er al een kwantitatieve en een kwalitatieve analyse opgemaakt. Volgens die kwantitatieve analyse zijn Leuven en Oostende de centrumsteden die slechter scoren qua niet-ingeschreven kleuters. In Leuven ging het in 2014 om 1,8 percent, waarbij dient opgemerkt dat er daar een eerder dalende trend lijkt te zijn ingezet. Ook Oostende doet het minder goed met 1,7 percent. De trend is daar eerder stijgend. De stad scoort met 13,4 percent ook hoog qua percentage onvoldoende aanwezigen. Daar is de trend dalend.

Minister Crevits geeft daarna ook enkele gegevens over de grootsteden, zoals die uit de kwantitatieve analyse naar voren komen. In relatieve termen zijn het die grootsteden die zowel wat betreft de niet-ingeschrevenen als wat betreft de onvoldoende aanwezigen het hoogst scoren. Dat gegeven is niet nieuw en is ook niet geheel onlogisch. Zorgwekkend is wel dat er zich op een aantal plaatsen een stijgende trend voordoet. Het aandeel niet-ingeschrevenen ligt in 2014 hoger in Antwerpen dan Gent, met respectievelijk 5,5 procent tegenover 1,4 procent. Het aantal onvoldoende aanwezigen ligt met 13,7 procent tegenover 13,3 procent dan weer hoger in Gent dan in Antwerpen. Anderzijds blijkt voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest dat kinderen met een vreemde nationaliteit bovengemiddeld goed scoren qua aanwezigheid.

Momenteel worden experts bevroegd over deze cijfers. De minister hoopt om tegen halfweg 2016 met een afgerond kwalitatief en kwantitatief rapport over kleuterparticipatie te kunnen komen en dienovereenkomstig eventueel ook al nieuwe beleidsvoorstellen te kunnen doen. Doel is alleszins gericht in te zetten op de niet-ingeschrevenen of onvoldoende aanwezige kleuters. Waarbij de minister wel laat opmerken dat dit geen zaak is van Onderwijs alleen. Er zijn diverse opties, onder andere met de Huizen van het Kind en soortgelijke instanties. Zodra het rapport er is, zal duidelijk worden op welke plaatsen en manieren de zaak het best gestimuleerd kan worden.

1.3. Modernisering van het secundair onderwijs

Minister Hilde Crevits attendeert de commissieleden op het feit dat het Vlaamse secundair onderwijs goed is voor meer dan 421.000 leerlingen. Zijn budget van meer dan vier miljard euro belooft ongeveer een derde van de totale onderwijsbegroting. Die cijfers zijn illustratief voor het belang van het secundair onderwijs binnen ons gehele onderwijsbestel.

Desondanks is het al van 1991 geleden dat de structuur van het secundair onderwijs nog gemoderniseerd werd, wat volgens de minister de nood aan een masterplan nog extra onderstreept. Dat vereist natuurlijk wel dat er zowel binnen de Vlaamse Regering als binnen dit Vlaams Parlement een aantal knopen worden doorgehakt. De minister somt daarop een aantal vragen op die een antwoord vergen. Welke optimaliseringen zijn nodig om elke leerling het onderwijs te bieden dat het best aansluit bij zijn of haar mogelijkheden? Zijn de huidige 256 afstudeerrichtingen wel nog actueel? Het regeerakkoord bepaalt dat er op dat punt toch alleszins een zekere versobering nodig is.

Aangezien de modernisering een geheel van acties behelst, werd er een tussentijdse stand van zaken opgemaakt. En daaruit blijkt dat er al heel wat stappen gezet zijn. Toch is er ook nog veel te doen. Tijdens het lopende schooljaar wil de minister alles geconcretiseerd krijgen. Alle noodzakelijke informatie is beschikbaar. De eerste dossiers die aangepakt werden zijn die van het duaal leren en de implementatie van het M-decreet. Tegen eind 2015 zou een eerste architectuurnota klaar kunnen zijn. Daarna moeten er beslissingen genomen worden inzake programmering (met aandacht voor actualisatie en reductie), schoolconcepten, financiering, personeel enzovoort. Het werk aan die uitgediepte conceptnota vormt overigens ook de reden waarom de minister is ingegaan op de vraag van de Koning Boudewijnstichting of een ouderpanel zich niet eens kon buigen over de eindtermen en over de vraag hoe men jongeren het best oriënteert in de loop van het secundair onderwijs.

1.4. Leerlingenbegeleiding

Wat de leerlingenbegeleiding betreft geeft de minister, ter illustratie, vooreerst een overzicht van de relevante cijfergegevens. Zo blijkt dat in het schooljaar

2013-2014 niet minder dan 351.284 leerlingen, ofwel 31,03 percent van de schoolbevolking, in contact is gekomen met het CLB aangaande een zorgvraag. Voor wat de medische activiteiten van het CLB betreft, ging het om 515.431 leerlingen. Verder geeft de minister nog mee dat de CLB's samen 2739 personeelsleden tewerkstellen, verspreid over 72 centra. De personeelsleden die instaan voor pedagogische begeleiding zijn met ongeveer 500.

De minister laat verder nog opmerken dat de vrijgave van de audit van de centra voor leerlingenbegeleiding sowieso initieel al voorzien was voor de maand november 2015. Maar bij de aanvang van deze eigenste commissiezitting werd, naar aanleiding van een bij ordemotie geformuleerd verzoek van mevrouw Elisabeth Meuleman daarover, toegezegd dat de audit onverwijld zou worden overgemaakt aan de commissieleden. De minister herhaalt haar engagement dienaangaande, met dien verstande dat ze het dan wel heeft over het eerste deel van de audit. Voor zover ze daar hic et nunc zicht op heeft – ze zal dit laten nagaan – zal de aanvullende wetenschappelijke review er immers mogelijk pas eind van de maand zijn. Verder wijst ze erop dat er ook nog een advies van de Vlaamse Onderwijsraad komt over de aanbevelingen uit die audit leerlingenbegeleiding. Qua timing zou dit Vlor-advies er moeten zijn in de loop van januari 2016. Het komt deze commissie en dit parlement toe om te oordelen of men al dan niet wacht op dit Vlor-advies om de auditresultaten te bespreken. Van haar kant is de minister graag bereid om de audit toe te lichten in de commissie, maar ze wijst er dienaangaande wel op dat een en ander desgevallend ook gezamenlijk met de commissie Welzijn kan gebeuren. Ook de integrale jeugdhulp zit immers ingebed in zowel de audit zelf als in de bijhorende wetenschappelijke review. Vandaar dat een gezamenlijke commissiebijeenkomst Onderwijs-Welzijn de meer aangewezen weg lijkt. Ook voor de onderzoekers die de audit hebben opgesteld is dit een meer werkbare piste.

Bedoeling van dit alles is het finaliseren van een conceptnota Leerlingenbegeleiding. In de beleidsbrief wordt dienaangaande nog vermeld dat die conceptnota in het najaar van 2015 zou worden gefinaliseerd, maar dat was natuurlijk in de veronderstelling dat de audit al vroeger beschikbaar zou zijn. Rekening houdend met de latere oplevering van de audit en het feit dat ook het parlement (al dan niet in verenigde commissies Onderwijs en Welzijn) er nog de nodige toelichting bij moet krijgen (en er mogelijks ook nog een of meer hoorzittingen zal willen aan wijden), komt het de minister voor dat het beter en alleszins realistischer ware om die timing wat ruimer te nemen door te mikken op maart 2016. In dat opzicht wil ze hier dus een zekere correctie aanbrenge op haar beleidsbrief. Nog voor het zomerreces – naar verhoopt in de loop van de maand april – zou de minister dan de conceptnota in kwestie ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering willen voorleggen. Dit impliceert natuurlijk wel dat er daarover opnieuw een advies zal moeten worden gevraagd aan de Vlor. Rekening houdend met alle noodzakelijke verdere stappen, komt het de minister voor dat het decretale besluitvormingsproces zou moeten kunnen worden afgerond tegen oktober 2017. Om de inwerkingtreding van het nieuwe decreet Leerlingenbegeleiding nog tijdens de huidige legislatuur mogelijk te maken – in casu dus op 1 september 2018 – zal er daarna overigens ook nog flink wat werk moeten worden verzet, waarschuwt de minister. Als die timing gehaald wordt, spoort dat echter wel goed met de modernisering van het secundair onderwijs.

De minister komt dan tot de aanbevelingen. Er is aandacht voor de opleiding en ondersteuning van de interne leerlingenbegeleiders, voor de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de centra voor leerlingenbegeleiding, voor een goede uitbouw van het interne zorgbeleid op school, voor het meer inzetten op preventie en voor een duidelijke rolverdeling tussen school-interne zorgwerking, pedagogische begeleiding en andere welzijnsvoorzieningen.

1.5. M-decreet

De minister komt dan tot het thema van het M-decreet. Ook hier verstrekt ze eerst wat cijfergegevens. Het aantal effectieve gon-leerlingen met een gemotiveerd verslag bedraagt 12.667 ofwel 715 leerlingen minder met een verslag. De – deels ook uit parlementaire bevraging vanuit de oppositie voortgekomen – bevrozing is dus nuttig en noodzakelijk gebleken. Koepels, netten en werknemersorganisaties zijn intussen constructief met elkaar aan de slag gegaan. Er is een intern solidariteitsmechanisme uitgewerkt waardoor alle begeleidingsvragen ingelost kunnen worden voor alle scholen (de overschotten in sommige scholen werden overgeheveld naar de scholen waar er een tekort was). De gon-begeleiders kunnen dus op een andere manier worden ingezet.

De minister blijft het persoonlijk echter vreemd vinden dat het M-decreet leidt tot minder toegekende gon-uren. Ze meent dat een evaluatie van wat als criteria in het decreet is ingeschreven dan ook nuttig ware. Met meer kinderen in het gewoon onderwijs, moet dat aantal gon-uren eigenlijk hoger liggen, stelt ze. Vooralsnog is ze echter gebonden door wat in het M-decreet staat. Ze kan dus niet zonder meer versoepelingen beginnen aanbrengen aan het decreet.

Wat dan de uitvoering van het M-decreet betreft, is type 9 intussen opgericht. Er is tevens beslist om niet te hertellen. De uitwerking van de sjablonen gemotiveerd verslag is rond. De pre-waargang: 180 personeelsleden buitengewoon onderwijs ondersteunen de basisscholen sinds 1 december 2015 op de klasvloer. De datum voor de telling is een schooljaar jaar naar voren geschoven, in casu naar februari 2014 in plaats van 2015. Dat is door het parlement ook allemaal decretaal verankerd.

De daling van het aantal leerlingen dat recht heeft op gon-begeleiding is een feit dat deels te verklaren is doordat is afgestapt van de automatische koppeling tussen diagnose en gon-begeleiding. De focus ligt nu meer op onderwijsbehoeften. De scholen kregen echter in ieder geval garanties om het personeel van 2014-2015 te kunnen aanstellen op 1 september 2015.

De minister geeft verder nog mee dat in 56 scholen het aantal leerlingen stijgt (in één school stijgt het met 45 leerlingen, terwijl in de rest de stijging zich situeert tussen de 1 tot maximaal 13 leerlingen). In 28 scholen blijven de leerlingenaantallen gelijk. En in 103 scholen dalen de leerlingenaantallen (bij 70 scholen gaat het om een daling van tussen de 1 en 10 leerlingen; bij 19 scholen belooft de daling tussen de 11 en 20 leerlingen; bij 9 scholen bedraagt de daling 21 tot 30 leerlingen en in 5 scholen gaat het om dalingen van tussen de 30 en 45 leerlingen).

Wat de resterende uren betreft, zijn er dus 715 leerlingen minder met een verslag. Die uren worden gebruikt om nieuwe doelgroepen, bijvoorbeeld kleuters-type 2 of gon-type 3, te begeleiden. Heel wat scholen uit het buitengewoon onderwijs hebben een samenwerking opgezet om leerkrachtenteams van het gewoon onderwijs te ondersteunen in een zorgbeleid voor kinderen met specifieke zorgnoden (iets waarover in deze commissie overigens ook al vragen om uitleg werden gesteld). Intussen wordt gewerkt aan een nieuw ondersteuningsmodel voor scholen, via een hervorming van gon. Het systeem van geïntegreerd onderwijs dateert nog uit de tijd dat men kinderen wilde aanpassen aan het onderwijssysteem. De nieuwe visie is dat een match wordt gezocht tussen de onderwijsbehoeften van leerlingen en het aangeboden onderwijs. Dat vraagt om een nieuw soort ondersteuningsmodel, stelt de minister. Er is ter zake ook al een stuurgroep opgericht die de zaak bekijkt.

Op de vraag van mevrouw Kathleen Krekels of gon-begeleiding voor type 3-kinderen dan sowieso kan, antwoordt minister Crevits bevestigend. Ze legt uit dat de bevrozing en de toepassing van de solidariteit – zoals gezegd – reeds zijn gebeurd, maar daarna was er nog een pakket aan uren over. Iedereen die dat wilde heeft de kans gekregen en kan dus in dienst blijven. Men wil het daarna nog resterende overschot aan uren nu inzetten om nieuwe doelgroepen te bereiken. Het betreft hier weliswaar nog geen structurele oplossing, maar veeleer een pragmatisch inspelen op onmiskenbaar bestaande noden. Uitgaande van die noden komen met name de kleuters-type 2 en gon-type 3 in aanmerking.

Wat betreft de monitoring van de uitvoering van het M-decreet, wordt een eerste voorstel afgetoetst met de stakeholders. Alle vragen aangaande monitoring van het voorbije jaar zijn bijgehouden en er is een overzicht gemaakt van te monitoren elementen. Er zijn – zoals ook al meermaals in deze commissie mocht blijken – nog veel vragen, maar men probeert vooral na te gaan welke elementen echt nodig zijn voor een degelijke monitoring. Nadat de juiste elementen geselecteerd zijn, zal dan een plan van aanpak worden opgemaakt.

De onderwijsinspectie, van haar kant, gaat op verkenning in de 72 CLB's om de implementatie van het M-decreet op te volgen. Voorafgaandelijk nodigen ze telkens negen directies uit om een inventaris te maken van die elementen waar CLB's tegenaan botsen of die ze integendeel sterk vinden. Het doel is een echte verkenning en geen inspectie. De CLB's worden in de twee volgende schooljaren niet doorgelicht om ze de nodige ruimte te geven voor de implementatie van het M-decreet. Ze krijgen dus echter wel bezoek van de inspectie.

1.6. Loopbaanpact

Onder verwijzing naar de in haar powerpointpresentatie opgenomen cijfers stelt minister Crevits dat het duidelijk moge zijn dat een kwaliteitsvol loopbaanpact, dat de loopbaan van leraar aantrekkelijker maakt, noodzakelijk is. Het onderwijs telt momenteel bijna 173.000 personeelsleden (waarvan er 74.000 tewerkgesteld zijn in het basisonderwijs, 76.400 in het secundair onderwijs en de rest bij de CLB's, in het volwassenenonderwijs en het dko). De startnota is goedgekeurd binnen de Vlaamse Regering en de vergaderingen met de betrokken partijen lopen volop.

1.7. Lerarenopleiding

Mee in het kader van het hogergenoemde loopbaanpact werden er ook nieuwe prognoses opgesteld. Er studeren vandaag nog altijd meer dan 35.000 studenten in de lerarenopleiding. Maar het aantal studenten daalt, terwijl men weet dat in de periode tussen 2015 en 2025 meer dan 6000 vte-leerkrachten nodig zullen zijn op jaarbasis. Men wil geëngageerde sterke jongeren met ambitie en passie aantrekken. Tegelijk streeft men naar een hoogkwalitatieve lerarenopleiding. Tegen eind 2015 wil men hierover dan ook een conceptnota klaar hebben. Waar is versterking van de lerarenopleiding nodig? Instroom, curriculum, landschap en aansluiting met het beroep zijn de richtpunten. Ter ondersteuning van die beleidsprioriteiten is een taskforce samengesteld met drie vertegenwoordigers van de centra voor volwassenenonderwijs, drie voor de hogescholen, drie voor de universiteiten, een vertegenwoordiger voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen, een vertegenwoordiger voor GO!, een vertegenwoordiger voor OVSG en een vertegenwoordiger voor POV, een vertegenwoordiger voor VVS en een vertegenwoordiger voor VELOV, de Vereniging van Lerarenopleiders Vlaanderen. Ook de sociale partners zijn er nauw bij betrokken.

Naast de conceptnota wordt tevens gewerkt aan een professionaliseringstraject bachelor kleuteronderwijs, samen met de Koning Boudewijnstichting, met focus

op kinderarmoede en diversiteit. Er wordt ook doorgewerkt aan de niet-bindende toelatingsproef lerarenopleiding gericht op (vooral) de talige competenties. Het potentieel van de lio-baan, de leraar-in-opleiding-baan, wordt onderzocht. Ze bestaat al, maar wordt niet intensief gebruikt. Voorts wordt de bestaande subsidie voor ondersteuning van lerarenopleidingen die het vak Islam aanbieden, onder de loep genomen. De cijfers inzake het aanbod in de lerarenopleiding (cf. de powerpointpresentatie), tonen aan hoe versnipperd het aanbod wel is.

1.8. Volwassenenonderwijs

Ook betreffende het volwassenenonderwijs geeft de minister eerst wat cijfermatige duiding. In 2014-2015 volgden 337.197 unieke cursisten les in het volwassenenonderwijs. Dat zijn er bijna drie keer zoveel als bij de VDAB en bijna zeven keer zoveel als bij Syntra. Daarvan volgt 80 percent een opleiding of een module in het secundair volwassenenonderwijs. Dat omvat onder andere het studiegebied Algemene Vorming (belangrijk voor het tweedekansonderwijs), beroepsgerichte opleidingen, taal- en ICT-opleidingen en Nederlands tweede taal. Het aandeel NT2 in het secundair volwassenenonderwijs belooft ongeveer 25 percent. De basiseducatie is goed voor bijna 12 percent van de cursisten en daar is het aandeel NT2 nog groter met 50 percent. ICT staat in voor 17,5 percent en Maatschappijoriëntatie met 17,7 percent nemen eveneens een groot blok in.

Hbo5 en de specifieke lerarenopleiding staan samen in voor ongeveer 8 percent van het aanbod. De specifieke lerarenopleiding komt uit op een relatief klein aandeel met zowat 3 percent.

De visietekst over het volwassenenonderwijs moet tegen december 2015 tot een goede conceptnota leiden. Het volwassenenonderwijs moet toegankelijk blijven voor iedereen maar in het bijzonder voor wie extra ondersteuning en toeleiding naar werk behoeft. De minister meent dat het aangewezen is nog meer in te zetten op kwetsbare doelgroepen en een betere samenwerking met derden. Ook laagdrempeligheid en regionale verankering blijven van belang en moeten dus behouden worden.

Voor wat NT2 betreft, wijst minister Crevits er op dat de Onderwijsinspectie momenteel een analyse van NT2 binnen de CVO's maakt. De resultaten van die analyse worden verwacht begin 2016. De inspectie maakt meer bepaald een objectieve analyse en evaluatie van het bestaande aanbod NT2 in het volwassenenonderwijs. Er wordt in kaart gebracht wat een aanbod, afgestemd op de noden van anderstaligen, concreet betekent. Op basis van hun bevindingen zullen ze dan ook aanbevelingen formuleren om het aanbod maximaal af te stemmen op de noden van anderstaligen.

In overleg met minister Homans, bevoegd voor Inburgering, worden de resultaten van het desbetreffende onderzoek ook meegenomen in het plan Volwassenenonderwijs dat tegen zomerreces 2016 klaar moet zijn. Men wil een behoeftedekkend, flexibel en vraaggestuurd aanbod NT2, in functie van de noden en competenties van de NT2-cursist, met voldoende geografische spreiding.

Ook een goede monitoring en evaluatie van de impact van de inzet van extra middelen voor de organisatie van het aanbod NT2 verdient aandacht. De minister preciseert dat er in een extra aanbod wordt voorzien in het licht van de asielcrisis. Ook dat moet in kaart gebracht worden. Het gaat in dit geval om 18,5 miljoen euro.

1.9. Hoger onderwijs

Met betrekking tot het hoger onderwijs zijn er vier werven te benoemen, te weten: kwaliteitszorg, oriëntering, flexibilisering en rationalisatie. Qua cijfergegevens, geeft de minister mee dat ons hoger onderwijs in totaal ongeveer 230.000 studenten telt, met jaarlijks ongeveer 50.000 generatiestudenten. Zorgwekkend daarbij is wel dat 10.000 studenten die jaarlijks starten, nooit een diploma halen. Dit is een aandachtspunt waarop de minister zal blijven hameren. De universitaire ingenieursopleidingen tellen 4000 starters, de lerarenopleidingen tellen er 10.000. In hbo5 telt men al 18.000 cursisten in de CVO's en 7000 in de opleiding verpleegkunde. En dan zijn er nog alle diploma's die aangeboden worden: 65 professionele en 94 academische bachelordiploma's, in totaal 580 keer aangeboden, met nog heel wat afstudeerrichtingen en keuzetrajecten. Voor de minister is het dan ook duidelijk dat men bij de te voeren inhoudelijke discussies steeds het kader goed voor ogen moet houden.

Qua uitdagingen, vormen oriëntering en rationalisatie de prioritaire werven voor dit academiejaar. Bij oriëntering is het doel meer studenten met meer succes het hoger onderwijs te laten doorkomen, door goede keuzes te maken op basis van een goed studiekeuzetraject met als nieuw element een oriënteringsproef in het secundair en de toelatingsproef bij de stap naar hoger onderwijs.

Het prototype van de oriënteringsproef in het secundair zou rond Pasen klaar moeten zijn, en dat instellingsneutraal, op basis van de bestaande bouwstenen (SIMON, LUCI, Lemo, LASSI). De niet-bindende toelatingsproeven zouden volgende zomer van start gaan bij ingenieurs aan de universiteiten en bij de lerarenopleidingen aan de hogescholen.

Ook de uitbouw van hbo5 is in deze van belang, opdat studenten die niet voor het bachelorniveau willen kiezen alsnog een kwalificatie hoger onderwijs kunnen halen.

Met betrekking tot rationalisatie stelt de minister dat beter kunnen kiezen ook betekent dat men kritisch kan kijken naar het aanbod. Onder leiding van de twee mensen die dat begeleiden, wordt in kaart gebracht op welke manier men tot een meer gestroomlijnd aanbod kan komen, zowel aan universiteiten als hogescholen. Het gaat om transparantie en keuzes maken in opleidingen met het oog op de toekomst.

1.10. Overige aandachtspunten

Met de hogergenoemde acht aandachtspunten is zeker ook niet alles gezegd. Er is meer, geeft de minister nog mee: het standpunt over de werkingsmiddelen, de operatie Tarra (het onderzoek en de voorstellen naar planlastvermindering) die in een plan van aanpak wordt vertaald, de acties in de conceptnota 'Samen tegen Schooluitval', het piloteren rond leerlingenvervoer, het versterken van het STEM-beleid met bijzondere aandacht voor tso en bso, het formuleren van een standpunt rond bestuurlijke schaalvergroting in het onderwijs, de opleidingen verpleegkunde, het toelatingsexamen geneeskunde, de uitrol van de pilootprojecten rond duaal leren, de uitvoering en concretisering van het Masterplan Scholenbouw en diverse andere prioritaire dossiers.

2. Toelichting bij de uitgavenbegroting Onderwijs 2016

2.1. Algemeen overzicht

Na de toelichting bij de beleidsbrief 2016, komt minister Hilde Crevits tot de krachtlijnen van de onderwijsbegroting voor 2016. Ze wijst er daarbij eerst en

vooral op dat er met 11 miljard euro nog altijd volop geïnvesteerd wordt in onderwijs. Binnen de globale Vlaamse begroting is dit beleidsdomein nog steeds goed voor 27,3 percent van de uitgaven.

Tegelijk is het natuurlijk ook zo dat de Vlaamse Regering, in het kader van het op orde houden van de totaliteit van de begrotingen in het land, vanaf 2015 een bijdrage moet leveren tot de sanering, die op kruissnelheid 1,6 miljard euro belooft. Reeds bij de voorstelling van de begroting voor 2015 stelde de minister dat ze het maar normaal vond dat Onderwijs daarin een bijdrage levert. Het aandeel in de besparingsinspanning is overigens een pak lager dan het aandeel van Onderwijs in de totale Vlaamse begroting. Dat blijft ook in 2016 zo.

Een aantal maatregelen die bij de regeringsvorming zijn afgesproken, worden verder doorgevoerd in 2016. De maatregelen die in het leerplichtonderwijs zijn getroffen, worden doorgetrokken. In het hoger onderwijs wordt een deel van het groeipad vertraagd voor de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten en wordt het klikmechanisme nogmaals uitgesteld.

Wat is er wel? De onderwijsbegroting 2016 komt, uitgedrukt in beleidskredieten, uit op 10,966 miljard euro of een stijging van 121 miljoen euro. Dat behelst 1,1 percent meer ten aanzien van de begrotingsaanpassing 2015. Dat is te verklaren door het feit dat alle automatische kostendrijvers van kracht blijven. Daarbij gaat het in de eerste plaats om de lonen en de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs, maar ook om de groeionorm in het volwassenenonderwijs en de open end van de studietoelagen. Het respecteren van die kostendrijvers en dus het gegeven dat een stijgende schoolbevolking automatisch leidt tot een groeiend aantal leerkrachten is van belang voor de onderwijskwaliteit. Dit zijn cruciale elementen die de Vlaamse Regering wil blijven honoreren, stelt de minister.

Er wordt tevens 50 miljoen euro extra geïnvesteerd in scholenbouw. Het budget voor het hoger onderwijs groeit in 2016 nog steeds met 9 miljoen euro ten opzichte van 2015. De instellingen krijgen via hun werkingsuitkering in totaal nog steeds 9 miljoen euro extra tegenover 2015. Daarbovenop verwerven ze ook extra-inkomsten uit de verhoging van de studiegelden en dit voor een totaalbedrag van 45 miljoen euro. Voor de werkingsuitkeringen werd indertijd gekozen voor een enveloppesysteem. Dat impliceert dat er geen automatische koppeling is aan de evolutie van de studentenaantallen. De instellingen kunnen wel de extra inkomsten uit inschrijvingsgelden naar believen aanwenden om de onderwijsopdracht blijvend kwaliteitsvol te organiseren. Er is daarnaast ook ruimte voorzien voor de nieuwe financiering van de samenwerkingsverbanden hbo5, en dat ten belope van 1,5 miljoen euro.

Extra middelen worden vrijgemaakt voor de goede begeleiding van vluchtelingen in het onderwijs, met name 42 miljoen euro. Daarvan is reeds 20 miljoen euro ingeschreven op de kredieten van Onderwijs. Dat komt bovenop de open end-OKAN die er al is, onderstreept de minister.

2.2. Belangrijkste begrotingselementen per entiteit

Na de algemene situering van de begrotingscijfers, geeft minister Crevits, nog een overzicht van de belangrijkste begrotingselementen, gegroepeerd per entiteit. Voor een meer gedetailleerde toelichting per begrotingsartikel verwijst ze naar de uitgebreide memorie van toelichting bij de uitgavenbegroting.

2.2.1. Departement Onderwijs en Vorming

– Provisie algemene middelen

Op de 'provisie algemene middelen' is in 0,5 miljoen euro voorzien om in het kader van de vluchtelingen crisis acute onderwijsbehoeften, die niet infrastructuur van aard zijn, voor anderstalige nieuwkomers te kunnen lenigen. Dat bedrag maakt deel uit van het budget van 3,45 miljoen euro dat voorzien is voor OKAN. Het restant van dat budget is dus voorlopig op de algemene provisie gezet.

– Schoolinfrastructuur

Wat schoolinfrastructuur betreft is er 50 miljoen euro voorzien voor nieuwe beleidsruimte voor onder meer capaciteitsuitbreiding. Hier wordt dus dezelfde werkwijze toegepast als vorig begrotingsjaar. De 50 miljoen euro extra voor scholenbouw die voorzien was in de begroting 2015, was opgenomen in de provisie van het departement en is conform de afspraken al verdeeld over het Gemeenschapsonderwijs en AGION. Die zijn geïntegreerd in de reguliere machtigingen ten bate van AGION en het GO!. De 50 miljoen euro van het voorgaande jaar vindt men – aangezien ze reeds verdeeld is – daarom niet terug. In de reguliere machtigingen gaat het dan respectievelijk om 11,2 miljoen euro voor het Gemeenschapsonderwijs en 38,8 miljoen euro voor AGION. In de begroting 2016 wordt er opnieuw 50 miljoen euro extra toegekend voor scholenbouw, die voorlopig op een provisie wordt gezet.

Via het programmadecreet bij de begroting 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 544/1) wordt ook een mogelijkheid tot subsidiëring ingebouwd voor de huur van schoolgebouwen. Dat systeem wordt uitgebreid, in de zin dat het niet langer beperkt is tot capaciteitsgemeenten. En 1,15 miljoen euro wordt voorzien om tegemoet te komen aan acute noden inzake tijdelijke schoolinfrastructuur ten gevolge van de vluchtelingen crisis. Dat slaat dan meer bepaald op modulaire units.

– Internationalisering

Wat betreft de diverse beleidsinitiatieven focust de minister op drie belangrijke wijzigingen ten opzichte van de begroting 2015. In eerste instantie is dat de internationalisering. In 2016 wordt nog in bijkomende middelen voorzien als volgende financiële stap op het budgettaire pad voor de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. Om de studentenmobiliteit te stimuleren is bijkomend 0,5 miljoen euro ingeschreven. De rest van de financiële opstap komt terecht onder de noemer basisfinanciering van het hoger onderwijs onder de entiteit AHOVOKS (waarbij het vroegere Agentschap voor Kwaliteit in Onderwijs en Vorming – AKOV – werd geïntegreerd in AHOVOS).

– Gelijke kansen

In het kader van gelijke kansen wordt voor synchroon internetonderwijs aan huis in 2016 een bedrag van 2,34 miljoen euro uitgetrokken. Het uitvoeren van het groeipad maakt dat er 1,3 miljoen euro extra middelen is voorzien voor een ICT-systeem dat het mogelijk maakt om voor langdurig of chronisch zieke kinderen de leerachterstand te beperken. Daarnaast worden de middelen voor de vzw Carrousel, de rijdende kleuterschool voor foorkramers, overgeheveld van het begrotingsartikel 'andere beleidsthema's' naar 'gelijke kansen'.

- Andere beleidsthema's onderwijs

Onder het luik 'andere beleidsthema's onderwijs' worden de resterende middelen van de expertisenetwerken geheroriënteerd naar maatregelen om de lerarenopleiding te versterken en dat ten belope van 1,5 miljoen euro.

2.2.2. *Agentschap voor Onderwijsdiensten*

- Lonen en werking leerplichtonderwijs

In het kader van AgODi is er 45,3 miljoen euro extra investering in lonen basisonderwijs. Daarvan is 8,3 miljoen euro bedoeld voor uitvoering van de pre-waarborgregeling van het M-decreet. In 2016 komt die op kruissnelheid. Die middelen maken het mogelijk om de ondersteuning van leraren en lerarenteams in het gewoon onderwijs alvast in te vullen voor de doelgroepen van de types waar de sterkste dalingen waar te nemen zijn. De werkingsmiddelen basisonderwijs stijgen met 4 miljoen euro.

In het secundair onderwijs leiden de diverse automatische kostendrijvers ertoe dat er in totaal 17,6 miljoen euro budget minder nodig is. De werkingsmiddelen daar nemen licht toe met 0,7 miljoen euro.

- Lonen en werking deeltijds kunstonderwijs

Voor het deeltijds kunstonderwijs stijgen de lonen met 2 miljoen euro.

- Lonen en werking leerlingenondersteuning

Wat leerlingenondersteuning aangaat, nemen de lonen voor de pedagogische begeleiding en de inspectie levensbeschouwelijke vakken licht toe met 0,4 miljoen euro. Het werkingsbudget stijgt met 2,2 miljoen euro.

Bij de CLB's gaan de middelen voor lonen omhoog met 0,5 miljoen euro en blijven de werkingsmiddelen op peil.

- Scholenbouw

Zoals hoger reeds toegelicht bij de kredieten van het departement, belopen de kredieten voor scholenbouw in het leerplichtonderwijs in 2016 een bedrag van 342,7 miljoen euro (deels ingeschreven bij het departement, deels bij AGIO en deels bij het GO!).

2.2.3. *Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen*

De minister wijst er op dat het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen nieuw is. Het is ontstaan uit samenvoeging van twee vroegere agentschappen (AHOVOS en AKOV). Ze zal achtereenvolgens wat nadere toelichting verschaffen bij het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en de studietoelagen.

- Hoger onderwijs

Wat het hoger onderwijs betreft stijgt de financiering in 2016 met 9 miljoen euro. Daar bovenop kunnen de instellingen de 45 miljoen euro die voortvloeit uit de verhoging van de inschrijvingsgelden autonoom aanwenden.

In het budget van de basisfinanciering 2015 zat een eenmalig overflowkrediet vervat van 70,8 miljoen euro. Dat geld was in 2015 voorzien om de universiteiten toe te laten een begrotingsrapportering op te maken volgens de ESR-normen. Daartoe diende de twaalfde schijf 2015 eenmalig extra toegevoegd te worden, zodat die in het begrotingsjaar zelf kon worden aangerekend. Hierdoor werden er dus in totaal dertien schijven ten laste van het begrotingsjaar 2015 gelegd. In 2016 speelt dat gegeven niet meer zodat er daar weer sprake is van twaalf schijven. De operatie heeft een louter kasmatisch effect in 2015 en oefent geen enkele invloed uit op het ESR-resultaat van dat jaar, noch op de beschikbare beleidsbudgetten voor de instellingen hoger onderwijs. De omzetting naar de ESR-boekhouding is wel van belang als men de vergelijking wil maken van 2015 en 2016. De reële vergelijkingsbasis 2015 voor basisfinanciering is niet 1679,8 miljoen euro maar 1609 miljoen euro.

Voor wat betreft de basisfinanciering hoger onderwijs, wordt het groeipad vertraagd. Vanaf 2016 vallen de bijkomende toegekende middelen 4,6 miljoen euro lager uit dan voorzien in de planning. Parallel daarmee wordt het totale groeipad verlengd met één jaar. De vooropgestelde doelstelling wordt dan bereikt in 2024 in plaats van een jaar eerder. Maar er wordt bij deze begrotingsopmaak dus nog steeds 9,9 miljoen euro extra toegekend.

De aanvullende onderzoeksmiddelen worden verminderd met één percent of 0,5 miljoen euro. De Brussel-middelen voor bijkomende financiering dalen met 1 miljoen euro, maar de instellingen in Brussel behouden wel nog steeds 8,3 miljoen euro extra volgens het criterium van ligging in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De klik wordt niet toegevoegd aan de werkingsmiddelen hoger onderwijs voor 2016. Het gaat daarbij om een bedrag van 25 miljoen euro.

De vier maatregelen die hier vermeld werden, vergen aanpassingen in de Codex Hoger Onderwijs. Deze zijn terug te vinden in het programmadecreet bij de uitgavenbegroting voor 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 544/1).

Structureel wordt vanaf 2016 wel in 1,5 miljoen euro voorzien voor de samenwerkingsverbanden hbo5.

Er is, zoals genoegzaam bekend, een arrest van de Raad van State over de terugbetaling van woon-werkverkeer van personeelsleden van de hogescholen. Er is voor gekozen om de 4,6 miljoen euro in kwestie integraal te herinvesteren in het hoger onderwijs. Het programmadecreet bij de begrotingsaanpassing 2015 omvatte al de rechtsgrond voor herinvestering van 1,1 miljoen euro als bijkomende financiering voor beursstudenten in hogescholen. Daar is die groep omvangrijker dan bij universiteiten. Ze dragen dan ook niet bij tot hogere inkomsten uit studiegelden. Via het programmadecreet bij de uitgavenbegroting 2016 wordt het saldo van de vroegere middelen voor woon-werkverkeer geheroriënteerd door ze toe te voegen aan de basisfinanciering van de hogescholen.

De minister komt dan tot de investeringen in het hoger onderwijs. In de uitgavenbegroting 2016 wordt 83,7 miljoen euro voorzien voor investeringen in het kader van het hoger onderwijs. Met betrekking tot het krediet ingeschreven voor de terbeschikkingstelling van de gebouwen aan het UZ Gent behelst het traditionele krediet opnieuw 23,4 miljoen euro. In 2015 werd de uitbetaling van de toelage eenmalig verschoven naar begin 2016 en in 2016 komt het krediet weer op het normale niveau.

Voor NARIC is – mee in het kader van de asielcrisis – in een injectie ten belope van 200.000 euro voorzien, in het kader van de erkenning van de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's.

– Volwassenenonderwijs

Voor de lonen volwassenenonderwijs wordt de impact van de groeinorm voor het schooljaar 2015-2016 geïntegreerd in het loonmodel. Dat impliceert een extra-budget van 3,7 miljoen euro. Het effect van de groeinormen voor het schooljaar 2016-2017 wordt voorlopig op een provisie gezet binnen de onderwijsbegroting. Het gaat daarbij om een bedrag van 1,2 miljoen euro.

In het kader van de vluchtelingen crisis en de aanpak van de inburgeringsproblematiek wordt een budget ingeschreven van 16,1 miljoen euro in de lonen volwassenenonderwijs. De centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie ontvangen respectievelijk 1 miljoen euro en 1,4 miljoen euro aan werkingsmiddelen. Alles bij elkaar komt men dus uit op een bedrag van 18,5 miljoen euro.

Voor wat de Huizen van het Nederlands betreft, gaan conform het Vlaamse regeerakkoord de werking en bijhorende kredieten over naar het Agentschap Integratie en Inburgering. Ook de projecten ter ondersteuning van de Huizen van het Nederlands gaan mee. In totaal gaat het om een bedrag van 4,7 miljoen euro.

– Studietoelagen

Bij de studietoelagen nemen de budgetten toe van 164 miljoen euro in 2015 naar 166 miljoen euro in 2016. Men probeert het benodigde budget voor de studietoelagen steeds zo goed mogelijk te ramen, maar ook de minister van Financiën en Begroting bevestigde al dat het ter zake om een openendregeling gaat. Men mag er dus van uitgaan dat iedereen die recht heeft op een studietoelage deze ook zal ontvangen.

2.2.4. *Onderwijsinspectie*

Wat de Onderwijsinspectie aangaat, zal er, parallel met de fusie van het Agentschap voor Kwaliteit in Onderwijs en Vorming en het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, een aparte entiteit Onderwijsinspectie worden opgericht. De budgetten met betrekking tot de Onderwijsinspectie die tot en met 2015 waren ingeschreven onder het Agentschap voor Kwaliteit in Onderwijs en Vorming, worden herschikt naar nieuwe begrotingsartikels.

2.3. Bij wege van conclusie

Met de voorliggende begroting 2016 blijft men volgens de minister volop investeren in onderwijs en dat zelfs ten belope van 121 miljoen euro extra ten overstaan van 2015. Er zijn 11 miljard euro beleidskredieten beschikbaar om uitvoering te geven aan de beleidsbrief Onderwijs 2015-2016.

Niet alles in onderwijs kan echter gereduceerd worden tot een centenkwestie. Minstens even belangrijk noemt de minister de inhoudelijke discussies over versterking en versteviging van het Vlaamse onderwijs. Daarvoor moet en kan men vooral rekenen op de inzet van alle personeelsleden en andere mensen in dat kader.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomst van Jo De Ro

1.1.1. Begroting

Jo De Ro vraagt aan welke entiteiten de MOD van het Ministerie van Onderwijs en Vorming thans ondersteuning biedt en welke daar bijkomen in het kader van de schaalvergroting (FB0-9FAETZZ-OW, p. 10). Hij wil weten hoe actueel de cijfers zijn over de ontvangsten uit onderwijscommunicatieproducten zoals de 12.000 abonnementen op Klasse (FB0-9FHEAAL-OW, p. 11). Hij heeft die vraag ook over andere cijfers. Welke verschillen zijn er in de ontvangsten sinds het agentschap Onderwijscommunicatie is opgegaan in het departement (FB0-9FHETAL-OW, p. 11)? Hij wil dat ervoor gezorgd wordt dat de inkomsten effectief gebruikt worden door de onderdelen die de middelen genereren en niet elders.

In het licht van de verminderde loonuitgaven (FB0-1FAE2ZZ-LO, p. 12) vraagt hij een lijst van de functies die door besparingen zijn weggevallen in de verschillende entiteiten, zodat het parlement kan beoordelen of daartussen verschillen bestaan en of geen dienstverlening in gevaar komt. Verder lijkt hem de samenhang tussen die middelen en die voor de werking (FB0-1FAE2ZZ-WT, p. 13) zeer klein. Klopt die intuïtie? Wat zijn de praktische gevolgen van de opheffing van de samenwerking met Jobpunt Vlaanderen en de overname van die taken door AgO, bijvoorbeeld op de lopende vacatureprocedures? Wat is de verklaring van de daling van de lonen voor personeel in een verlofstelsel of detachering (FB0-1FAE4ZZ-LO, p. 14)? Het lid vraagt een lijst van de organisaties waarnaar minder gedetacheerd wordt.

Wat de vluchtelingen crisis betreft, die op verschillende plaatsen in de begroting opduikt (onder andere FB0-1FBE2ZZ-PR, p. 15), zou hij graag een overzichtstabel krijgen met daarin het verschil tussen eenmalige uitgaven en openendfinanciering. In basisallocatie FB0-1FGE2AE-W (p. 16) vindt hij de impact op het leerlingenvervoer niet terug van de daling van het aantal leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs ten gevolge van het M-decreet, in verband waarmee hij overigens de snelle ingreep met de pre-waarloos sterk waardeert. Hoeveel middelen kwamen daardoor vrij en waarvoor worden ze gebruikt? Hij begrijpt dat in het voorliggende document nog geen rekening kon gehouden worden met het toen nog niet goedgekeurde spoeddecreet over de vluchtelingen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 551/4), maar vraagt of het parlement ondertussen wel een geactualiseerd overzicht van de bestemming van die middelen kan krijgen.

Inzake de basisallocatie over de interne stromen schoolinfrastructuur (FB0-1FGE5AJ-IS, p. 17) wil hij weten wanneer in 2016 het bedrag van 55 miljoen euro wordt toegekend aan de gemeenten met capaciteitsnoden. Wordt er gewacht op een decreet dat voortkomt uit de conceptnota of wordt er gewerkt op basis van de capaciteitsmonitor in samenspraak met de lokale taskforces? Het lid pleit er alvast voor om niet te lang te wachten met de verdeling.

Wat de subsidies voor het Vlaams Audiovisueel Fonds betreft (FB0-1FHE2AB-IS, p. 18), vraagt hij of al concrete opdrachten voor de ontwikkeling van 'serious games' zijn gegeven dan wel of daarover nog moet onderhandeld worden.

Via basisallocatie FB0-1FHE2AB-WT (p.19) worden middelen vrijgemaakt voor een fundamenteel nieuwe weg in het beleidsgericht onderzoek, maar heeft men

al zicht op de organisatie en de themabepaling van het nieuwe steunpunt? Kan het parlement input leveren voor dat laatste? Over de opdrachten voor juridisch wetenschappelijk onderzoek op p. 20 is de toelichting redelijk vaag. Gaat het om ICOR en zo niet, waarop slaan de middelen dan wel? Om hoeveel euro gaat het? Betreft de bijstelling van de vereffeningskredieten op basis van de actualisering van de betaalkalender de betaling van achterstallige facturen en zo niet, waarover gaat het dan wel?

Vervolgens peilt hij naar de stand van zaken bij OCB (FB0-1FHE2AE-WT, p. 22). Voelen scholen die vroeger door beide ondersteund werden, de fusie als een achteruitgang aan of wel degelijk als een verbetering? Op p. 23, over het flankerend onderwijsbeleid merkt hij op dat de besparing harder aankomt nu ook de stijging van het Gemeentefonds voor veel gemeenten tot nul herleid is.

Bij de middelen voor ADIBib voor kinderen met dyslexie (FB0-1FH2AJ-WT, p. 24) roept hij de vraag op waarom dit niet ook wordt ingezet voor kinderen met andere zorgen. Klopt het dat de daling op p. 27 bij de vastleggingskredieten voor onderwijscommunicatie (FB0-1FHE2AL-WT) een effect is van de beslissing daarover in de begroting 2015? Hij wil wel weten of de op het papier van Klasse uitgespaarde middelen (1,7 miljoen euro) al dan niet elders zijn gebruikt. Dat laatste vindt hij minder zuiver.

Bij basisallocaties FB0-1FHE2AL-LO (p. 25) en FB0-1FHE2AM-LO (p. 27) vraagt hij hoe na de integratie van het AOC in het Departement Onderwijs en Vorming wordt gegarandeerd dat het aantal mensen dat met onderwijscommunicatie bezig is en de bijhorende loonmassa naar verhouding hetzelfde blijven. Het lid wil niet dat bij fusies de kleine partner de gehele, binnen het meerjarentraject afgesproken, besparing draagt.

Bij de lonen basisonderwijs (FC0-1FDE2AA-WT, p. 34) en de gevolgen van de pre-waarborg in het kader van het M-decreet wijst hij op de groeiende steun bij minstens de officiële onderwijspartners om de definitieve waarborgregeling netoverschrijdend te maken. Stemt het bedrag van 8,3 miljoen euro overeen met de volledige loonkostenvermindering in het buitengewoon basisonderwijs of is dit een schatting?

Verder is hij tevreden dat het groeipad van de SES-werkingsmiddelen hernomen wordt, waardoor de sprong naar de afgesproken 15,5 percent in 2017 iets kleiner wordt (FC0-1FDE2AB-WT, p. 35).

Bij basisallocatie FC0-1FFE2AA-WT (p. 40) stijgen de loonmiddelen voor dko op grond van het toenemend aantal studenten, terwijl Jo De Ro op de raad van bestuur van OVSG hoorde over een significante daling van het aantal volwassen cursisten. Houdt de begroting daar al rekening mee?

Is de toename met een klein half miljoen euro voor extra werving in de pedagogische begeleiding (FC0-1FGE2AA-WT) een gevolg van de herschikking van de VBB- en SNPB-middelen of komt het daar bovenop? Waaraan worden ze verbonden?

Op p. 43 (FC0-1FGE2AE-WT) is er sprake van een 'lichte stijging' voor OKAN, maar hij vermoedt dat die woordkeuze voorafgaat aan de vluchtelingencrisis. Op die bladzijde en de volgende worden overigens veel thema's bij elkaar gebracht, wat niet bevorderlijk is voor de leesbaarheid en transparantie.

Verder vraagt hij bij basisallocaties FD0-1FAE2ZZ-LO (p. 51) en FD0-1FGE2AH-WT (p. 61) verduidelijking bij de plaats van NARIC in het budget AHOVOKS.

Worden die middelen ingezet voor extra mensen bij NARIC of om meer mensen in het hoger onderwijs te mobiliseren om werk in het NARIC-proces op te nemen?

Waarom staat het bedrag van 18,5 miljoen euro voor NT2 in het kader van de vluchtelingen crisis twee keer vermeld, namelijk in basisallocaties FD0-1FFE2AC-WT (p. 56) en FD0-1FFE2AD-WT (p. 57)? Artikel 64 van het ontwerp van programmadecreet zegt dan weer dat de extra middelen ook mogen ingezet worden voor administratie en ondersteunend personeel, terwijl ze volgens het lid juist naar lessen Nederlands zouden moeten gaan.

Tot slot vraagt hij waarom een extra budget van 75.000 euro wordt uitgetrokken voor de terugkeer uit tbs van een inspecteur Curriculum.

1.1.2. Beleidsbrief

Jo De Ro vraagt wat het verband is tussen de nieuwe vorm van het getuigschrift basisonderwijs en de vermindering van de planlasten (OD 1.1.2). Hoe zien de nieuwe modellen er precies uit en wat moeten ze oplossen?

Voor zijn fractie moet het waarborgen van de vrije keuze een belangrijk onderdeel vormen van de hervorming van het secundair onderwijs (OD 1.2). Vormt de schaalvergroting binnen het volwassenenonderwijs (OD 1.4) niet het uitgelezen dossier om tot meer samenwerking binnen het officieel onderwijs te komen, bijvoorbeeld door fusies van officiële CVO's? Hoever staat het NT2-aanbod van private partners?

Ligt al vast welke drie academies volgend jaar kunnen uitgroeien tot kunstacademies of komt er een projectoproep (OD 1.5)? Is daarbinnen ruimte voor fusie van woord, muziek en beeld? Hoe en wanneer wordt er naar samenwerking tussen het dko en het leerplichtonderwijs gestreefd? Het lid wil ook meer uitleg bij wat op p. 14 over de dynamo3-projecten staat.

Misschien is de nieuwe leerlijn zwemmen een goede gelegenheid om Vlaanderen duidelijk te maken dat scholen die eindterm kunnen bereiken door intensief zwemles te geven op zeer jonge leeftijd, en de leerlijn zelf te concentreren op de derde kleuterklas en het eerste jaar basisonderwijs (OD 1.6).

Hoeveel leerkrachten uit andere gemeenschappen geven in het kader van CLIL les in Vlaanderen (OD 1.7)? Wie ontwikkelt het digitaal platform waarvan sprake is op p. 20 (OD 1.9.5)? Hoeveel leerkrachten zitten in het testpanel van Testbeeld (OD 1.14), hoeveel staan op de wachtlijst en wanneer wordt het volledig opengesteld? Welk doelen wil de minister bereiken met het nieuwe concept van leerlingenvervoer (OD 1.15)?

De minister wil een optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken (OD 3.2). Daarbij kondigt zij voor het voorjaar 2016 een nota aan over hoe alle openbare scholen vrijekeuzescholen kunnen zijn, wat voor het lid geen taboe is maar elke Vlaamse ouder moet wel dezelfde garanties krijgen op neutraliteit en vrije keuze. Dit basisrecht moet dan ook centraal bewaakt worden. Als een lokaal bestuur kiest voor levensbeschouwelijke inhoud, komt die school volgens hem niet in aanmerking als vrijekeuzeschool.

Wat de Vlaamse Rand betreft, blijft zijn zorg of men in het licht van de demografische evolutie geen tandje moet bijsteken om de leerkrachten sneller bij- en na te scholen in de omgang met (overwegend) anderstalige leerlingengroepen (OD 3.6). Hij is tevreden over de verdere uitwerking van de website www.onderwijs.vlaanderen.be (OD 3.9). Wat af is, zit zeer goed in elkaar, maar

wordt voldoende mankracht ingezet voor de afronding? Geloven alle onderdelen van het ministerie in een overkoepelende website?

Het lid vermoedt dat de infrastructuurincentives in het kader van de uitrol van het asterplan Secundair Onderwijs een sibillijnse verwijzing naar domeinscholen zijn (OD 4.1). Bestaat daarnaar veel vraag op het terrein? Hij is verbaasd over het ontbreken van een vermelding over de actualisering van Onderwijsdecreet-II (OD II) in dit verband, te meer daar de minister al aangaf die uitdaging te willen aangaan. Datzelfde geldt voor de verlaging van het btw-percentage, die in de beleidsbrief aan bod had kunnen komen.

Inzake de onderwijsinspectie (OD 5.1) wijst hij op het zorgwekkende fenomeen dat salafistische families hun kinderen uit het leerplichtonderwijs halen. Waakzame opvolging is aangewezen en de inspectie moet daar de nodige aandacht aan besteden. Tot slot vraagt hij uitleg bij de in de beleidsbrief en begroting ontbrekende middelen voor twinnings die volgens VVOB zelf aan haar uitbesteed worden.

1.2. Tussenkomsst van Jos De Meyer

1.2.1. *Begroting*

Jos De Meyer vindt continuïteit het belangrijkste kenmerk van wat voorligt. Net als in de vorige begroting moet men besparen gezien de moeilijke financiële tijden, maar net als toen blijft men investeren in Onderwijs: 11 miljard euro of 27,3% van de Vlaamse begroting, terwijl het slechts 15% van de besparingen hoeft te dragen. In 2016 wordt 121 miljoen euro extra geïnvesteerd. Hoewel ook het hoger onderwijs 9 miljoen euro extra krijgt en de bijkomende 45 miljoen euro uit inschrijvingsgelden vrij mag besteden, blijven daar toch zorgen, in het bijzonder in hogescholen met STEM-richtingen. Voor de vluchtelingen crisis wordt 20 miljoen euro uitgetrokken bovenop de openend-OKAN-regeling. Wat dat betreft, zou hij het bijzonder appreciëren dat de minister het probleem van het busvervoer voor niet-erkende vluchtelingen zou aankaarten bij haar federale collega voor asielbeleid.

De minister heeft gelijk dat de uitdagingen voor Onderwijs niet te herleiden zijn tot centenkwesties. Kwaliteit vereist naast middelen ook inzet van mensen. Voor infrastructuur komt er opnieuw 50 miljoen euro bij de recurrente van vorig jaar. Het lid hoopt dat er elk jaar 50 miljoen bovenop komt, zodat de tegen het einde van de legislatuur beloofde 500 miljoen euro effectief bereikt wordt.

Wat de werkingsmiddelen betreft, wijst hij op de zorgen die in het bijzonder autonome basisscholen en secundaire beroepsscholen hebben over het aanhouden van de besparingen die in het begin van de legislatuur zouden plaatsvinden. Hij hoopt dan ook dat zijn interpretatie juist is en dat de minister alleen de start van de legislatuur bedoelde en dat de volgende jaren een kentering volgt.

1.2.2. *Beleidsbrief*

De beleidsbrief somt de belangrijke werven voor de regeerperiode op: de modernisering van het secundair onderwijs, het loopbaanpact, de lerarenopleiding, de leerlingenbegeleiding, de professionalisering van de schoolbesturen, de schaalvergroting, de uitvoering van de conceptnota Schoolinfrastructuur. Omdat parlementsleden geregeld daarover worden aangesproken door directies en personeelsleden zou het nuttig zijn mocht de minister hen informeren met een stand van zaken in deze dossiers. Wat is de verdere timing, hoe ziet het proces

eruit, welke stakeholders worden betrokken en wanneer wordt de commissie gevat?

Tot slot dringt hij nogmaals aan op de bezorging van het arbeidsmarktrapport.

1.3. Tussenkost van Koen Daniëls

1.3.1. Begroting

De fractie van *Koen Daniëls* is blij met de stijging van de totale kredieten voor Onderwijs, die erop wijst dat de openendfinanciering ook in deze budgettaire tijden gehonoreerd blijft, evenals met de acties op het vlak van capaciteit. Verder wil hij weten hoe en wanneer men de reële en objectieve noden vastlegt op basis waarvan de middelen voor schoolinfrastructuur zullen verdeeld worden. Zijn fractie vindt dat erg belangrijk maar erkent dat het niet evident is.

N-VA is ook blij met de middelen voor het gamefonds en de productie van serious games voor game based learning (FB0-1FHE2AB-IS, p. 18). Wat is de visie op langere termijn? Verder peilt hij naar de integratie van synchroon internetonderwijs (FB0-1FHE2AJ-WT, p. 23), dat 1,56 miljoen euro extra krijgt, met tijdelijk onderwijs aan huis en ziekenhuisscholen. Hoe kunnen ouders zo goed mogelijk worden geïnformeerd zonder dat men de overheadkosten voor een secretariaat hoeft te maken?

Op wie zijn de internationale nascholingsprojecten gericht en hoe zien ze eruit (FB0-1FHE2AA-WT, p. 18)? Hoe was de deelname aan projecten ter bevordering van het beleidsvoerend vermogen? Hoeveel waren er en waar gingen ze over?

Welk budget gaat naar het actieplan ter stimulering van STEM-loopbanen (FB0-1FHE2AD-WT, p. 22)? Vervolgens vraagt hij naar doel en middelen van de projecten in het kader van de rationalisering van het aanbod in het volwassenenonderwijs (FB0-1FHE2AK-WT, p. 24). Hoeveel geld wordt vrijgemaakt voor studiekeuzebegeleiding en oriëntering, en voor de verhoging van het welbevinden van leerlingen en personeel?

Hoe moet het begrotingsartikel op p. 29 (FB0-1FHE2AM-WT) over de verhoging van de kwaliteit van lerarenopleiding precies begrepen worden?

Het lid vraagt uitleg bij de – weliswaar geringe – verhoging van personeel en middelen voor de pedagogische begeleiding (FC0-1FGE2AA-WT, p. 40 en FC0-1FGE2AB-WT, p. 41). Gaat het om endogene groei of meer? Wat is de relatie met evaluatie uit 2012?

Worden, wat de DBFM-projecten betreft, de contractuele termijnen gehaald? Het bedrag dat wordt uitgetrokken voor intercalaire intresten en prijsherziening bouwkosten lijkt hem relatief hoog (FC0-1FGE2AW-IS, p. 67). Zitten daar nog andere zaken in? Vervolgens vraagt hij verduidelijking over de budgettaire opruiming van het dossier UZ Gent. Wat is de stand van zaken in de btw-verlaging voor scholenbouw, dat niet op de door Europa goedgekeurde lijst voorkomt?

Tot slot over de begroting wijst hij erop dat er nu al niet genoeg tolken blijken te zijn om de uren voor doventolken op te gebruiken en toch wil de minister dat aantal nog verhogen (FC0-1FGE2AE-WT, p. 44). Zal daardoor het aantal niet-uitgevoerde uren niet nog groter worden dan de huidige 20 procent? Komt er meer geld voor meer doventolken of om dat beroep aantrekkelijker te maken?

1.3.2. *Beleidsbrief*

Wat de hervorming van het secundair onderwijs betreft (OD 1.2), wijst hij erop dat een aantal studierichtingen in bijvoorbeeld de studierichting Handel weinig slaagkansen op de arbeidsmarkt bieden. Moet men die dan afschaffen of actualiseren? Hoe verhouden beide zich in het traject dat de minister voor ogen heeft?

Verder is zijn fractie blij met de begeleidingscommissie voor het toelatingsexamen arts en tandarts (OD 1.9.6), en met de geplande verruiming van de voorbeeldvragen. Dat studenten die slagen in het eerste jaar biomedische wetenschappen, niet slagen voor dat toelatingsexamen vindt zijn fractie opmerkelijk. Daarnaast roept hij op tot een meer actieve voorbereiding dan louter online voorbeeldvragen. Het lid heeft ook vragen bij het gewicht dat aan de vragen wordt toegekend en de verhouding met de numerus clausus, die er thans toe leidt dat men niet de goed maar de best scorende studenten selecteert. Vraag is ook welke profielen men selecteert, aangezien artsen niet alleen gezondheidsingenieurs zijn, maar ook een relatie hebben met patiënten. De beleidsbrief is over dit alles erg summier.

Wat is de stand van zaken in de uitwerking van een neutraal instellingsoverschrijdend instrument voor de oriënteringstrajecten (OD 1.10)? Wordt Pasen 2016 gehaald?

Wat de financiering van het hoger onderwijs betreft (OD 3.5), wijst hij op de perfide praktijk om studenten in bepaalde richtingen te houden die meer punten opleveren, zodat men die middelen naar andere richtingen kan alloceren, terwijl die studenten eigenlijk zelf zouden moeten geheroriënteerd worden. Een evaluatie en een aanpassing van het Financieringsdecreet is dringend nodig, ook al zijn er thans geen extra middelen.

Wat is de stand van zaken in de validering van de OVSG- en interdiocesane proeven (OD 5.2)?

Wat de eindtermen betreft (OD 1.6), treedt hij bij dat de vastlegging van minimumkwaliteit door de volksvertegenwoordigers cruciaal is, maar even belangrijk is de controle. Daarover staat niet zoveel in de beleidsbrief. Hoe ziet de minister dat? Wordt ook de inspectie hervormd?

Nu de besparing op de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs (OD 3.4) door budgettaire noodzaak recurrent is geworden, moet men zeker zijn dat de resterende middelen maximaal in de klassen en scholen terecht komen, onderstreept het lid.

Tot slot vraagt hij hoe de rationalisatie van het opleidingsaanbod in het hoger onderwijs spoort met het streven naar een meer transparante financiering en naar het wenselijke terugdringen van de flexibilisering.

1.4. Tussenkomst van Caroline Gennez

Caroline Gennez noemt een stijgende onderwijsbegroting evident, niet alleen vanwege de openendfinanciering maar ook vanwege de geavanceerde noden van hedendaags onderwijs. Helaas lukt dat in Vlaanderen niet langer, hoe groot het maatschappelijk voordeel van dergelijke publieke investeringen ook aantoonbaar is. Dat is een gemiste kans. Terwijl de meerjarenplanning 2014-2019 nog voorzag in een stijging van 1,3 miljard euro tot 11,1 miljard euro is dat nu naar beneden bijgesteld met 314 miljoen euro tot 10,8 miljard euro. In de begroting 2015 zat een absolute daling van de onderwijsinvestering met 68 miljoen euro

tegenover het jaar daarvoor. In de voorliggende komt daar opnieuw een daling van 32 miljoen euro bij.

Dergelijke desinvestering is geen goede beleidsoptie volgens sp.a, dat de lat hoog wil leggen voor alle lerenden en de kloof tussen hen zo klein mogelijk wil houden. Beste garantie daartoe is dat het beleid tegelijk investeert in topkwaliteit en in gelijke onderwijskansen. Daarnaast kiest haar fractie radicaal voor een focus op alle lerenden en hun ouders, terwijl de regering meer focust op de belangen van de instellingen. Ook de Vlor stelt in zijn adviezen vast dat het GOK-beleid de laatste twee jaar onder druk staat. De kosten van kunst-, volwassenen- en hoger onderwijs gaan of gingen omhoog. De maximumfactuur werd opgetrokken voor kleuter- en basisonderwijs en men treuzelt met de invoering van de maximumfactuur in de eerste graad secundair onderwijs.

Daarnaast zijn er structurele besparingen op de werkingsmiddelen in basis- en secundair onderwijs, die de sector hebben verrast. Hebben zij de afspraken uit 2015 verkeerd begrepen of heeft de minister inderdaad uit budgettaire noodzaak moeten bijstellen? Zij worden evenmin als in het hoger onderwijs gecompenseerd met stijgende studietoelagen. Een voorbeeld van de centrale positie van de instellingen is dat zij de hogere inkomsten uit inschrijvingsgelden vrij mogen besteden.

Ze wijst nogmaals op de daling van de onderwijskredieten ten opzichte van de laatste meerjarenraming van de vorige regering. De besparingen op Klasse dreigen een pervers neveneffect te sorteren, namelijk een vermindering van reclame-inkomsten waardoor het budget voor Klasse verder daalt met 200.000 euro. Hoe kan de minister een performante en onafhankelijke onderwijscommunicatie blijven garanderen?

Welke middelen zijn in 2015 al aangewend voor vluchtelingen en waar kwamen ze vandaan? Waaruit komen de middelen voor de OKAN-versterking vanaf 1 november die het gevolg zijn van het nieuwe decreet (zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 551/4)?

Wat de infrastructuurmiddelen in het algemeen betreft, is er nog steeds geen recurrente stijging ten opzichte van 2014. Het lid ziet de beloofde middelen voor een inhaaloperatie in de voorliggende begroting niet. Zij ziet integendeel dat de beschikbaarheidsvergoedingen niet volledig gecompenseerd worden. Bij AGION en GO! wordt respectievelijk 4 en 1,5 miljoen euro gekort. Haar fractie vraagt duidelijkheid. Gaat de verlaging van de btw op scholenbouw nog steeds in op 1 januari 2016? Hoeveel extra stoeltjes in Vlaamse scholen levert dat op bij de verschillende componenten? Het lid peilt ook naar de uitputtingsgraad bij DBFM in het programma Scholen van Morgen. Is er nog een wachtlijst? Zijn er nog projecten die niet gegund zijn maar door de btw-verlaging alsnog in aanmerking komen?

De bevordering van het beleidsvoerend vermogen (FB0-1FHE2AA-WT, p. 18) is een terecht speerpunt van het beleid, maar er worden helaas geen extra middelen voor ingezet. Hoe ziet de minister die stimulering? Voor welke netten zijn de ingeschreven middelen?

Ligt de stabiliteit van de middelen voor leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs aan het M-decreet (FB0-1FGE2AE-WT, p. 16)? Nochtans zullen nieuwkomers en vluchtelingenkinderen weer extra middelen vereisen, merkt de spreker op, wat ook extra begeleiding nodig maakt. Het lid vraagt uitleg.

Hoeveel middelen gaan naar het nieuwe steunpunt beleidsgericht onderwijsonderzoek (FB0-1FHE2AB-WT, p. 19). Waar komt het? Wat is de stand van zaken?

Werkt het aanvullend bij OBPWO of is de integratie volledig? Haar fractie had verder graag een lijst van de projecten onderwijscommunicatie- en cultuurcommunicatie (FB0-1FHE2AL-WT, p. 25), de middelen die erbij horen en een vergelijking met 2015.

De definitieve begroening van het lokaal flankerend onderwijsbeleid levert slechts een klein bedrag op: 1,3 miljoen euro (FB0-1FHE2AE-WT, p. 22). Het lid vraagt dat het departement opvolgt hoe het de lopende projecten vergaet. Verdwijnen ze en doen ze dat meteen?

Synchroon internetonderwijs wordt door alle partijen ondersteund (FB0-1FHE2AJ-WT, p. 23). Hoeveel staat de samenwerking met ziekenhuisscholen en het tijdelijk onderwijs aan huis? De minister beloofde Bednet te versterken, maar het lid vindt de middelen niet terug in de begroting. Om hoeveel gaat het en wat is het verschil van het totaal met 2015? Wat ADIBib betreft, sluit ze zich aan bij de opmerking van Jo De Ro.

Caroline Gennez leest dat er verder wordt gewerkt rond kostenbeheersing in het secundair onderwijs (FB0-1FHE2AJ-WT, p. 23). Hoeveel staat het met de maximumfactuur in de eerste graad secundair onderwijs? Het lid vraagt ook een overzicht van de projecten in het kader van de ondersteuning van het GOK-beleid en de bijhorende middelen.

Zij wil ook opheldering over de overheveling van 36.000 euro naar het Agentschap Integratie en Inburgering (FB0-1FHE2AM-WT, p. 29).

Waarom gaat de minister uit van een nulgroei ondanks het verhoogde inschrijvingsgeld (FC0-9FFETAA-OW, p. 31)? Hoe komt dat de erkenning door de minister van het belang hiervan voor gelijke kansen niet wordt weerspiegeld in de begroting? Welke zijn de 21 projecten kunstinitiatie en hoeveel geld krijgen ze (FC0-1FGE2AE-WT, p. 43)? Waarom niet in middelen voorzien voor het geplande niveaudecreet?

Voor de CLB's met hun stijgende taakbelasting is de begroting erg zwak (FC0-1FGE2AC-WT, p. 41 en FC0-1FGE2AD-WT, p. 42), ondanks hun belang en het feit dat het water hen al een hele tijd aan de lippen staat. Is het niet zinvol om te investeren in de CLB's, bijvoorbeeld voor trajectbegeleiding ter voorkoming van schooluitval en gemiste kansen?

In de plaats zou de minister kunnen besparen door de wirwar aan levensbeschouwingen aan te passen aan de sociologische werkelijkheid en te vervangen door één vak LEF in alle scholen (FC0-1FGE2AA-WT, p. 40 en FC0-1FGE2AB-WT, p. 41). Het is zowel maatschappelijk als onderwijskundig beter om jongeren niet te scheiden op basis van geloof of levensbeschouwing, maar ze juist met de verschillende kennis te laten maken.

Wat is de stand van zaken bij de oproep tot proefprojecten leren en werken (FC0-1FHE2AD-WT, p. 47)? Hoeveel middelen worden in 2016 ingezet uit ESF en de begrotingen van Werk en Onderwijs?

Hoe staat het met de hervorming van de LOP's (FC0-1FGE2AE-WT, p. 43)? Het lid sluit zich ook bij de vraag van Jo De Ro over de twinnings.

Tot slot vraagt ze om een reactie op de opmerking van het Rekenhof dat de verhoging van het budget voor studietoelagen met de bijna 2,8 miljoen euro om op een uitgavenniveau van 166 miljoen euro uit te komen, niet klopt met het bedrag op het overeenstemmende begrotingsartikel FD0-1FGE2AG-WT van de

begrotingstabel (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 16/1, p. 51). Welk bedrag is het juiste?

Daarop gaat de spreker nog in op enkele grote werven van Onderwijs. Bij de hervorming van het secundair onderwijs bepleit zij de integratie van een sterk systeem van duaal leren. Sp.a staat voor een brede(re) eerste graad en een verlate keuze als garantie voor een juistere oriëntering.

Haar fractie vraagt naar de stand van zaken in de ontwikkeling van de oriëntatieproeven. Hoe gaat de minister sociale en gendervooroordelen voorkomen?

In het volwassenenonderwijs bepleit zij een focus op tweedekansonderwijs. Welke plaats ziet de minister daarvoor in de lerarenopleiding, NT2, recreatieve opleidingen, de opleiding verpleegkunde en hbo5?

Ook het belangrijke aandachtspunt van de lerarenopleiding, die versterking nodig heeft, zowel wat de instroom als de opleiding zelf betreft, kan niet zonder extra middelen. Hoe denkt de minister dat te realiseren? Is de Vlaamse spijbelambtenaar al bekend en, zo neen, hoe verloopt die procedure?

Samenvattend noemt de spreker de begroting goed bedoeld, maar beperkt ambitieus en heel vaag.

1.5. Tussenkost van Elisabeth Meuleman

1.5.1. *Begroting*

Elisabeth Meuleman stelt vast dat de Vlaamse Regering inzake Onderwijs nog altijd in een besparingsmodus zit. De aanhoudende besparingen op de werkingsmiddelen hebben wel degelijk gevolgen in de klas. Voor de werkingsmiddelen is er, naast de aanhoudende niet-indexering, de recurrente besparing van 2,3 percent in het basisonderwijs en van 4,5 percent in het secundair onderwijs. Dat heeft geleid tot groot protest bij de onderwijskoepels en bij de Vlor. Het onderhoud van de gebouwen, die in slechte staat zijn, slurpt een groot deel van de werkingsmiddelen op. Ook de energiefactuur weegt zwaar door. Er is dan ook onvoldoende financiële ruimte voor pedagogisch materiaal.

Ze vraagt dat de minister niet zou ingaan op de vraag van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen naar een nieuwe verhoging van de maximumfactuur. Zo zou men de kosten doorschuiven naar de ouders en het principe van de kosteloosheid van het onderwijs verder in het gedrang brengen. Tegelijk is het belangrijk om een verschraling van het aanbod te voorkomen. Daarom dringt ze aan op voldoende werkingsmiddelen voor de scholen.

Ze is blij dat de besparingen van 2015 op de SES-middelen in de begroting 2016 ongedaan gemaakt worden. Het decretale groeipad wordt echter niet gevolgd. De minister kondigt aan dat ze daar in 2016 werk van zal maken, wanneer ze beschikt over de OESO-studie. Voor Groen is dat een heel belangrijk dossier. Het beleid rond gelijke onderwijskansen mag zich niet beperken tot het taalonderwijs.

In het hoger onderwijs wordt er opnieuw voor meer dan dertig miljoen euro bespaard. De subsidie per hogeschoolstudent is teruggelopen van 6800 euro in 2008 naar 5000 euro in 2015.

Voor het wegwerken van de wachtlijsten inzake infrastructuur zou er vijf miljard euro nodig zijn. In dit dossier probeert de minister de betrokkenen een rad voor de ogen te draaien. In de toelichting had ze het over een budget van 342 miljoen

euro. Het budget voor de afbouw van de wachtlijsten is echter teruggebracht van 264 miljoen euro in 2014 naar 221 miljoen euro in 2015. Dat bracht de minister in verband met het eenmalige karakter van een investering van voormalig minister Smet, vlak voor de verkiezingen. Ze benadrukte dat het groeipad er zou komen, ook al was het vertraagd. Ze had het over een bedrag van 500 miljoen euro over de hele zittingsperiode en over een eerste inhaalbeweging in 2016. In 2016 is er echter nog slechts 216 miljoen euro voor de wachtlijsten. Dat is dus opnieuw een besparing van vijf miljoen euro. In de Septemberverklaring was nochtans aangekondigd dat het budget voor het wegwerken van de wachtlijsten opnieuw op het niveau van 2014 zou worden gebracht. De spreekster benadrukt dat de middelen die toegevoegd worden voor de DBFM-operatie niet meegeteld mogen worden als het gaat om het afbouwen van de toekomstige wachtlijsten. Die middelen hebben namelijk betrekking op investeringen die werden vastgelegd door de vorige ministers. Het gaat dus niet om nieuw geld. De minister heeft 50 miljoen euro van vorig jaar, een provisie voor capaciteit, bij de machtigingskredieten gevoegd. Van dat bedrag is er al 35 miljoen euro vastgelegd. Het gaat dus niet om nieuwe middelen voor het afbouwen van de wachtlijsten. Ook de capaciteit van de betaalkredieten daalt, namelijk van 10 naar 5 miljoen euro. Vorig jaar had de minister gezegd dat de betaalkredieten zo laag waren omdat de uitvoeringssnelheid laag is. Blijkbaar verwacht de minister dit jaar een nog lagere realisatiegraad. In de begroting vindt ze ook niets terug van de pps-structuren die in het masterplan werden aangekondigd of van de aangekondigde btw-verlaging. Hoe reageert de minister op de opmerking van het Rekenhof dat Europa wellicht bezwaar zal maken tegen een btw-verlaging?

De begroting 2016 voorziet voor de CLB's exact hetzelfde bedrag als de begroting 2015. De CLB's zullen nochtans extra inspanningen moeten leveren in het kader van het M-decreet, van de vluchtelingenproblematiek en van de deradicalisering. 2016 zal een moeilijk jaar worden, want de geplande hervorming van de CLB's zal nog niet gerealiseerd zijn.

In de begroting vindt ze een provisie van 504.000 euro in het kader van de vluchtelingen crisis (FB0-1FBE2ZZ-PR, p. 15). Ze vindt hiervoor ook extra middelen voor containers (FB0-1FGE2AJ-IS, p. 17) en investeringen bij NARIC (FD0-1FAE2ZZ-LO, p. 51) en bij NT2 (FD0-1FFE2AC-WT, p. 57). Er is ook een uitbreiding geweest van het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers, meer bepaald voor de kleuters en voor het secundair onderwijs. De Vlor merkt op dat men voor de kleuters meer zal moeten doen dan alleen inzetten op taal, zoals nu is afgesproken. OKAN zal dus moeten inzetten op welzijn. Er is nood aan trajectbegeleiders voor de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs, aan vervolgcoaches en aan OKAN-begeleiding in het deeltijds onderwijs. De CLB's zullen extra inspanningen moeten leveren. Ze vraagt zich af of men aan al die noden tegemoet zal komen. De minister schrijft op pagina 43 dat ze voorziet in een extra bedrag van 4000 euro voor OKAN-onderwijs. Op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 februari 2002 wordt er per anderstalige nieuwkomer een bedrag van 12,5 euro toegekend voor elke volledige maand dat die is opgenomen in de onthaalklas. Voor tien maanden betekent dat dat de minister 32 bijkomende anderstalige nieuwkomers verwacht. In het licht van de huidige vluchtelingen crisis is dat onvoldoende. Ze wil graag een overzicht krijgen van de geplande maatregelen om de gevolgen van de vluchtelingenproblematiek in het onderwijs aan te pakken. Wat zal er betaald worden uit de provisie? Welke andere middelen zullen er uitgetrokken worden? Hoe zullen alle noodzakelijke maatregelen ingepast worden in de begroting?

De middelen voor flankerend onderwijsbeleid werden afgeschaft, maar dat zou ruimschoots gecompenseerd worden door de groei van het Gemeentefonds. Er zijn echter heel wat gemeenten die recht hadden op deze middelen, maar die geen groei kennen van het Gemeentefonds. Dat is onder meer het geval voor

Genk en voor Sint-Niklaas. Bovendien worden heel wat gemeenten getroffen door de afschaffing van de materiaal- en outillagetoelage. Ook binnen haar plan tegen schooluitval rekent de minister op de steden en gemeenten. Net nu de noden het hoogst zijn, dreigen de steden en gemeenten hiervoor onvoldoende geld te hebben, na alle besparingen van de Vlaamse Regering. Ze wil weten hoe men de steden en gemeenten extra wil ondersteunen.

1.5.2. Beleidsbrief

Voor het basisonderwijs (OD 1.1) verwondert het haar dat er niet verwezen wordt naar de brede school. In het luik Infrastructuur zegt de minister wel dat ze wil inzetten op multifunctionele schoolgebouwen, maar een brede school is meer dan dat. Dat is een school die verankerd is in een wijk en die samenwerkt met welzijnsorganisaties en cultuur- en sportverenigingen in de buurt. Ze hoopt dat dat idee niet opgegeven wordt.

Verder maakt ze zich zorgen over de hervorming van het secundair onderwijs (OD 1.2). Er is sprake van een modernisering van het secundair onderwijs, maar niet over een hervorming. Het gaat over actualisatie en reductie van de studierichtingen, maar niet over de brede eerste graad of over de finaliteiten van de bovenbouw. De minister is dus wel van plan om de dossiers aan te pakken in de rand van het asterplan Secundair Onderwijs, bijvoorbeeld het lerarenloopbaandebat en de eindtermen, maar het is niet duidelijk wat er zal gebeuren met de structuur. Als er nog altijd scholen kunnen bestaan die alleen gericht zijn op doorstroming of die alleen gericht zijn op de arbeidsmarkt, dan zal het aanbod van de eerste graad al afgestemd zijn op het aanbod in de bovenbouw. Dat zal leiden tot een vroege studiekeuze en niet tot een uitgestelde. Dat is in strijd met de geest van het masterplan. Het masterplan spreekt ook over incentives voor domeinscholen. Daarom wil ze weten of de minister van plan is om de structuur van het secundair onderwijs aan te pakken. De spreekster is voorstander van autonome middenscholen die werken met een brede eerste graad en die daardoor beter kunnen oriënteren.

Ze denkt dat het niet goed zou zijn om geen lerarenopleiding meer aan te bieden in het volwassenenonderwijs (OD 2.1). In de komende jaren zullen er immers elk jaar ongeveer zesduizend extra leerkrachten nodig zijn. In de lerarenopleidingen van het volwassenenonderwijs gaat het vaak om zij-instromers die belangrijk zijn voor het onderwijs.

Ze benadrukt dat men moet waken over de toegankelijkheid van het deeltijds kunstonderwijs (OD 1.5). Ze wil weten of het aantal inschrijvingen bij volwassenen inderdaad met 9 procent gedaald is. Ze vreest dat een eventuele daling te maken heeft met de stijging van het inschrijvingsgeld.

Inzake het eindtermendebat (OD 1.6) sluit ze zich aan bij de oproep van de Vlor om te blijven inzetten op een brede ontwikkeling van de lerenden. Het onderwijs heeft ook een cruciale preventieve rol in het kader van het islamradicalisme. Men dient zich af te vragen hoe de democratische waarden aan bod dienen te komen in het eindtermendebat. De geschiedenislessen moeten ook bijdragen tot een beter begrip van elkaars geschiedenis. Ze is blij dat de oppositie aan dat debat kan deelnemen. Ze hoopt dat het parlement tot sterke conclusies kan komen.

Na de conceptnota's rond het duaal leren (OD 1.8), plant de minister een aantal proeftuinen. Er is echter nog altijd geen parlementair initiatief. De spreekster hecht veel belang aan een sterke aansturing vanuit onderwijs. De uitval van een groep van niet-arbeidsrijpe leerlingen uit het systeem van het duaal leren moet voorkomen worden. Op dat vlak vindt ze onvoldoende antwoorden in de conceptnota 'Samen tegen schooluitval'.

Strategische doelstelling 2 heeft betrekking op het lerarenloopbaandebat. Gezien het tekort aan leerkrachten is het belangrijk om de lerarenloopbaan aantrekkelijker te maken. Daarom is een sterke lerarenopleiding, met voldoende praktijkervaring, zo belangrijk. Men moet ook inzetten op de aanvangsbegeleiding, want veel leraren verlaten het onderwijs binnen de drie jaar omdat de praktijkshock te groot is. Voor oudere leerkrachten moet men streven naar werkbaar werk. Ook het probleem van de gedemotiveerde leerkrachten moet worden aangepakt. Dat debat moet men kunnen voeren zonder taboes. De vaste benoemingen moeten dus bespreekbaar zijn en het moet ook mogelijk zijn om niet langer te werken met lesuren, maar met een schoolopdracht. Momenteel verloopt dat debat echter niet optimaal. Dat heeft te maken met het optrekken van de pensioenleeftijd met vijf jaar, door een combinatie van Vlaamse en federale maatregelen, en met de verlaging van de leerkrachtenpensioenen. Ook de besparingen op de verlofstelsels maken het moeilijk om het lerarendebat nu aan te vatten. Op dat vlak wil ze graag een stand van zaken.

Strategische doelstelling 3 gaat over het versterken van de onderwijsinstellingen. In dat verband wil ze weten wanneer er meer duidelijkheid komt over het inschrijvingsgeld (OD 3.1) en wat de stand van zaken is van het realiseren van één publiek onderwijsnet (OD 3.2). Wat vermeld staat bij operationele doelstelling 3.6 over het onderwijsbeleid in Brussel en de Vlaamse Rand is ondertussen misschien ingehaald door de actualiteit. De Federale Regering heeft op 19 november namelijk een actieplan Molenbeek aangekondigd, met een sterk repressief en preventief luik. Het preventieve luik zal wellicht ook betrekking hebben op Vlaamse bevoegdheden. In dat verband verwijst ze wel naar de besparingen binnen het voorrangbeleid Brussel, dat onder meer diende in te zetten op brugfiguren, spijbelen en taalinitiatieven. Wat is er gebeurd met die middelen? Konden alle initiatieven voortgezet worden? Voorziet de minister nu extra investeringen in Brussel?

1.6. Tussenkoms van Kathleen Krekels

1.6.1. Begroting

Kathleen Krekels vindt het positief dat de uitvoering van het M-decreet centraal staat in de nascholing (FB0-1FHE2AA-WT, p. 18). Is er al een zicht op de concrete projecten voor het schooljaar 2016-2017? Of is het de bedoeling om de bestaande projecten voort te zetten?

De begroting voorziet in een subsidie voor burgerschapseducatie (FB0-1FHE2AM-WT, p. 17). Haar fractie hoopt dat dit vooral een tool zal zijn om de huidige eindtermen in functie van het burgerschap te bereiken. Onder deze uitgavenpost is er ook sprake van samenwerking met het beleidsdomein Welzijn in functie van de time-outprojecten. Zijn de geplande time-inprojecten ook onder dezelfde begrotingspost terug te vinden?

Ondanks de budgettaire moeilijke tijden is het toch mogelijk geweest om 8,3 miljoen euro extra vrij te maken voor de uitrol van het M-decreet (FC0-1FDE2AA-WT, p. 34). Daaruit begrijpt ze dat er een extra investering gebeurd is. Dat zou te maken hebben met de waarborgregeling. De waarborgregeling was echter niet bedoeld om extra middelen te creëren. Het referentiepunt werd verschoven van februari 2015 naar 2014. Daar is de pre-waarborgregeling uit gegroeid. De minister zegt dat er daardoor extra lestijden kunnen worden toegekend aan het buitengewoon onderwijs en dat dit in het volgende schooljaar op kruissnelheid zal komen. De spreker wil meer duidelijkheid over de aanwending van dat bedrag.

In de beleidsbrief (OD 1.11) zegt de minister dat er verschillende acties ondernomen zijn rond radicalisering, via Schooldirect, via Klasse en door het

opstarten van een centraal aanspreekpunt voor de CLB's en voor de scholen. Er zijn ook vormingsdagen georganiseerd. De minister wil nog een netwerk van islamexperten uitbouwen om de communicatie te bevorderen. De acties rond radicalisering zijn echter niet gespecificeerd binnen de begroting. Ze heeft de indruk dat er voor die acties geen middelen uitgetrokken zijn. Gaat men ervan uit dat dit moet kaderen in de initiatieven rond professionalisering en dat er hiervoor geen extra middelen moeten worden uitgetrokken? Of worden deze initiatieven financieel mee gedragen door andere bevoegdheidsdomeinen?

1.6.2. *Beleidsbrief*

In de beleidsbrief focust de minister op het sterke basisonderwijs (OD 1.1). De spreekster veronderstelt dat de minister daarbij zal inzetten op de vroege taalverwerving van het Nederlands in de kleuterklassen. Dat is echter niet terug te vinden in de beleidsbrief. Daarover vraagt ze verduidelijking.

De minister stelt dat de brede vorming, het inclusieve karakter, de geïntegreerde aanpak en de diversiteit in het basisonderwijs zeker gewaarborgd moeten worden. Dat ziet ze als belangrijke kwaliteiten in het licht van het M-decreet en van de aanpak van de vluchtelingenstromen. Men hoort echter steeds vaker dat het basisonderwijs, en zeker de derde graad, beter moet aansluiten bij het secundair onderwijs. Het systeem van de grote overhoringen werd al overgenomen in het basisonderwijs. Het vak Wereldoriëntatie werd onlangs opgesplitst in twee onderdelen: mens en natuur en techniek en wetenschappen. De scholen kunnen hiervoor vakleerkrachten inzetten. Hoe wil de minister het evenwicht bewaren tussen de brede ontwikkeling en de aansluiting bij het secundair onderwijs?

De eindtermen van het basisonderwijs en de beginverwachtingen van het secundair onderwijs zijn niet altijd op elkaar afgestemd. Voor het vak Frans moeten de leerlingen in het lager onderwijs bijvoorbeeld kopiërend correct kunnen schrijven. In het secundair onderwijs gaat men er echter vanuit dat de leerlingen die woorden ook uit het hoofd correct kunnen schrijven. Op dit vlak is er een belangrijke rol weggelegd voor de inspectie.

Haar fractie staat achter de passage in de beleidsbrief over de evaluatie van het aanbod NT2 (OD 1.4).

Om recht te hebben op een verminderd inschrijvingsgeld in het dko (OD 1.5) moeten de personen met een beperking beschikken over een attest dat jaarlijks vernieuwd moet worden. De minister zou onderzoeken of dat attest langer geldig kan blijven. Hoe ver staat ze daarmee? De spreekster hecht veel belang aan de vereenvoudiging van de organisatiestructuur van het dko. Zowel voor de professionele vorming als voor de hobbyist moet er voldoende aandacht zijn. De scholen moeten zich kunnen richten op de doelgroepen in hun omgeving. Ze moeten voldoende flexibel kunnen optreden. De instapleeftijd van zes jaar zou veralgemeend worden. Het dko zou verankerd blijven binnen het beleidsdomein Onderwijs, het zou niet doorgeschoven worden naar het beleidsdomein Cultuur. Bij de directies van het basisonderwijs en van het dko is er vraag naar een pedagogisch middenkader. Het dko is vragende partij voor samenwerking met het leerplichtonderwijs, met de culturele gemeentelijke actoren en met de amateurkunsten. Dat kan op een vrijblijvende manier, maar op termijn moet men zorgen voor de nodige omkadering.

Haar fractie vindt het positief dat de scholen gebruik kunnen maken van initiatieven voor het versterken van het Nederlands (OD 1.7). De minister wil op dat vlak een aantal drempels wegnemen. Ze suggereert om dat aan te pakken in Onderwijsdecreet XXVI.

De minister wil de leerlingen warm maken voor STEM (OD 1.9.5). De spreekster is blij met de positieve evoluties op dat vlak. Ook de vergelijkbare studierichtingen in het hoger onderwijs zouden een grotere instroom kennen. Binnen deze studierichting zullen de onderdelen Science en Mathematics wellicht worden ingevuld door leerkrachten Wiskunde en Wetenschappen. Voor de onderdelen Engineering en Technology moet men erover waken dat de leerkrachten over voldoende knowhow beschikken. Het tso beschikt over leerkrachten die al langer bezig zijn met die materie. Bij de hervorming van het secundair onderwijs moet men aandacht hebben voor de noodzakelijke samenwerking met het aso op dat vlak.

De minister wil aan de commissie een conceptnota voorleggen over de CLB's (OD 1.11). De spreekster denkt dat het nieuwe decreet moet verduidelijken wat de scholen, de ouders en de leerlingen van de CLB's mogen verwachten. Haar fractie denkt dat het CLB een ondersteunende en begeleidende rol dient te spelen wanneer de school, de ouders of de leerlingen er een beroep op doen. Uit de audit blijkt het belang van de ankerfiguur en van de transparantie van het leerlingendossier. De verschillende systemen die daarvoor gehanteerd worden door de scholen, de CLB's en de sector Welzijn, moeten aan elkaar kunnen worden gekoppeld. Ofwel moet men een systeem creëren waarin alle actoren terecht kunnen, uiteraard met de nodige aandacht voor de privacy. N-VA is voorstander van een netonafhankelijk functioneren van de CLB's. Dat zou belangrijke efficiëntievoordelen bieden in de samenwerking met het beleidsdomein Welzijn. Dat kan het best stapsgewijs aangepakt worden. Het is vooral belangrijk om deze evolutie niet vooraf uit te sluiten.

Ze vraagt zich af of er in de nabije toekomst een tussentijdse evaluatie zal gebeuren van het M-decreet (OD 1.12). Komt de waarborgregeling voldoende tegemoet aan de noden van de scholen? Of is een bijsturing noodzakelijk? De scholen willen zo vlug mogelijk een zicht hebben op de bijkomende middelen. Op termijn zullen ook het gon en het ION worden herzien. Het aantal gon-aanvragen in het hoger onderwijs zou sinds het schooljaar 2010-2011 met 71 percent gestegen zijn. Waarom is die stijging groter in het hoger onderwijs dan in de andere onderwijsniveaus? Welke beleidsconclusies zal de minister daaruit trekken?

Haar fractie heeft bij de bespreking van het decreet veel aandacht geschonken aan de redelijke aanpassingen die de scholen kunnen doorvoeren en aan de ontbindende voorwaarden die ze mogen stellen bij een inschrijving in het kader van het M-decreet. Ze stelt vast dat sommige scholen zich hard inzetten voor inclusie en daardoor al snel de stempel van zorgscholen krijgen. De andere scholen sturen leerlingen door naar deze zogenaamde zorgscholen. Haar fractie benadrukt dat er geen tussenstructuur mag ontstaan tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Alle scholen moeten hun steentje bijdragen.

De beleidsbrief besteedt geen expliciete aandacht aan de samenwerking met het beleidsdomein Welzijn rond het M-decreet, bijvoorbeeld rond de medische verzorging van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Welke initiatieven overweegt de minister op dat vlak?

Haar fractie is blij met de operatie Tarra, tegen de planlast in het onderwijs (OD 3.8.1). Op dat vlak wil de minister zoveel mogelijk rekening houden met de inbreng van het werkveld. Hoe breed is de bevraging geweest? Welke concrete opmerkingen heeft de minister gekregen? Wat zijn de belangrijkste bronnen van planlast? Welke voorstellen zijn er geformuleerd? Wanneer zal de minister een plan voorleggen aan het parlement?

1.7. Tussenkost van Ann Brussee

1.7.1. Begroting

Ann Brussee vindt het positief dat het LiSO-project (loopbanen in het secundair onderwijs) verder ondersteund wordt (FB0-1FHE2AB-WT, p. 19). Hoe zal de continuering in 2017 ingeschreven worden en voor welk bedrag?

Ze is ook blij dat het SIHO wordt voortgezet (FB0-1FHE2AJ-WT, p. 23). Voor het beleid voor gelijke onderwijskansen worden projecten ondersteund. Zij had graag vernomen welke projecten. Ook çavaria wordt sterk bevraagd omwille van hun expertise. In welke mate worden zij en andere projecten ondersteund?

Vanaf september 2014 wordt de optie Islamitische Theologie en Godsdienstwetenschappen ingebed in de masteropleiding Wereldreligies van de KU Leuven (FB0-1FHE2AM-WT, p. 29). Men wil namelijk betere islamconsulenten en betere islamleerkrachten. Blijkbaar staan er nu een aantal mensen voor de klas met opvattingen die niet stroken met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Hoe pakt men dat aan in de opleiding? Hoeveel studenten zijn er? Welk budget wordt er uitgetrokken?

Het probleem met de Nederlandstalige kinderdagverblijven en met het voor- en naschools toezicht van de scholen van het GO! in Brussel-Hoofdstad (FC0-1FDE2AG-WT, p. 38) werd vorig jaar opgelost. Dat vindt ze een goede zaak. Werden er daarover gesprekken gevoerd met de inrichtende macht van het GO!? Is het mogelijk om daar meer kinderen een plaats te geven, als er toch een verschil in financiering is?

Over de verdeling van het budget over de verschillende levensbeschouwelijke vakken (FC0-1FGE2AB-WT, p. 41) zal ze een schriftelijke vraag indienen. Veel jongeren hangen een levensbeschouwing aan die in strijd is met de normen en waarden van de Verlichting. De inspectie moet voldoende slagkracht hebben om eventuele problemen aan te pakken. Er is een groeiend draagvlak voor een systematische samenwerking tussen de verschillende levensbeschouwelijke vakken. Men moet aan de jongeren uitleggen dat er meerdere levensbeschouwingen zijn. Ze moeten leren om over die levensbeschouwingen van gedachten te wisselen, met respect voor elkaar. Als de minister op dat vlak stappen vooruit wil zetten, zal ze veel steun ondervinden.

Gezien de grote instroom van vluchtelingen is dit misschien een goed moment om werk te maken van een meer proactieve erkenning van bekwaamheidsbewijzen, zeker binnen Europa. In dat verband pleit ze voor meer samenwerking met Nederland binnen NARIC (FD0-1FGE2AH-WT, p. 61).

Ze sluit zich aan bij de tussenkost van Koen Daniëls over het toelatingsexamen arts en tandarts (FD0-1FGE4AH-WT, p.63). Veel deelnemers mislukken voor het examen, ook jongeren die ondertussen al geslaagd zijn voor een eerste jaar biomedische wetenschappen of voor een eerste jaar geneeskunde aan de ULB. Daarom vraagt ze zich af of dit een toelatingsexamen is dan wel een soort van numerus clausus. Ze vindt dat er voor beide ingrepen iets te zeggen valt. De lat mag hoog liggen, maar het moet eerlijk verlopen. Ze vraagt zich af of er voldoende overleg is met het secundair onderwijs. Ze stelt ook vast dat er op het examen een belangrijke gender bias zit. Ze vraagt zich af of het bijvoorbeeld de bedoeling kan zijn dat ook leerlingen van het vijfde jaar secundair onderwijs en repetitoren deelnemen aan de ingangsexamens.

1.7.2. *Beleidsbrief*

Inzake de beleidsbrief is ze blij dat de minister het systeem van de leerkredieten wil vereenvoudigen (OD 1.3), conform het Vlor-advies. Dit systeem draagt immers onvoldoende bij aan de studievoortgang. Ze is echter geen voorstander van een afschaffing, want dat zou ten koste gaan van de flexibiliteit. Ze vindt dat het Financieringsdecreet beter afgestemd moet worden op de beoogde vereenvoudiging. In dat verband wil ze weten of er al simulaties gebeurd zijn.

De minister zal onderzoeken hoe ze een samenwerking tussen het dko en Cultuur kan realiseren (OD 1.5). Daarbij denkt ze onder meer aan een samenwerking tussen de amateurkunsten en de kunsteducatieve organisaties. Dat komt ook ter sprake in de beleidsbrief Cultuur. Wie zal daartoe de eerste aanzet geven, de minister van Onderwijs of de minister van Cultuur?

De minister beseft dat een vereenvoudiging van de taalregeling in het hoger onderwijs noodzakelijk is (OD 1.7). Men moet rekening houden met de haalbaarheid voor de instellingen. De Vlor heeft daarover een advies uitgebracht. De minister kan voor het doorvoeren van de vereenvoudiging rekenen op de Open Vld-fractie.

De minister wil een ontwerp van decreet uitwerken over EVC op basis van de desbetreffende conceptnota (OD 1.9.4). Dat moet gebeuren in overleg met de beleidsdomeinen Cultuur, Inburgering, Jeugd, Sport en Welzijn. Is er al een zicht op de modus operandi van die groep?

Haar fractie verheugt zich omdat de minister het ondernemerschap wil bevorderen in het hoger onderwijs en in het leerplichtonderwijs (OD 1.9.7). Gedetacheerde leerkrachten zouden daarvoor samenwerken met partnerorganisaties. Heeft de minister al een zicht op het aantal leerkrachten, het aantal projecten en de timing? Zullen er geen budgettaire problemen rijzen?

Open Vld is een grote voorstander van de oriënteringsproef die zal afgenomen worden in de derde graad van het secundair onderwijs en van de instapproef voor de lerarenopleiding (OD 1.10). Heeft de minister al meer informatie over het proefproject?

Wat is de timing voor de automatische toekenning van de school- en studietoelagen (OD 1.13), een thema dat ook in de vorige regeerperiode vaak ter sprake kwam?

Haar fractie beseft dat de waardering van het lerarenberoep beter kan. Daarbij dient men rekening te houden met het feit dat veel kandidaat-leerkrachten uit het bso en het tso komen. De kernopdracht van de leerkracht moet duidelijk zijn, namelijk kennis en vaardigheden overbrengen. Het maatschappelijk engagement (OD 2.1) is een belangrijk nevenaspect, maar het is niet de kern. De jongeren mogen niet de indruk krijgen dat ze ook een opdracht hebben als maatschappelijk assistent. Ze vreest dat sommige jongeren om die reden niet aan een opleiding als leraar beginnen.

De minister heeft een goed initiatief genomen om het vinden van een stageplaats te vergemakkelijken, zowel voor de studenten als voor de scholen. De bestaande stageregistratiesystemen moeten inderdaad beter gecoördineerd worden.

De minister heeft een aantal belangrijke opdrachten vermeld voor het lerarenloopbaanpact. Ze wil inzetten op zij-instromers die kunnen zorgen voor meer diversiteit binnen het leerkrachtenkorps. Ze wil het potentieel van de lio-baan onderzoeken. Daarmee kan men jongeren beter ondersteunen bij het begin van

hun loopbaan. Tegelijk kan men op die manier meer jongeren naar de lerarenopleiding lokken. Ook de hervorming van de lerarenopleiding is in dat verband belangrijk.

De vaste benoeming wordt gezien als een belangrijke factor om de uitstroom van jonge leerkrachten te beperken. Zij ziet in de vaste benoeming ook een aantal nadelen. Zij denkt dat jonge leerkrachten vooral nood hebben aan een perspectief, en dat kan ook te maken hebben met een interessante carrière, een goed contract, een goede directie die kan evalueren en bijsturen, en de flexibiliteit om een andere functie uit te oefenen of om binnen het schoolteam andere taken op te nemen (OD 2.2). Ze denkt dat er al wat meer draagvlak is om de vaste benoeming ter discussie te stellen. Ze zou het jammer vinden als sommige mensen die evolutie zouden willen tegenhouden uit een louter behoudsgezinde reflex. Ze beseft dat het niet goed zou zijn om nu al stelling in te nemen over het lerarenloopbaanpact, terwijl de discussie met de sociale partners en met het werkveld nog aan de gang is. Ze hecht echter veel belang aan een open discussie waarbij men 'out of the box' durft te denken.

Ze steunt de minister bij de verdere uitbouw van hbo5 als volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. Het is belangrijk om de wildgroei van hbo5-opleidingen aan te pakken en om duidelijkheid te scheppen voor het werkveld (OD 3.5).

De leerkrachten die in het basisonderwijs lessen Frans moeten geven, moeten daarvoor voldoende voorbereid zijn (OD 1.7). Als dat niet het geval is, moeten ze dit kunnen doorgeven aan een andere leerkracht. Ze hoopt dat het basisonderwijs de middelen die het daarvoor gekregen heeft, ook zal gebruiken. Ze vindt het belangrijk om dit op te volgen in de commissie.

1.8. Tussenkomst van Tine Soens

1.8.1. Begroting

Tine Soens merkt op dat het groeipad van de integratieoperatie in het hoger onderwijs het gevolg is van een beslissing uit de vorige zittingsperiode. Ze wil weten hoe de minister aan het bedrag van 9 miljoen euro komt.

De minister heeft tijdens haar toelichting gezegd dat de inschrijvingsgelden de instellingen 45 miljoen euro extra opleveren, die ze vrij zouden kunnen besteden. Dat vindt ze een cynische uitspraak. Dit bedrag kan alleen de besparingen wat temperen. Waar zijn de 83,7 miljoen euro investeringen voor het hoger onderwijs terug te vinden? Als ze de twee begrotingsartikelen met investeringen optelt, komt ze niet uit aan het vooropgestelde bedrag.

Inzake de afslanking van het apparaat ziet ze een vermindering van 29.000 euro op de apparaatkredieten van de Vlor (FB0-1FAE2AY-IS, p. 69), een vermindering van 327.000 euro op de lonen van het departement (FB0-1FAE2AY-IS, p. 12), een vermindering van 374.000 euro op de lonen bij AgODi (FC0-1FAE2ZZ-LO, p. 33) en een vermindering van 337.000 euro op de lonen van AHOVOKS (FD0-1FAE2ZZ-LO, p. 51). In totaal komt ze uit bij een bedrag van 967.000 euro. Kan de minister voor elk begrotingsartikel vertellen over hoeveel vte's het gaat? Is er voor de begrotingsaanpassing of voor de begroting van 2017 opnieuw een dergelijke operatie gepland?

Bij het onderdeel Internationalisering (FD0-1FAE2ZZ-LO, p. 21) is er sprake van een toename van 500.000 euro vastleggingskredieten, onder meer voor studentenmobiliteit. Wat valt daar precies onder? Wat is de precieze verdeling van de middelen voor gelijkekansenbeleid (FB0-1FHE2AJ-WT, p. 23) en hoeveel kreeg het SIHO in 2015? Op welke projecten heeft de besparing binnen de

werking en toelagen voor andere beleidsthema's onderwijs betrekking (FB0-1FHE2AM-WT, p. 27)?

Het in 2015 eenmalig toegekende vereffeningskrediet van 37.000 euro voor subsidies voor werkings- en personeelsuitgaven voor de studenten- en leerlingenkoepelverenigingen wordt terug uit de kredieten gehaald (FC0-1FGE2AE-WT, p. 44). Waarom?

Bij de begrotingsaanpassing 2015 zegde de minister dat de uitbetaling van 20,6 miljoen euro voor het UZ Gent (FD0-1FGE2AI-WT, p. 62) verschoven werd naar begin 2016. Het Rekenhof stelt echter vast dat de vergoeding in de begroting 2016 alleen werd opgenomen voor het jaar 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 16/1, p. 26). De vergoeding voor 2015 werd dus wel degelijk geschrapt.

Hoe is de verhoging van 625.000 euro aan vereffeningskredieten voor werking en toelagen hoger onderwijs, andere (FD0-1FEE2AB-WT, p. 54), te verklaren?

1.8.2. *Beleidsbrief*

In haar beleidsbrief zegt de minister dat ze een voorontwerp van decreet uitwerkt rond EVC, samen met de ministers bevoegd voor Cultuur, Jeugd, Sport, Werk, Welzijn en Inburgering (OD 1.9.4). Wanneer zal dat voorontwerp klaar zijn?

De minister wil de nodige decretale initiatieven voorbereiden om de flexibilisering in het hoger onderwijs te optimaliseren (OD 1.3). De minister streeft ook naar het stroomlijnen van de structuren, organen en processen van de internationalisering van het hoger onderwijs. Daarover wil de spreekster meer informatie.

De Vlor vraagt ook om te overwegen om een statuut voor studentenvertegenwoordigers in het hoger onderwijs uit te werken. Op dat vlak wil de spreekster graag een stand van zaken. Zijn er nog altijd problemen met de VVS? De Vlor mist in het hoger onderwijs een visie op gelijke kansen en diversiteit en maatregelen voor studenten met een functiebeperking. Is de minister van plan om daar werk van te maken?

Inzake de zorgsector wil de spreekster weten wat het verschil is tussen niveau 5 en niveau 6 voor verpleegkunde. Wat is de stand van zaken van de vierjarige opleiding bachelor verpleegkunde (OD 1.9.6)? Wat zal er gebeuren met de hbo5 verpleegkunde?

Het generieke oriënteringsinstrument voor de studiekeuzebegeleiding zou rond Pasen 2016 een eerste keer ingezet moeten worden (OD 1.10). Wat is de stand van zaken? Minstens een deel van de leerlingen die zich volgend jaar wensen in te schrijven voor de lerarenopleiding van de hogescholen, zal de proef moeten afleggen. Hoe gebeurt die selectie?

Voor het hoger onderwijs zullen het Financieringsdecreet, de flexibilisering en het leerkrediet samen bekeken worden. In dat verband pleit ze voor een open debat, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. De tekst over hbo5 is vaag en verwarrend. Hbo5 wordt omschreven als een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs, maar als de beleidsbrief het heeft over het hoger onderwijs, dan is het niet altijd duidelijk of hbo5 daar ook bij hoort. Daarbij denkt ze onder meer aan bepaalde strategische en operationele doelstellingen. Ook in het kader van de rationalisering moet er snel duidelijkheid komen over het inkantelen van hbo5.

De beleidsbrief gaat niet in op de problemen met het personeelsstatuut in de kunsten. Plant de minister op dat vlak nog initiatieven?

Ze vindt het positief dat de minister, samen met UNICEF, actief promotie wil voeren rond de ontwikkelingsdoelen van de VN (OD 3.7). Hoe wil men dat aanpakken? Het voornemen van de beleidsnota om binnen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in te zetten op onderwijs vindt ze niet terug in de beleidsbrief. Daarover wil ze meer duidelijkheid.

1.9. Tussenkamst van Ingeborg De Meulemeester

Ingeborg De Meulemeester noemt participatie van kleuters aan het onderwijs heel belangrijk (OD 1.1), niet alleen ter voorbereiding van de schoolloopbaan maar ook voor de socialisatie. Haar fractie juicht dan ook de zevende toename op rij van de populatie toe. Sinds 2011-2012 is hun aantal met 1,3% gestegen in zowel gewoon als buitengewoon kleuteronderwijs. DISCIMUS speelt een belangrijke rol bij het in kaart brengen van hun aanwezigheid op school, die regelmatig moet zijn voor het recht op een schooltoelage. Het lid wijst op de engagementsverklaring waarin AgODi en Kind en Gezin hun samenwerking op het vlak van kleuterparticipatie vormgeven, waarvan zij de aanpak beschrijft. Hoe verwerkt de minister de resultaten in haar nieuwe beleidsvoorstellen? Kwamen reeds opvallende redenen en oorzaken naar voor? Positief is dat de minister ook scholen verantwoordelijkheid toebedeelt door de scholengemeenschappen een actief en geïntegreerd beleid te laten uitwerken, met een zorgcoördinator als aanspreekpunt. Het lid peilt naar de concrete beleidsplannen over de participatie van niet-leerplichtige kleuters.

Voor studenten in het hoger onderwijs wordt het opdoen van internationale ervaringen steeds belangrijker, maar zij weten niet altijd waar zij terecht kunnen voor informatie over de mogelijkheden om de financiële drempels te passeren. De beleidsbrief is niet concreet over de kansen die de minister wil geven (OD 1.3). Kan zij daarover uitweiden?

Wat de zorgsector betreft, is N-VA tevreden met de oplossing voor het probleem van de stage-uren, die voortaan voldoen aan de Europese regelgeving (OD 1.9.6). Zij kijkt uit naar de twee beroepskwalificaties verpleegkunde maar waarschuwt dat bepaalde opleidingen niet als minderwaardig mogen gekwalificeerd worden, aangezien alle beroepen even nodig zijn. Het lid steunt wel de verduidelijking van de verschillen en van wat men met welk diploma wel en niet mag doen.

Zij is verder tevreden met de benoeming van de problematiek van ongekwalificeerd schoolverlaten en kijkt uit naar de bespreking van de conceptnota (OD 1.11). Wanneer wordt de spijbelambtenaar aangesteld en kan de minister die functie verduidelijken? Zij treedt het belang van preventie en het geplande lokaal aanklampend beleid bij. Hoe ziet de minister dat precies? Heeft de spijbelambtenaar daarin een coördinerende rol? In geval van hardnekkige spijbelaren met onvoldoende daadkrachtige ouders en bij uitblijvend effect van de terugvordering van schooltoelagen, moet men ook justitiële stappen durven zetten. Kan de minister stappen zetten om van de parketten de thans vaak uitblijvende feedback te eisen? Op de agenda van welke justitiële partners wil zij de spijbelproblematiek krijgen? Wordt de genoemde feedbackproblematiek ook besproken door het expertisenetwerk waaraan de administratie zal deelnemen?

Wat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften betreft (OD 1.12), is het positief dat het onderscheid in de welzijnssector tussen wel en niet naar school gaan verdwijnt. Zij treedt de bezorgdheid bij dat te veel leerlingen worden vrijgesteld van de leerplicht, maar ook de opstelling van een referentiekader als antwoord daarop. Hoe definieert de minister ernstige gedragsproblemen in dat kader? Worden de CLB's ingeschakeld in de beoordeling?

Tot slot is haar fractie tevreden dat werk wordt gemaakt van de verdere automatisering van de toekenning van studietoelagen (OD 1.13) en dat daarbij rekening gehouden wordt met de reële financiële draagkracht.

1.10. Tussenkomsst van Kris Van Dijck

Kris Van Dijck wil weten wat de minister bedoelt met het invoeren van flexibele leertrajecten in het lager onderwijs (OD 1.1). Hoe wil zij het leerkrediet in het hoger onderwijs bijstellen om de slaagkansen te verhogen (OD 1.3)? Waarom wil zij oriënteringsproeven in de lerarenopleiding voor een deel van de doelgroep (OD 1.10)?

Welke incentives komen er voor samenwerking tussen de aanbieders van officieel onderwijs (OD 3.2)? Welke stappen zijn al gezet in de harmonisering van de regelgeving ten gunste van multifunctionele schoolgebouwen (OD 4.1)?

1.11. Tussenkomsst van Vera Celis

Vera Celis is tevreden met het uittrekken van 500.00 euro voor studentenmobiliteit in het hoger onderwijs (FB0-1FHE2AC-WT, p. 21). Hoe wil zij de programma's beter op elkaar afstemmen? Kan zij een overzicht bezorgen van alle internationale projecten?

Het lid treedt bij dat het volwassenenonderwijs een nieuw kader nodig heeft, evenals nieuwe opleidingsprofielen alfabetisering NT2, maar welke knelpunten zal de minister nog aanpakken in haar aangekondigde visietekst over de hervorming (OD 1.4)? In hoeverre volgt zij het Vlor-advies, waarin acht bouwstenen worden aangereikt? Welke rationalisatie heeft ze voor ogen? Hoe wil ze het financieringsstelsel herzien?

De minister plant heel wat acties om pesten aan te pakken (OD 1.11), maar hoeveel geld trekt ze daarvoor uit in het kader van haar beleid ter bevordering van het welbevinden? Wat zijn de concrete stappen? Het lid is alvast tevreden met de geplande publicatie met nuttige tips. Bij het voornemen om leerlingen te versterken in hun rol als bemiddelaar, waarschuwt haar fractie wel voor een no-blameaanpak, waarin men niet krachtdadig genoeg optreedt tegen pestgedrag. In de plaats daarvan pleit zij voor de ondersteuning van directies en leerkrachten bij de ontwikkeling van een krachtig antipestbeleid, meer sensibilisering en professionalisering. Wat is de stand van zaken in de gesprekken die de minister op het terrein voert over de aanpak van cyberpesten en welke maatregelen neemt ze?

Wat digitale geletterdheid betreft (OD 1.14), wil het lid weten hoeveel middelen worden vrijgemaakt voor de ontsluiting van het audiovisueel erfgoed door VIAA (FB0-1FHE2AB-WT, p. 19). Wat zijn de ambities van de minister op dit vlak ten aanzien van het leerplichtonderwijs?

In het kader van innovatief hoger onderwijs bieden de MOOC-cursussen mogelijkheden voor tweedekansonderwijs en als internationaal uithangbord. Onze instellingen leveren al inspanningen op dit vlak en hebben expertise en technologie in huis, maar ze missen wel een strategie, vernam het lid.

Wanneer is de evaluatie van het strategisch plan 'Geletterdheid verhogen' klaar en wanneer wordt het uitgevoerd (OD 1.14)?

Het lid treedt bij dat excellente leraren belangrijk zijn en een toelatingsproef onontbeerlijk, maar ook het toekomstige tekort aan leraren mag niet uit het oog worden verloren. Wat is het budget voor de kwaliteitsverhoging van de opleiding

en de ondersteuning van het stageregistratiesysteem (OD 2.1)? Wat is de stand van zaken voor dat laatste en de hervisitatie van de specifieke lerarenopleiding?

Wat de onderwijsloopbaan betreft (OD 2.2), kijkt haar functie uit naar een gedragen en duurzaam loopbaanpact. Met het oog op de vermindering van de uitstroom van jonge leerkrachten en de verhoging van het psychosociaal welbevinden is zij tevreden met de aangekondigde oprichting van een ad-hocwerkgroep. Aan welke maatregelen voor werkbaar werk denkt de minister?

Het is tot slot een goede zaak dat de minister van hbo5 een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs wil maken (OD 3.5). De fractie vraagt dit als optie mee te nemen in het overleg met de sector over de oriëntering. Welke strategie heeft de minister met haar conceptnota hierover? Bestaat de ambtelijke werkgroep nog? Wat is de stand van zaken in de aanpak van de knelpunten op het vlak van financiering en personeelsimplicaties? Welke rol moeten de CVO's spelen in de toekomstige structuur van hbo5? Hoe zie de minister de toeleiding van jongeren en volwassenen?

1.12. Tussenkost van Miranda Van Eetvelde

De fractie van *Miranda Van Eetvelde* is tevreden met de stappen die al gezet zijn op het vlak van duaal leren (OD 1.8), zoals de mogelijke instap vanaf de tweede graad. Het moet net zoals in het buitenland gewaardeerd worden als een volwaardige richting. Zij kijkt dan ook uit dat naar het voorstel van geharmoniseerd statuut dat de minister nog dit jaar samen met collega Muyters voorlegt, en naar de evaluatie van de proefprojecten. Ook de werkgevers verwachten hier veel van. Wel moet de definitie van werkplekleren nog verfijnd worden en zij is dan ook blij dat dit al gebeurd is voor de stage van minderjarigen in Seveso-omgevingen. Wat mag verwacht worden van de evaluatie van het decreet Leren en Werken? Zijn er al tussentijdse conclusies? Wie zit in het overleg- en stakeholdersplatform?

Verder staat ze volledig achter de aanmoediging van ondernemerschap (OD 1.9.7). Onderwijs moet volgens haar fractie een positieve attitude stimuleren en dat zo vroeg mogelijk en met een doorlopende leerlijn. De ondernemerswereld in de school brengen kan enthousiasmerend werken. Hoe wil de minister hiervoor in middelen en gedetacheerde leerkrachten voorzien en de scholen faciliteren in budgettaire krappe tijden?

1.13. Tussenkost van Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe stelt dat een school staat of valt met het beleidsvoerend vermogen van de directie. Hij roept dan ook op tot de verlichting van haar takenpakket, in het bijzonder in basisscholen, waar de administratieve ondersteuning veel beperkter is. Daardoor kan een directeur vaak niet eens aan een vergadering deelnemen zonder die voortdurend te moeten onderbreken. Als eerste verantwoordelijke moet hij alles kennen van elektriciteit maar ook van preventie en welzijn, personeelsbeleid en de werking van de refter, waardoor te weinig tijd overblijft voor kinderen, leerkrachten en ouders. Ook om een coördinerende directeur vrij te stellen moet men putten uit de administratieve urenvoorraad. Het lid pleit andermaal voor een snel signaal, dat niet eens financieel hoeft te zijn maar evengoed organisatorisch kan zijn. Maar dringend is het wel.

1.14. Tussenkamst van Kathleen Helsen

De fractie van *Kathleen Helsen* vindt oriënteringsproeven alleen zinvol als onderdeel van een traject en van de hele modernisering (OD 1.10). Zij wenst dat het beleid die houding blijft aannemen.

Worden de plannen van de minister over kleuterparticipatie gewijzigd na het Vlor-advies? Ook haar is niet duidelijk wat de flexibele trajecten in het basisonderwijs inhouden (OD 1.1). Zij vraagt ervoor te zorgen dat het M-decreet en duaal leren worden meegenomen in de hervorming van het secundair onderwijs (OD 1.2).

Ook zij peilt naar evaluatie van leren en werken (OD 1.8). Hoe gaat het geheel eruit zien en welke plaats krijgen de meest kwetsbare jongeren? Wordt voor hen een aparte context gecreëerd? In het kader van de plannen met het volwassenonderwijs (OD 1.4) pleit de voorzitter ervoor in te zetten op de verbreding van de participatie en daarbij samen te werken met andere sectoren als de culturele. Is dat voor de minister een mogelijk spoor? Is al bekend wie de private aanbieders zullen zijn en hoe hun kwaliteit wordt bewaakt?

Welke drempels op het vlak van taal wil de minister voor scholen wegwerken (OD 1.7)? Hoe verhoudt de ontwikkeling van leerlijnen zwemmen zich tot andere (OD 1.6)?

Is er al zicht op de inhoud van het besluit van de Vlaamse Regering over de ondersteuning van de lerarenopleidingen (OD 2.1)? Gaat dit ook over vernieuwing om de bekende knelpunten aan te pakken? Op dat punt miste zij tot slot in de beleidsbrief het belang van het leren omgaan met diversiteit. Zij treedt wel bij dat de opvolging van de initiatieven van Teach for Belgium interessant is om daaruit te leren.

2. Antwoorden van de minister

2.1. Begroting

2.1.1. Algemeen

Hilde Crevits herhaalt dat 2015 en 2016 moeilijke budgettaire tijden zijn en de begrotingen dan ook onder dat gesternte opgesteld zijn. Zoals de andere beleidsdomeinen moet ook Onderwijs, toch goed voor iets minder dan 30 percent van de totale begroting, besparen. Desondanks stijgt het budget Onderwijs in 2016 met 121 miljoen euro ten opzichte van 2015. Vergelijkingen met de meerjarenramingen van de voorbije regeerperiode gaan niet zo maar op. Zo is de index minder snel gestegen dan geraamd. Bovendien kon de vorige Vlaamse Regering niet weten dat de Federale Regering een indexesprong zou toepassen.

Dat het budget voor Onderwijs stijgt, heeft een aantal oorzaken. Vooreerst zijn er de kostendrijvers, die tegenover andere beleidsdomeinen in Onderwijs talrijk zijn. Dat de budgetten de leerlingenaantallen volgen is logisch, maar niet vanzelfsprekend, zo blijkt in andere beleidsdomeinen. Voor de werkingmiddelen in het leerplichtonderwijs wordt de inspanning van 2015 doorgetrokken. Toch stijgen ze met 4,7 miljoen euro in vergelijking met 2015: 4 miljoen euro in het basisonderwijs en 0,7 miljoen euro in het secundair onderwijs. In het volwassenonderwijs en het hoger onderwijs wordt er niet zo maar bespaard. Er wordt gekort op groeipaden. De middelen stijgen dus, voor het hoger onderwijs met 9 miljoen euro. Het budget voor scholenbouw stijgt in 2016 met 50 miljoen euro ten opzichte van 2015. Om dat te zien is er geen Chinese rekenkunde nodig, het staat gewoon in de begroting. Tot slot zijn er voor 20 miljoen euro extra

kredieten voor de begeleiding van de vluchtelingen, waarvoor ook 22 miljoen euro ingeschreven is op de algemene provisie.

2.1.2. *Apparaat Ministerie van Onderwijs en Vorming*

De MOD Onderwijs en Vorming biedt ondersteuning aan alle entiteiten van het ministerie, aan AGION en de Onderwijsinspectie. De schaalvergrotingsoefening loopt niet meer verder. In de plaats daarvan worden er verschillende centrale dienstverleningscentra opgericht. Zo komt er een centraal dienstverleningscentrum voor de boekhouding, voor de personeelsadministratie en voor facility. De centra nemen centraal taken over van de entiteiten. De personeelsleden van de MOD worden overgeheveld naar de verschillende dienstverleningscentra.

De optelsom van de ontvangsten doorheen de verschuivingen houden nog geen rekening met de opbrengst van het aantal abonnementen van Klasse, momenteel al 15.600, een schitterend resultaat voor mooi werk. Omdat de ontvangsten nog niet beschikbaar waren bij de begrotingsopmaak, worden ze verrekend in de begrotingscontrole. De minister benadrukt dat ontvangsten aangewend kunnen worden door diegenen die ze genereren volgens de courante werking van een begrotingsfonds met een variabel krediet. In het uitgavenartikel van het variabel krediet wordt dat technisch gerealiseerd via een aantal basisallocaties zoals Klasse en KlasCement. De cijfers worden dus geactualiseerd en de middelen mogen aangewend worden.

De minister bevestigt dat het Agentschap Overheidspersoneel de taken van Jobpunt Vlaanderen sinds 1 mei overnam. Jobpunt handelde wel de lopende vacatures af. Het Agentschap Overheidspersoneel ondersteunt de statutaire procedures en de wervingsprocedures voor managementfuncties, waartoe het wettelijk verplicht is. De contractuele en bevorderingsprocedures worden in eigen beheer uitgevoerd, door de MOD Onderwijs en Vorming in samenspraak met de betreffende entiteiten. Voor testen en assessments wordt nog steeds beroep gedaan op externe firma's. Indien nodig sluit het Agentschap Overheidspersoneel daar een raamcontract voor een jaar voor af. De lonen voor de detacheringen op pagina 14 slaan op het wedderecuperatiefonds van het departement, niet op de onderwijsdetacheringen. Het betreft ook de aanpassing van de ontvangsten en de uitgaven aan de reële uitvoeringcijfers. De vermindering van de inkomsten is onder meer te wijten aan de stopzetting van detacheringen wegens pensioneringen.

Er werden een aantal vragen gesteld over de lonen van de centrale administratie, mede in het licht van de generieke besparing op het zogeheten apparaat. De besparing op personeel voor deze legislatuur valt uiteen in twee delen: een besparing in geld en een besparing in aantal personeelsleden, de zogenaamde koppen. Het geld wordt bij een begrotingsronde telkens bij de bron in mindering gebracht. De verdeling over de verschillende entiteiten die onder deze besparingen vallen, gebeurt lineair. Ook in 2017 en de volgende jaren zal een besparing op het personeelsbudget worden doorgevoerd. Volgens de cijfers van juni 2015 gaat het in totaal over een budgettaire besparing van 6,278 miljoen euro voor het beleidsdomein Onderwijs en een budgettaire besparing van 101,5 miljoen euro voor de volledige Vlaamse overheid.

Voor wat de besparing in aantal personeelsleden betreft, is de situatie momenteel als volgt: tegen eind 2019 moet het aantal personeelsleden binnen de Vlaamse overheid met 1950 verminderen. Voor onderwijs, het ministerie, AGION en de Vlor betekent dit 123 personeelsleden minder. De verdeling over de verschillende entiteiten is door het managementcomité gedaan. Hoe het verder moet, bepaalt elke leidend ambtenaar. Alleszins is het zo – en daar waakt de minister over – dat bij de verdeling over de entiteiten rekening gehouden wordt met de

draagkracht. Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met het kerntakenplan van elke entiteit, dat opgemaakt werd in overleg met de minister en werd neergelegd in het Vlaams Parlement. Ook zal rekening worden gehouden met de beslissing van de Vlaamse Regering dat er geen naakte ontslagen mogen zijn: het niet-vervangen van personeelsleden die de organisatie verlaten of het niet-verlengen van contracten van bepaalde duur zijn dus opties.

De werkingsmiddelen van het apparaat worden, net zoals de andere werkingsmiddelen niet geïndexeerd. Daarnaast worden er ook budgetten overgeheveld naar centrale diensten zoals de bijdrage aan het Facilitair Bedrijf voor het gebruik van warme dranken en water op de werkplek voor 29.000 euro, en de middelen aan het Agentschap Overheidspersoneel voor de overname van taken van Jobpunt Vlaanderen voor 28.000 euro. Het klopt dat het aandeel van de werking in het totale budget, personeel en werking samen, is gedaald van 20,7 percent in 2013 naar 18 percent in 2016.

De tijdelijke opname van de inspecteur Curriculum in het korps van de Onderwijsinspectie ligt op inhoudelijk en praktisch vlak voor de hand. De budgettaire ruimte welke voorheen door afwezigheid van de inspecteur vrijkwam, werd ondertussen optimaal aangewend, zodat in bijkomend budget werd voorzien.

2.1.3. Vluchtelingencrisis

Wat het spoeddecreet over de vluchtelingencrisis betreft (zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 551/4), heeft de minister bij de toelichting van de begroting en de beleidsbrief de verschillende beleidslijnen voor de vluchtelingencrisis overlopen. Zo is er 20,4 miljoen euro ingeschreven op de kredieten Onderwijs en nog eens 21,6 miljoen euro op de algemene provisie. Samen dus 42 miljoen euro. Van het krediet Onderwijs gaat er 18,5 miljoen naar NT2; 0,2 miljoen naar NARIC; 1,15 miljoen naar mobiele units en 0,5 miljoen naar extra begeleiding voor anderstalige nieuwkomers.

Op de algemene provisie worden voor NT2 en NARIC nog eens dezelfde bedragen vrijgemaakt, namelijk 18,5 miljoen euro en 0,2 miljoen euro. Het restant wordt, na de goedkeuring van het specifieke decreet, prioritair ingezet voor dringende tijdelijke maatregelen in het kader van het stijgend aantal anderstalige kleuters en voor de flexibilisering van de programmatiemogelijkheden onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs. Samen met de 0,5 miljoen euro op de provisie binnen Onderwijs is er voor onthaalonderwijs 3,45 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast zijn uiteraard ook de courante budgetten OKAN beschikbaar. Door de systematiek van de raming is het zo dat het gewone budget lonen OKAN ieder jaar pas nauwkeurig berekend kan worden bij de begrotingscontrole. Voorlopig gaan we uit van het laatst bekende cijfer van de begrotingscontrole 2015. Het gaat voor het basisonderwijs om 7,1 miljoen euro, voor het secundair onderwijs om 17,7 miljoen euro. De minister vat samen dat er extra middelen komen voor OKAN en voor anderstalige kleuters. Die komen bovenop de openendfinanciering van OKAN. Dankzij het decreet is het verbod opgeheven om in de loop van het jaar nieuwe OKAN-klassen te organiseren. In het basisonderwijs worden de middelen toegekend in functie van het aantal kinderen dat er bij komt. Die cijfers zijn in de begrotingscontrole 2015 in de begroting gevoegd. De precieze cijfers voor dit jaar zullen pas beschikbaar zijn bij de begrotingscontrole 2016. Uiteraard zal de toename groter zijn dan de cijfers die hier vermeld staan. De minister bezorgt onderstaande overzichtstabel.

2016	Eenmalig budget onderwijsbegroting	Algemene Provisie	Doel
Infrastructuur	1.151.750	2.945.000	Voor modulaire units die gehuurd en geplaatst worden met het oog op de opvang van instromende kleuters en leerplichtigen in het onderwijssysteem
Optimalisatie OKAN aanbod	504.000		Spoeddecreet vluchtelingencrisis <u>Basisonderwijs:</u> 950 euro extra per anderstalige nieuwkomer jonger dan 5 jaar en per kleuter met 'de thuistaal niet de onderwijstaal'. Maatregel om tijdelijk de ondersteuning van anderstaligen in het kleuteronderwijs te versterken. <u>Secundair onderwijs:</u> programmatie van OKAN wordt versoepeld.
NARIC	200.000	200.000	Erkenning gelijkwaardigheid buitenlandse diploma's/ getuigschriften: budget wordt uitgesplitst naar personeel en werking; voor 2 extra tijdelijke dossierbehandelaars en voor vergoeding van extra externe adviesverleners
NT2	18.547.364	18.547.364	Dringende noden opvangen in de organisatie van het aanbod NT2 bij centra volwassenenonderwijs en centra basiseducatie
Totaal	20.403.114	21.693.114	

Op 7 december 2015 komt er een vervolgoverleg met de onderwijspartners, Fedasil, en het Rode Kruis om de behoeften in kaart te brengen. Met betrekking tot de volgschoolcoaches, heeft de minister al half oktober geantwoord dat een herziening van dit financieringsmechanisme structureel extra budget vereist. In het kader van een lopend OBPWO-onderzoek over het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het basis- en secundair onderwijs wordt momenteel ook in kaart gebracht welke opdrachten vervolgschoolcoaches op zich nemen en hoe die functie door de scholengemeenschappen wordt ingevuld. De minister zal de resultaten van dit onderzoek aangrijpen als basis voor het grondig herbekijken van het systeem en hoopt daar tegen het einde van het schooljaar mee klaar te zijn. Het is onmogelijk alle problemen in één keer op te lossen, het is vooral belangrijk dat Vlaanderen een krachtig instrument heeft om onthaalonderwijs te organiseren.

De bijkomende middelen voor NARIC worden gebruikt voor twee extra tijdelijke dossierbehandelaars op bachelorniveau. De werving ervan is gestart. Daarnaast wordt het budget ook gebruikt voor de vergoeding van de extra externe adviesverleners die ingeschakeld worden om over de gelijkwaardigheid te adviseren. Voor vluchtelingen is de gelijkwaardigheidsprocedure gratis alhoewel

de externe adviesverleners worden vergoed. Sommigen laken de traagheid van de procedures maar voor de minister primeert een correct en grondig oordeel.

De middelen NT2 worden twee keer vermeld (op pagina 56 en 57) omdat het ene begrotingsartikel refereert aan de personeelskosten en het andere aan de werkingskosten. In totaal betreft het dus 18,5 miljoen euro die, zoals gezegd, al ingeschreven zijn in de kredieten Onderwijs. In antwoord op de vraag van het Rekenhof wordt als gevolg van de onderhandelingen met de sociale partners bij programmadecreet 2016 beslist om voor het schooljaar 2015-2016 de NT2-middelen, die ingezet worden voor de verhoogde instroom NT2 in de centra voor volwassenenonderwijs, en NT2 en alfabetisering NT2 in de centra voor basiseducatie, voor een deel aan te wenden voor werking en administratieve ondersteuning. In het verlengde van die beslissing, wordt er ook een regeringsamendement op de administratieve tabel voorbereid, waarbij de middelen voor de werking van het volwassenenonderwijs met 1,296 miljoen euro stijgen tot een totaal van 10,197 miljoen euro. Gelijktijdig dalen de lonen van het volwassenenonderwijs met 1,296 miljoen euro.

Doel is uiteraard extra aanbod NT2 door de verhoogde instroom door de vluchtelingencrisis. Dit aanbod kan maar efficiënt worden georganiseerd als er ook personeel ingezet kan worden om de administratieve verwerking van de extra instroom te verzorgen en als er voldoende middelen zijn voor extra leslokalen en leermiddelen. De verdeling van de middelen over de centra voor volwassenenonderwijs en basiseducatie gebeurt door een werkgroep waarin vertegenwoordigers zitten van AHOVOKS (afdeling Volwassenenonderwijs), het Departement Onderwijs (afdeling Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs), het Agentschap Inburgering en Integratie, de Huizen van het Nederlands van Brussel, Antwerpen en Gent en de onderwijskoepels. Zij bekijken samen welke de objectieve parameters zijn voor een correcte verdeling van de middelen. Ze baseren zich daarvoor op data aangeleverd door de overheidsdiensten, waarvan Fedasil er één is, naast de onthaalbureaus, de Huizen van het Nederlands, enzovoort.

De maatregelen voor het basisonderwijs, met name de toelage van 950 euro voor 2016 en het hertellen van lestijden voor het schooljaar 2016-2017, zijn nog niet van toepassing in 2015. De eerste schijf wordt uitbetaald op 1 januari 2016. De ingangsdatum 1 november 2015 van het nieuwe decreet OKAN, heeft betrekking op het deel secundair onderwijs. Als gevolg van de programmatieversoepeling van OKAN in het secundair onderwijs, zullen de eerste oprichtingen er effectief pas zijn vanaf januari 2016. Momenteel werden er zeven aanvragen geadviseerd.

Het leerlingenvervoer is inderdaad een precair probleem, dat op 25 november nog aan bod kwam op het overlegcomité. De Vlaamse overheid en de federale overheid zijn momenteel nog in gesprek wie bevoegd is voor de financiering van het leerlingenvervoer voor de kinderen van vluchtelingen. De minister wijst op de bestaande regel voor het vervoer en de bijdrage voor afstanden meer dan vier kilometer. Ofwel betaalt het federale niveau alles, ofwel wordt nagegaan of de reglementering ook op de verplaatsingen van toepassing kan zijn, maar dan wel voor meer dan vier kilometer. De Vlaamse Regering vindt het de logica zelf dat de transportkosten tot aan de erkenning van de vluchtelingen door de federale overheid vergoed worden. Vlaanderen staat zeker in voor de inrichting van onderwijs, de infrastructuur en extra capaciteit. De minister wil in ieder geval niet dat kinderen geen onderwijs kunnen volgen om vervoersredenen.

2.1.4. Schoolinfrastructuur

Voor het tweede jaar op rij investeert de Vlaamse Regering 50 miljoen extra in scholenbouw. In 2016 is dat dus 50 miljoen euro meer dan in 2015. Het beleidskrediet voor investeringen in scholenbouw in het leerplichtonderwijs bedraagt in 2016 342,7 miljoen euro in totaal. Het was in 2015 291,9 miljoen euro. Dat staat zo in de begrotingstabel en de memorie van toelichting. Uiteraard moeten met dat budget ook de beschikbaarheidsvergoedingen voor Scholen van Morgen betaald worden. Daar staat echter – wat sommigen lijken te vergeten – een totaal investeringsbudget van 1,5 miljard euro tegenover. Daarmee worden op dit moment en de volgende jaren maar liefst tweehonderd nieuwe schoolgebouwen gerealiseerd. Eind 2015 zullen er al een twintigtal scholen opgeleverd zijn. In 2016 worden honderd nieuwe of vernieuwde scholen in gebruik genomen of ongeveer twee per week. Dat is een ongeziene inhaalbeweging in scholenbouw. In het totaalbudget 2016 is er eenmalig ook 1,15 miljoen euro voor modulaire units.

Wat de stand van zaken van de DBFM Scholen van Morgen betreft, zegt de minister dat er voor 144 van de 165 DBFM-projecten binnen het programma Scholen van Morgen tot op heden reeds een individueel DBFM-contract ondertekend is tussen de inrichtende macht en de DBFM-vennootschap. 123 projecten zitten in de bouwfase. Zeventien projecten werden volledig opgeleverd en bevinden zich in de dertigjarige gebruiksfase. Een tiental projecten werd nog niet toegewezen aan een aannemer en zit dus in de fase van aanbesteding of ontwerp. Er is een reservelijst van een negentigtal projecten, verdeeld over de onderwijsnetten. Voorts worden de effecten van een btw-verlaging naar 6 percent in kaart gebracht, hoewel het federale parlement die maatregel nog niet goedgekeurd heeft. Ook voor het DBFM-project opent dat perspectieven, onder de vorm van extra projecten.

Op vraag van *Caroline Gennez* zegt *Hilde Crevits* dat de wachtlijst open staat voor raadpleging. De minister kan echter niet zeggen wat er met de betreffende projecten gebeuren zal.

Jos De Meyer informeert of de btw-verlaging enkel voor bouwprojecten die nog moeten starten, zal gelden. *Hilde Crevits* heeft gehoord dat de factuurdatum bepalend zal zijn. Tot nog toe lijkt de maatregel in te gaan op 1 januari 2016, maar de Federale Regering zal de uitvoeringsvoorwaarden bepalen.

Koen Daniëls acht het relevant of gebouwen met een DBFM-constructie al dan niet onder de 6 percent zullen vallen. In de beschikbaarheidsvergoeding zit immers een component onderhoud. Omdat Vlaanderen meer scholen bouwt dan Wallonië, is de btw die federaal geïnd wordt, een transfer naar Wallonië. N-VA is hoe dan ook voor een btw-verlaging. Net als het Rekenhof vraagt hij hoe het dan zit met bijlage 10 van de geldende Europese richtlijn, waar scholenbouw niet onder valt. De regeling is pas definitief na het Europese fiat. Op vraag van Europees parlamentslid Ivo Belet heeft de Europese commissaris geantwoord dat de belastingvermindering niet kan voor scholenbouw omdat het niet in de bijlage staat. *Hilde Crevits* wil de Europese goedkeuring niet afwachten: Vlaanderen zal de btw-regeling toepassen zodra die federaal goedgekeurd is. De Federale Regering, waar N-VA deel van uitmaakt, heeft de maatregel goedgekeurd. Als lid van de partij hoort Koen Daniëls daar achter te staan en hem niet onderuit te halen. Ze vindt het onheus om schoolinfrastructuur niet aan 6 percent te belasten. Het is niet omdat het in Europese notities staat dat het voor de eeuwigheid zo moet blijven. In de eerste versie is het alvast zo dat alle formules, dus ook leasing onder de btw-regeling vallen, maar ook daarvoor is het wachten op de definitieve federale goedkeuring.

Jo De Ro wijst erop dat van een lagere btw de bouwheer profiteert, maar in constructies als Scholen van Morgen is dat niet de inrichtende macht maar een tussenorganisatie. De minister wil er mogelijks extra projecten mee financieren. Zullen de middelen door de Vlaamse overheid gebruikt worden om nieuwe scholen op te richten, al dan niet via DBFM, of is het voordeel voor wie betaalt, deels de Vlaamse overheid en deels de inrichtende machten? Dat is de beslissing van de Vlaamse Regering. Als ze denkt de inrichtende machten er niet van te laten profiteren, moet ze hen dat zo snel mogelijk meedelen.

Koen Daniëls haalt zijn informatie uit het antwoord dat Hilde Crevits samen met Annemie Turtelboom op 12 december 2014 gegeven heeft op de schriftelijke vraag (nr. 84, 12 december 2014 van Jos De Meyer). In het Europees Parlement heeft de Europese Commissie op 11 december 2014 gezegd dat de toepassing van een verlaagd btw-tarief voor schoolgebouwen niet tot de bestaande beleidsopties behoort, aangezien de btw-richtlijn niet voorziet in een verlaagd btw-tarief in geval van door de overheid gefinancierde gebouwen als scholen, ziekenhuizen, rusthuizen enzovoort. Hoe ver staan de besprekingen met de Europese Commissie over bijlage 3 van de btw-richtlijn sub 10, 10bis? De Federale Regering heeft de verlaging goedgekeurd en N-VA staat daar volledig achter. De Federale Regering heeft zelfs al alternatieve voorstellen indien ze zou teruggefloten worden door Europa.

Caroline Gennez is verbaasd over deze toch wel hardnekkige discussie over een maatregel waar iedereen, meerderheid en oppositie, het mee eens is. Er zijn precedentes waar een btw-verlaging aangemeld werd bij Europa zonder dat er bezwaar tegen kwam, bijvoorbeeld op elektriciteit. Hetzelfde moet gebeuren met de btw-verlaging voor scholenbouw. Daarover is er al lang gedebatteerd en het heeft implicaties op de federale taxshift. Zij zou vooral de aandacht van Europa niet vestigen op het probleem. Ze zou wel graag van de minister vernemen dat alle middelen die vrijkomen, van DBFM, de capaciteitsmiddelen en AGION, volledig opnieuw in scholenbouw geïnvesteerd worden. Ze stelt voor de minderuitgaven voor DBFM te besteden aan de projecten op de wachtlijst of een vereenvoudigde avenant voor multifunctionele scholenbouw. De btw-verlaging op de middelen voor capaciteit en AGION kunnen dan ten goede komen aan de inrichtende machten.

Jos De Meyer is het eens met Caroline Gennez. De middelen uitgespaard door een btw-verlaging moeten voor CD&V hoe dan ook gebruikt worden voor schoolinfrastructuur.

Kris Van Dijck treedt Koen Daniëls bij. N-VA staat volledig achter de btw-verlaging, het stond zelfs in het verkiezingsprogramma. Wat bespaard wordt, moet opnieuw gebruikt worden voor scholenbouw. Het enige wat de partij doet, is ervoor waarschuwen dat nog niet alles in kannen en kruiken is door te verwijzen naar vragen in het Europees Parlement.

Hilde Crevits zegt dat de Federale Regering beslist heeft de verlaging aan te melden bij Europa. Mocht er een kink in de kabel zijn, bestaan er alternatieve denksporen. Het is niet aan haar om ze goed te keuren, noch in te voeren, wel om ze helemaal te ondersteunen. Ze citeert de meerjarenraming: "Tot slot gaat de Vlaamse Regering ook voor de verlaging van de btw op scholenbouw uit van het inzetten van de minderuitgaven binnen de betrokken sector." (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 21/1, p. 5). Iedereen heeft voordeel van de regeling: de inrichtende machten en de Vlaamse overheid. Ze zal de juiste voorwaarden afwachten vooraleer erover te communiceren.

Gezien de huidige voortgang denkt de minister dat de termijnen door de private DBFM-vennootschap gehaald worden. De vennootschap volgt nauwlettend de

operationele planning op om de 165 voorziene DBFM-bouwprojecten tijdig klaar te hebben. Als antwoord aan het Rekenhof zegt ze dat het geraamde bedrag van 32,4 miljoen euro aan DBFM-subsidies een prognose is, gemaakt door de afgevaardigd bouwheer van het DBFM-programma die instaat voor de planning van de werkzaamheden. De bedragen zijn voor het grote aantal geplande opleveringen in 2016, namelijk 110. De ramingen worden gevolgd en geactualiseerd bij de begrotingscontrole 2016.

In antwoord op het Rekenhof zegt de minister dat op het krediet terbeschikkingstelling van de gebouwen aan UZ Gent in 2016 opnieuw 23,4 miljoen euro wordt ingeschreven. In 2015 werd de uitbetaling eenmalig verschoven van eind 2015 naar begin 2016.

2.1.5. *Departement Onderwijs en Vorming*

– M-decreet en leerlingenvervoer

Wat de impact van het M-decreet op het leerlingenvervoer betreft, zegt de minister dat het gaat om een gedeelde bevoegdheid tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Mobiliteit: het Departement Onderwijs en Vorming subsidieert de busbegeleiding en De Lijn bekostigt de organisatie van het busvervoer. De effecten van het M-decreet op het leerlingenvervoer voor Onderwijs zullen pas duidelijk worden wanneer alle subsidiedossiers busbegeleiding verwerkt en uitbetaald zijn (vanaf maart 2016). De Lijn laat weten dat de impact van het M-decreet pas gekend zal zijn op 1 februari 2016, aangezien de meting van de ritduur alsook de leerlingentellingen officieel gebeuren op basis van de trimestriële leerlingenlijst. De Lijn ontvangt deze lijst echter pas eind december/begin januari van de scholen.

Belangrijk is dat een daling van het aantal leerlingen niet noodzakelijk resulteert in een evenredige daling van het aantal ritten. Dit is veelal te wijten aan een spreiding van het absolute aantal dalende leerlingen over alle ritten heen, waardoor het absolute effect minder voelbaar is. Het wegvallen van enkele leerlingen op een bus leidt immers niet noodzakelijk tot een kortere ritduur of het verdwijnen van een busrit. Bovendien worden (eventueel) vrijgekomen middelen opnieuw geïnvesteerd, mogelijk in extra ritten, in functie van ritduurtijdvermindering.

– Klasse

De minister herinnert aan de antwoorden op de vraag om uitleg van Jo De Ro (*Hand. VI.Parl. 2015-16, nr. C49*). Het feit dat Klasse onlangs de prijs heeft gewonnen voor beste herlancering op de Business-to-Business Press & Communication Awards, betekent dat er sterke keuzes werden gemaakt voor een nieuw multimediaal concept. Ook de 15.600 abonnees bewijzen dit. Er is een sterke redactie die op een zeer accurate en snelle manier tewerk gaat. Ze verwijst naar de communicatie naar de scholen rond de terreurdreiging. De Ambrassade nam een deel van de communicatie van Klasse over op hun website www.jongerengids.be. De Vlaamse Scholierenkoepel beheert nu, met succes, de leerlingkaart.

– Burgerschapseducatie; timeout- en time-inprojecten

De Koning Boudewijnstichting levert volgens de minister al jaren schitterend werk met de projecten van de educatieve dienst binnen Belvue (burgerschapseducatie). Ze bereikten in het schooljaar 2014-2015 meer dan 4000 leerlingen, waarbij ze extra inzetten op leerlingen uit het tso en bso. Uit diverse onderzoeken komt naar voor dat leerkrachten zich nog altijd onvoldoende opgeleid en onzeker

voelen om met burgerschapsvorming aan de slag te gaan en zo de in de eindtermen vervatte doelen te bereiken. Leerkrachten hebben nood aan materiaal en vormingen die hen hierbij ondersteunen. De Koning Boudewijnstichting ontwikkelde bijvoorbeeld het project 'democracity' en de 'democratiefabriek'. De minister verwijst verder naar volgende onderzoeken over burgerschapseducatie: De Groof, S., Franck, E., Elchardus, M. & Kavadias, D. (2010) "Burgerschap bij 14-jarigen. Vlaanderen in internationaal perspectief. Vlaams Eindrapport van de International Civic and Citizenship Education Study." VUB, Onderzoeksgroep TOR, UA, Onderzoeksgroep School en Politiek.; Kavadias, D. en Dehertogh, B. (2010). Scholen en Burgerschapseducatie.; Elchardus, M., Op de Beeck, S., Duquet, F. & Roggemans, L. (2008). Vakoverschrijdende eindtermen in het secundair onderwijs: een onderzoek naar de maatschappelijk en onderwijskundige relevantie van vakoverschrijdende eindtermen en de haalbaarheid ervan, OBPWO 06.01. Brussel: VUB.

Voor de time-outprojecten stelt het Departement Onderwijs in 2016 opnieuw 921.000 euro en Welzijn 271.000 euro ter beschikking. Voor time-inprojecten die los staan van dit budget is er 50.000 euro ingeschreven onder begrotingsartikel FB0-1FHE2AM-WT van de uitgavenbegroting 2015, voor een projectsubsidie, verleend aan vzw PROFO. In de toekomst wil de minister evolueren naar een meer flexibel aanbod dat maatwerk naar jongeren en school toe mogelijk maakt. Een besluit van de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Daarnaast is er nog 25.000 euro voor Campus Stassen (KTA Wollemarkt) voor een flexibel leertraject wat eigenlijk neerkomt op een vorm van time-in.

– Professionalisering – prioritaire nascholing

De vijf bestaande projecten zullen opnieuw een projectaanvraag indienen om nascholing te organiseren rond het M-decreet voor het schooljaar 2016-2017. Deze aanvragen zullen, zoals steeds het geval is, beoordeeld worden door een commissie samengesteld uit experts én de administratie. Voor eind april worden de geselecteerde projecten bekendgemaakt.

– Acties deradicalisering

Klasse was een sterke partner die met kwaliteitsvol materiaal de leraren en directie ondersteunde. Ook de levensbeschouwelijke inspectie islam verzorgde studiemomenten rond de thematiek. Specifiek is er de financiering van het netwerk tegendiscours onder leiding van Khalid Benhaddou. Voor het begrotingsjaar 2015 is er een projectsubsidie van 20.000 euro verleend aan de vzw Centrum Islamonderwijs Vlaanderen voor de oprichting van het netwerk van islamexperten. Dit netwerk wordt zowel preventief als curatief ingezet. Vanaf 1 januari 2016 is het de bedoeling om 80.000 euro te voorzien voor de verlenging van dit project.

In de begroting zijn ook middelen voorzien voor het professionaliseringstraject islam binnen de AUHA en het opleiding islamkunde aan de KU Leuven.

Binnen AUHA loopt momenteel een pilot waarbij islamleerkrachten, imams en islamconsulenten een professionaliseringstraject, gericht op onze maatschappijkenmerken en rechtsbeginselen, kunnen volgen. Er is geen link met het recente federale voorstel om de erkenning afhankelijk te maken van een opleiding. Dat moet verder bekeken worden.

Vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming wordt een opstartfinanciering voorzien voor de nieuwe basisoptie 'Islamitische Theologie en Religiewetenschappen – optie binnen master of arts in Wereldgodsdiensten' (KU Leuven). Deze financiering loopt in principe tot en met het academiejaar 2020-2021.

- Gamefonds

Omdat er te weinig games zijn die concreet en voldoende zijn afgestemd op het Vlaamse onderwijs wordt er jaarlijks een budget ingeschreven via het Gamefonds. Tot nu toe waren er jaarlijks twee beoordelingsrondes waarbij ontwikkelaars projecten konden indienen die door een jury worden beoordeeld. Er worden dus geen opdrachten gegeven maar gewerkt met een projectcall.

- Internationale nascholingsprojecten tussen de drie gemeenschappen

Er bestaat een samenwerking tussen de drie gemeenschappen rond het talenonderwijs en een internationaal nascholingsproject tussen België (de drie gemeenschappen) en Duitsland (zie bijlage 1).

- Bevordering van het beleidsvoerend vermogen

Alle onderwijskoepels van het gesubsidieerd onderwijs kunnen een subsidiedossier indienen voor de vorming van hun schoolbesturen. Voor schooljaar 2015-2016 heeft enkel IPCO geen aanvraag ingediend. Er is in totaal 93.000 euro voorzien. De subsidies die aangewend worden voor de nascholing van schoolbesturen kunnen betrekking hebben op volgende thema's: het inrichten van informatievergaderingen over ontwikkelingen in de onderwijsactualiteit; initiatie voor beginnende bestuurders; verdieping in specifieke materies en verantwoordelijkheden; de eigen werking leren evalueren. Tijdens het schooljaar 2014-2015 kwamen vormingen aan bod over samenwerking met andere scholengroepen, wetgeving, onderwijsvernieuwingen enzovoort. Het aantal reële deelnemers komt in grote mate overeen met het aantal vooropgestelde deelnemers.

- Loopbanen in het secundair onderwijs

Om de continuïteit te garanderen is op 16 juli 2015 een O&O-oproep uitgeschreven voor de verderzetting van LiSO in 2016. Die is gegund aan KU Leuven, voor de periode van 1 januari 2016 tot 31 augustus 2016 en voor een bedrag van 203.053 euro. Dit zal aangerekend worden op het begrotingsartikel FB0-1FHE2AB-WT. De bedoeling is dat het op te richten Steunpunt voor beleidsgericht onderwijsonderzoek de continuering van de LiSO-dataverzameling en de analyses op zich neemt. Door deze constructie zal het LiSO-project niet onderbroken worden, en zal er dus geen cruciale data ontbreken of een achterstand worden opgebouwd.

- Nieuw Steunpunt voor beleidsgericht onderwijsonderzoek

Als opvolger van het OBPWO wordt er een nieuw Steunpunt voor beleidsgericht onderwijsonderzoek opgericht. Momenteel worden, in voorbereidingen van de oproep, het lastenboek en de themazetting opgesteld. De start van de eerste cyclus van het steunpunt is gepland voor 1 juli 2016 en zal duren tot 31 augustus 2020. U vindt de tekst op de website <http://ond.vlaanderen.be/obpwo>. Ook de themazetting voor dit steunpunt wordt momenteel voorbereid door het Departement Onderwijs en Vorming. Dit wordt uiteindelijk – als onderdeel van het oprichtingsbesluit – aan de Vlaamse Regering voorgelegd voor beslissing. De input voor deze themazetting komt uit het regeerakkoord. De minister zal het advies inwinnen van de Vlaamse Onderwijsraad. Het steunpunt zal gefinancierd worden met de middelen die nu naar OBPWO gaan, namelijk 1,5 miljoen euro.

- Juridisch wetenschappelijk onderzoek

Het budget voor juridisch wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van de beleidsvoorbereiding gaat naar afzonderlijke juridische vragen over beleidsrele-

vante thema's. In de voorbije jaren zijn er nu en dan vragen over dit soort onderwerpen gesteld. Daar wordt dan een studieopdracht voor uitgeschreven waarop de verschillende rechtsfaculteiten een voorstel kunnen doen. Dit gaat dus niet over het Interuniversitair Centrum voor Onderwijsrecht, dat voorheen werd gesubsidieerd.

– Onderzoek en innovatie

De minister zegt dat de actualisatie van de betaalkalender voor onderzoek en innovatie niet betekent dat er achterstallige facturen zijn. De kalender wordt gewoon aangepast op basis van wat in de overeenkomsten van onderzoek werd afgesproken.

– Internationalisering en studentenmobiliteit

De extra 500.000 euro voor internationalisering en studentenmobiliteit passen in het groeipad van het actieplan Mobiliteit, gekoppeld aan de financiering in het kader van de integratienota. De middelen worden integraal ingezet om studentenmobiliteit te financieren. Er zijn verschillende programma's voor mobiliteitsbeurzen aan studenten. Er zijn al grote stappen genomen in het vereenvoudigen van de verschillende mobiliteitsprogramma's en het afstemmen van procedures. Daartoe zijn de beursbedragen voor de verschillende programma's vastgelegd in een besluit van de Vlaamse Regering van oktober 2015. Hierin zit zowel de Vlaamse financiering van mobiliteitsbeurzen via het actieplan Mobiliteit als de Erasmusbeurzen die grotendeels met Europese middelen worden gefinancierd. Ook is er een rationalisatie van het aantal programma's aan de gang zodat de mogelijkheden transparanter worden voor de eindgebruiker, zowel voor de student als de hogeronderwijsinstelling.

– Onderwijscentrum Brussel

Een jaar geleden werden de middelen van Voorrangbeleid Brussel overgeheveld naar de koepels en naar het Onderwijscentrum Brussel. Om een continue ondersteuning van de Brusselse scholen te garanderen, werd beslist het jaarlijks subsidiebedrag van 1,2 miljoen euro te verdelen: het Onderwijscentrum Brussel krijgt 609.000 euro en de pedagogische begeleidingsdiensten van de koepels, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, GO! en OVSG, ook 609.000 euro. Voor de verdeling binnen de koepels werd een verdeelsleutel gehanteerd. Hiertoe hebben het Onderwijscentrum Brussel en de koepelgebonden pedagogische begeleidingsdiensten een samenwerkingsprotocol afgesloten. Zowel de koepels als het Onderwijscentrum Brussel hebben vacatures aangeboden aan de voormalige medewerkers van het Voorrangbeleid Brussel. Het personeel dat daartoe bereid was, heeft examens afgelegd bij het Onderwijscentrum Brussel of de selectieprocedure doorlopen bij de koepels. De administratie heeft tot nu toe nog geen signalen opgevangen dat de scholen het gevoel hebben minder ondersteund te worden. De ondersteuning van Voorrangbeleid Brussel liep wel nog tot augustus 2015. De minister wacht nog even vooraleer een grondigere evaluatie te maken.

– Flankerend onderwijsbeleid

Vanaf 1 januari 2016 worden de middelen voor flankerend onderwijsbeleid toegevoegd aan het Gemeentefonds. Het bedrag van 2016 is identiek aan dat van 2015. Gemeenten kunnen autonoom beslissen hoe ze dat beleid invullen. Het flankerend onderwijsbeleid wordt dus niet begraven, maar gelegd waar het hoort, bij de lokale besturen zelf, zonder dat de Vlaamse overheid schoonmoeder speelt. Omdat de gemeenten niet meer moeten rapporteren, kunnen ze meer tijd besteden aan de projecten zelf. Het overlegplatform zal behouden blijven als

forum om ervaringen en expertise uit te wisselen en wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van het kabinet.

– Kostenbeheersing secundair onderwijs

In het voorjaar van 2016 verwacht de minister de oplevering van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek over de maximumfactuur in de eerste graad van het secundair onderwijs. Omdat de studiekostenmonitor dan klaar zal zijn, is het mogelijk data te vergaren. Kortom, de minister begrijpt dat de oppositie dit snel wil, maar zij kan niet garanderen dat de maximumfactuur er komt. Ze gelooft wel sterk in de waarde van de studiekostenmonitor.

– Synchron Internet Onderwijs (SIO)

Voor ziekenhuisonderwijs en TOAH zijn de budgetten open end. Aan hun situatie is er ten opzichte van 2015 niets gewijzigd. SIO is vanaf dit schooljaar 2015-2016 decretaal verankerd. Om die reden is de subsidie aan Bednet vzw verhoogd. Voor 2016 betekent dit een meeruitgave van 1,3 miljoen ten opzichte van 2015.

Ziekenhuisonderwijs, TOAH en SIO zijn drie mogelijkheden voor les aan zieke leerlingen. Afhankelijk van de situatie en het voldoen aan de criteria kunnen die ondersteuningsvormen apart of samen ingezet worden voor dezelfde leerling. De verschillende ondersteuningsvormen, en dat zijn er nog meer dan de drie vermelde, moeten maatwerk mogelijk maken. De minister beoogt om die reden helemaal geen integratie. Uiteraard wil ze wel een goede samenwerking. In de regelgeving en de procedures zijn daar garanties voor ingebouwd. De thuischool van het kind is altijd betrokken en behoudt de volle verantwoordelijkheid voor het zieke of afwezige kind. Uiteraard kunnen er in de praktijk grote verschillen zijn, maar het komt erop aan vertrouwen te geven aan wie uitvoert.

Scholen zijn verplicht om ouders van leerlingen die in aanmerking komen voor TOAH en SIO daarvan op de hoogte te brengen. In Onderwijsdecreet XXVI zal bepaald worden dat scholen de bepalingen over SIO ook in het schoolreglement opnemen zoals dat nu al het geval is voor TOAH. Er is de webpagina <http://onderwijs.vlaanderen.be/ouders/ondersteuning-en-begeleiding/langdurig-of-chronisch-ziek> en de omzendbrief synchron internetonderwijs NO/2015/01 van 26 augustus 2015. Volgens de overeenkomst met Bednet vzw heeft de vzw de opdracht om 'een actieve informatie- en wervingscampagne te voeren'. Die campagne begint in december 2015 te lopen en zal zeer nadrukkelijk aanwezig zijn in de loop van de maand maart 2016.

– Vzw çavaria

De vzw çavaria kan jaarlijks rekenen op één voltijds gedetacheerde leerkracht en een jaarlijkse nominatumsubsidie van ongeveer 65.000 euro uit de Vlaamse onderwijsmiddelen. De vzw krijgt heel wat vragen voor vormingen en langere trajectbegeleiding van basis- en secundaire scholen en van het hoger onderwijs. Om de impact van de onderwijswerking van çavaria te beoordelen, zijn de groeiende vraag naar ondersteuning en de mond-tot-mondreclame tussen schoolteams veelzeggend. De echo's vanuit de scholen zijn bijzonder positief. De vzw biedt telkens maatwerk en evalueert haar werking ook nauwgezet en stuurt desgevallend continu bij.

– Diverse projecten Gelijke Kansen

De vzw Carrousel kan rekenen op een subsidie van 28.000 euro in het kader van de Rijdende Kleuterschool. Die middelen zijn vanaf 2016 ondergebracht op het begrotingsartikel voor gelijke kansen. Het budget voor diverse projecten voor gelijke kansen bedraagt 307.000 euro voor het begrotingsjaar 2016. In de loop van het jaar zal daar een precieze bestemming aan gegeven worden.

– ADIBib

Het gebruiken van ADIBoeken valt onder het auteursrecht. Gebruikers kunnen een geconverteerd boek alleen maar beschikbaar stellen aan mensen met een beperking. Dat past in de afspraken die gemaakt zijn voor het gebruik van digitale methodes tussen educatieve uitgeverij, overheid en Eureka Die-'s-lektikus vzw, die het ADIBib-programma uitvoert. Om een bredere groep leerlingen te laten genieten van deze ondersteuning werd het zogenaamde ADIBib-attest in het leven geroepen. Hiermee kunnen in de geest van het M-decreet uitvoerige diagnoseprocessen vermeden worden. Het ADIBib-attest past immers binnen het idee van het handelingsgerichte werken en diagnostiek. Indien het CLB samen met de school vindt dat er behoefte is aan een digitale versie van het gedrukte schoolboek, kan zij een ADIBib-attest opmaken voor die leerling. Voor expats geldt die regeling voorlopig niet.

– Twinningprojecten

De financiering van het twinningprogramma is vorig jaar stopgezet. De scholen kunnen echter verder aan internationalisering werken via de scholenbanden van de VVOB. Om dat extra aantal scholen te kunnen opvangen, krijgt de VVOB vanaf 2016 recurrent een extra subsidie van 20.000 euro.

– STEM

Het STEM-actieplan vat meerdere beleidsdomeinen. Er komt geen nieuw budget maar de beschikbare middelen worden herdacht en anders ingezet, in continu overleg. Op het budget Onderwijs wordt er in 2015 goed 300.000 euro voor STEM vrijgemaakt op het begrotingsonderdeel Onderwijs-Arbeidsmarkt. Daarmee worden eenmalige initiatieven genomen, zoals een oproep voor tso/bso, waar bijna 40 scholen aan deelnamen. Die hebben een impact op andere aspecten. Zo kunnen ze aansluiten bij het onderzoek over de didactiek voor STEM in de tweede en derde graad, of een aantal terugkerende initiatieven zoals de ondersteuning van het Netwerk van de STEM-Academies. Kortom, er wordt gekozen voor projecten met een zo groot mogelijke impact. STEM ent zich natuurlijk in de eerste plaats op de leerkrachten die er binnen hun reguliere opdracht uitdrukkelijk aandacht aan besteden. Zij zijn drager van STEM. Het aantal leerkrachten dat zich out als STEM-ambassadeur groeit sterk.

– Volwassenenonderwijs

Op het volwassenenonderwijs zal de minister nog dieper ingaan bij de bespreking van de beleidsbrief (zie verder). De middelen voor projecten zijn bestemd voor beleidsvoorbereiding. Het overgrote deel gaat naar GOAL. Het Departement Onderwijs en Vorming heeft een driejarig contract met de Europese Commissie voor de uitvoering van het Erasmus+project GOAL. Dit project loopt van 1 februari 2015 tot 31 januari 2018. Binnen het project zullen er in zes landen innovatieve modellen voor begeleiding van laaggeschoolde volwassenen naar volwasseneducatie uitgetest en geëvalueerd worden.

De minister verwijst naar een discussie met Caroline Gennez over hoe moeilijk het is 25- tot 34-jarigen in preciaire situaties op te leiden. Daarom zullen De Stap in Gent en Leerwinkel West-Vlaanderen onderzoeken hoe men heel kwetsbare laaggeschoolden opnieuw vertrouwen kan geven in onderwijs. Uit het begrotingsartikel voor GOAL wordt het personeel voor zowel De Stap als Leerwinkel West-Vlaanderen gefinancierd om minstens 200 laaggeschoolde volwassenen te begeleiden. Daarnaast zullen de Stap en Leerwinkel West-Vlaanderen ook lokale samenwerkingsverbanden verder uitbouwen met onder andere de VDAB en de werkwinkels, de OCMW's, de Huizen van het Nederlands, de CLB's en de onderwijsinstellingen in functie van optimale afstemming binnen de begeleiding van de doelgroep van laaggeschoolden. Zowel de Vlaamse modellen als de modellen in de andere Europese landen zullen geëvalueerd en geanalyseerd worden, om beleid rond leertrajectbegeleiding voor laaggeschoolde volwassenen verder vorm te geven.

– Studiekeuzebegeleiding en -oriëntering

Wat de studiekeuzebegeleiding en -oriëntering betreft, is er zowel voor de ijkingsstoets voor de academische STEM-opleidingen als voor de instaproef voor de geïntegreerde lerarenopleidingen een projectsubsidie van 75.000 euro toegekend aan respectievelijk VLIR en VLHORA. De projectsubsidie voor de ijkingsstoets academische STEM-opleidingen loopt van 1 november 2015 tot 31 oktober 2016. De projectsubsidie voor de instaproef voor de geïntegreerde lerarenopleidingen heeft betrekking op het academiejaar 2015-2016. Beide subsidies zijn ingeschreven in de algemene uitgavenbegroting van 2015. Voor de oriënteringsproef in de derde graad van het secundair onderwijs wordt er een voorstel verwacht tegen 1 december 2015, met het oog op subsidiëring vanaf het begrotingsjaar 2016.

– Welbevinden van leerlingen en personeel

Voor het welbevinden van het personeel en de leerlingen zijn er in 2016 verschillende maatregelen gepland, zoals een samenwerking met de Vlaamse Scholierenkoepel voor het uitrollen van peer-mediation. Daarvoor krijgt de Vlaamse Scholierenkoepel ondersteuning op vlak van personeel, een werkingsbudget van 30.000 euro en een detachering vanaf 1 september 2015. Voor enkele maatregelen voorgesteld door de ad-hocwerkgroep Psychosociale belasting die in het convenant tussen het beleidsdomein Onderwijs en de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg is opgericht, is er ongeveer 68.000 euro vrijgemaakt. Het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten krijgt 8000 euro voor de organisatie van de week tegen pesten. Voorts is er 10.000 euro voor een Vlaggensysteem voor onderwijs om seksueel overschrijdend gedrag en seksueel misbruik tegen te gaan. Voor de voortzetting van Re:pest is er 31.000 euro. De ouderavonden van de Gezinsbond, Child Focus en de ouderverenigingen in het kader van cyberpesten krijgen 28.000 euro, de acties in het kader van samenwerking met Mediawijsheid 75.000 euro.

– Andere beleidsthema's onderwijs

De bijstelling van -4,647 miljoen euro op het begrotingsartikel FB0-1FHE2AM-WT 'werking en toelagen - Andere beleidsthema's onderwijs' is geen besparing. Het is het resultaat van verschillende bewegingen die in detail zijn toegelicht op pagina's 29 en 30. De belangrijkste aanpassing van het artikel gaat om het ESR-matig correct zetten van de subsidie aan de Stichting Vlaamse Schoolsport voor 4,655 miljoen euro vastleggingskredieten en 4,723 miljoen euro vereffeningskredieten. Dat budget wordt naar een nieuw artikel 'Interne stromen - Stichting Vlaamse Schoolsport' overgeheveld omdat de ESR-begroting van deze organisatie

ook geconsolideerd wordt en dus mee in rekening gebracht wordt om het vorderingensaldo van de Vlaamse begroting te berekenen.

De overheveling van 36.000 euro van het begrotingsartikel 'werking en toelagen - Andere beleidsthema's onderwijs' naar een nieuw artikel 'Interne stromen-Agentschap inburgering en integratie' past eveneens in het ESR-matig correct zetten van dit budget. Het betreft het budget voor de sociaal tolkentelefoon, dat voortaan naar het Agentschap Inburgering gaat in plaats van naar de vzw Babel.

De middelen ter ondersteuning van de lerarenopleiding zullen worden ingezet rekening houdende met de hertekening van het opleidingslandschap en de behoefte aan nog meer samenwerking tussen de verschillende aanbieders. Dit zal verder worden uitgewerkt na het verschijnen van de conceptnota Lerarenopleidingen.

– Optie Islamitische Theologie en Godsdienstwetenschappen

Op maandag 23 november 2015 was er op initiatief van de federale minister van Justitie, Koen Geens, overleg tussen de minister van Justitie en de heer Noureddine Smaili, voorzitter van de Moslimexecutieve. Het voornaamste resultaat is dat Noureddine Smaili, in naam van het Executief van de Moslims van België, akkoord gaat om imams werkzaam in erkende moskeeën in België een diplomavereiste op te leggen. Dit wordt meteen ook een voorwaarde voor nieuw te erkennen moskeeën. De voorzitter van de Moslimexecutieve stelt zelf dat de moslimgemeenschap er alles bij te winnen heeft dat haar imams degelijk zijn opgeleid in België. Het is hoe dan ook de bedoeling om te werken aan een maatschappelijke en theologische opleiding, in overleg met Jean-Claude Marcourt, minister bevoegd voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap.

In het academiejaar 2014-2015 schreven zeventien studenten zich in voor de optie Islamitische Theologie en Godsdienstwetenschappen in de master in de wereldreligies, negen studenten schreven zich in voor het schakelprogramma. Iedereen met een academische bacheloropleiding kan beginnen aan de opleiding. Voor de professionele bachelors is er een schakelprogramma van 60 studiepunten. Voor het academiejaar 2015-2016 is een bedrag van 155.000 euro vrijgemaakt. Het subsidiebesluit zal worden opgesteld in januari 2016.

– Digitale geletterdheid en mediawijsheid

Jaarlijks wordt er 120.000 euro ingeschreven op de begroting Onderwijs om het testbeeld van het Vlaams Instituut voor Archivering verder te ontsluiten ten behoeve van onderwijsactoren.

2.1.6. *AgODi*

– M-decreet en lonen basisonderwijs; SES-middelen; maximumfactuur

De extra 8,3 miljoen euro is de effectieve kost op jaarbasis van het vooruitschuiven van de referentieteldag voor de pre-waarborgregeling in het kader van het M-decreet. De minister benadrukt dat het bedrag enkel slaat op de pre-waarborgregeling. Dat is het rechtstreekse gevolg van de parlementaire beslissing, op verzoek van de minister, om de waarborg met een jaar te vervroegen. De waarborg zorgt ervoor dat, rekening houdend met het effect van de demografie, middelen voor buitengewoon onderwijs die als gevolg van een leerlingendaling in buitengewoon onderwijs vrijkomen, ingezet worden in het gewoon onderwijs. Het gaat dus om een transfer van middelen van buitengewoon naar gewoon onderwijs, zonder compensatie op de onderwijsbegroting. Pas als de telling van 1 februari 2016 vergeleken kan worden met de telling van 1

februari 2014 komt er een zicht op de omvang van de structurele waarborgregeling voor het niveau basisonderwijs en het niveau secundair onderwijs.

In het kader van het masterplan zijn er voor het secundair onderwijs stimulansen voor domein- en campusscholen. Die maatregelen worden uitgewerkt in het kader van de impactanalyse bij de conceptnota over de inhoud en de architectuur van het secundair onderwijs.

Wat op dit moment in het decreet staat over de SES-middelen, zowel over de werking- als de omkaderingsmiddelen, wordt uitgevoerd. De omvattende evaluatie van de werkingsmiddelen volgt nog. De bijkomende verhoging die het Katholiek Onderwijs Vlaanderen vraagt voor de maximumfactuur komt er niet.

– Kinderdagverblijven en opvang Brussel

Momenteel onderzoekt de administratie de precieze situatie van de Nederlandstalige kinderdagverblijven en voor- en naschools toezicht, van het GO! in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Onder meer de financiering en de ratio vte/aantal kinderen wordt bekeken. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met Kind en Gezin. Op basis van die analyse zullen er inhoudelijke gesprekken komen met de partners.

– Lonen dko

De cijfers voor dko zijn onder meer gebaseerd op de prognose dat er op 1 oktober 2015 0,5 percent meer inschrijvingen zijn. Ondertussen is drie kwart van de leerlingentelling verwerkt en kan de prognose gedetailleerder bekeken worden. Uit de preciezere cijfers blijkt dat het aantal volwassenen inderdaad daalt met 2,8 percent. De daling wordt echter ruimschoots gecompenseerd door een stijging van 1,5 percent bij de jongeren. Netto komt de nieuwe prognose uit op een stijging van 0,4 percent van de totale leerlingenpopulatie. Bij de begrotingscontrole zullen de cijfers op basis van de nieuwe gegevens zo nodig bijgesteld worden.

– Lonen en werkingstoelagen inspectie levensbeschouwelijke vakken

De budgetstijging voor de lonen voor de pedagogische begeleiding en de inspectie levensbeschouwelijke vakken met 451.000 euro is geen herschikking. Het zijn extra middelen. Die zijn te verklaren door een volume-effect met een stijging van 388.000 euro voor 3,5 voltijdsequivalente personeelsleden voor de inspectie Levensbeschouwelijke vakken met als gevolg een prijseffect van 63.000 euro voor de werkingstoelagen. Dat laatste heeft dus te maken met een endogene groei van het aantal organieke ambten in de instellingen die begeleid worden door de pedagogische begeleidingsdiensten. Hierdoor stijgt het aantal adviseurs-coördinatoren van de pedagogische begeleidingsdiensten, alsook de werkingsmiddelen die hieraan verbonden zijn.

De minister is er niet voor om de discussie over de levensbeschouwelijke vakken door een bril van planlast te bekijken. Voor haar primeren de inhoud en het maatschappelijke belang. De planlast wordt in het ruimer kader van het Tarra-plan bekeken. De minister verwijst voor de opsplitsing per vak en per inspectie van de werking pedagogische begeleiding en inspectie levensbeschouwelijke vakken naar onderstaande tabel.

UITBETALING WERKINGSTOELAGEN INSPECTIE EN BEGELEIDING LEVENS-
BESCHOUWELIJKE VAKKEN

Besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 1993 tot uitvoering van het decreet van 1 december 1993 betreffende de inspectie en begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken

BO2016

Instantie	PF	€ /ambt	totaal
Interdiocesane Dienst voor het Katholiek godsdienstonderwijs vzw	24,5	3.571,10	87.491,95
Raad voor Inspectie en Begeleiding niet-confessionele Zedenleer (RIBZ)	8	3.571,10	28.568,80
Comité Protestants Godsdienstonderwijs	3	3.571,10	10.713,30
Centraal Comité van de Anglicaanse Kerk	0,5	3.571,10	1.785,55
Centraal Israëlitisch Consistorie van België	1	3.571,10	3.571,10
vzw Pedagogische Commissie van de Orthodoxe Kerk in België	1	3.571,10	3.571,10
vzw Centrum Islamonderwijs	3	3.571,10	10.713,30
	41		146.415,10

– Lonen en werkingstoelagen CLB's

De minister erkent dat van de centra voor leerlingenbegeleiding veel gevraagd wordt. De audit geeft een aantal insteken voor efficiëntiewinsten die vorm zullen krijgen in de geplande hervorming, die niet enkel zal gaan over de CLB's, maar over alle actoren betrokken in de leerlingenbegeleiding. De herziening van het financieringsmechanisme van de CLB's zal één van de elementen zijn van de hervorming. De minister benadrukt wel dat het niet automatisch meer budget betekent. Door betere taakafbakening en een efficiëntere werking kan allicht met hetzelfde geld meer gedaan worden.

– Leerling-, student- en instellingsgebonden ondersteuning

Onder het begrotingsartikel FC0-1FGE2AE-WT worden inderdaad heel wat activiteiten geclusterd, wat het gevolg is van de begrotingsstructuur. In plaats van de aparte basisallocaties heeft het Vlaams Parlement door de goedkeuring van het Rekendecreet beslist tot een andere begrotingsstructuur die meer geclusterd is. De stemming van de begroting door het parlement gebeurt zelfs op programmaniveau. De in dit begrotingsartikel opgenomen elementen vallen allemaal onder het programma FG 'ondersteuning van het onderwijsveld', en de doelstelling FGAE 'Leerling-, student- en instellingsgebonden ondersteuning'.

Het budget voor de toelage onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is opgemaakt voor de vluchtelingen crisis echt losbarstte. Er gebeurt een permanente opvolging en monitoring van het aantal aanvragen. Bij de begrotingscontrole 2016 komt er een nieuwe, aangepaste raming van het budget. Dat is ook de reden waarom de Vlaamse Regering een algemene provisie van 80 miljoen euro heeft ingeschreven. Wie recht heeft, zal NT2 krijgen. De middelen zijn gekleurd en moeten dus gebruikt worden voor dat specifieke doel. De lichte stijging is al verrekend in de cijfers, de impact van de vluchtelingen crisis wordt pas bij de begrotingscontrole geregeld.

Voor een overzicht van de projecten kunstinitiatie laat de minister een bijlage toevoegen aan het verslag (zie bijlage 2). Het gaat over 21 scholen en een geraamd totaalbudget van 108.000 euro.

Het budget voor tolkuren is begroot op basis van de reële invulling van het voorgaande schooljaar. Door monitoring kan tijdig bijgestuurd worden. Een eventuele verbetering van het statuut van de tolken moet in overleg met de verschillende beleidsdomeinen worden aangepakt. Door het recent principieel goedgekeurde overkoepelend besluit van de Vlaamse Regering is de afstemming gegarandeerd.

Aan de leerling-, student- en instellingsgebonden ondersteuning is in de begroting 2015 eenmalig 37.000 euro VEK toegekend. Het tekort in 2015 was het gevolg van de overgang naar een ander betalingsritme. Van een voorschot van 80 percent en een saldo van 20 percent is overgegaan naar een voorschot van 90 percent en een saldo van 10 percent omdat de Vlaamse Scholierenkoepel eenmalig extra middelen nodig had. In 2016 wijzigt het betaalritme niet, de verhoging is dit jaar niet nodig.

– Proefprojecten leren en werken

Het ESF betaalt 40 percent van de proefprojecten uit de ESF-oproep leren en werken. De cofinanciering van Werk is 30 percent; 15 percent wordt direct gecofinancierd door Onderwijs en 15 percent is inbreng van eigen middelen van de organisatie. In totaal komt dit voor de 22 goedgekeurde ESF-projecten op de 860.000 euro uit het ESF, 650.000 euro voor de cofinanciering van Werk en 325.000 euro cofinanciering van Onderwijs.

2.1.7. AHOVOKS

De minister heeft in haar toelichting gezegd dat de financiering van de instellingen hoger onderwijs ook in 2016 stijgt met 9 miljoen euro. Bij de regeringsvorming werd beslist tot tragere groeipaden, maar niet tot een verlaging van de budgetten. Daarenboven hebben de instellingen van het hoger onderwijs, door de gestegen inschrijvingsgelden, 45 miljoen euro meer die ze autonoom kunnen aanwenden voor hun onderwijsopdracht. Hoogstwaarschijnlijk zal de opbrengst zelfs hoger liggen omdat de studentenaantallen stijgen. De studiebeursstarieven zijn ongewijzigd, bijna-beursstudenten krijgen korting op het inschrijvingsgeld. Aan de universiteiten zijn er gemiddeld ongeveer 17 percent beursstudenten, hoewel dat sterk schommelt naargelang de instelling. In de hogescholen is dat ongeveer een kwart. Bij de ramingen wordt rekening gehouden met een gemiddelde verhoging van 250 euro en ongeveer 50 studiepunten, wat dik 24 miljoen aan de universiteiten en 22,5 miljoen euro aan de hogescholen oplevert. Die middelen kunnen naar keuze besteed worden aan onderwijzend personeel, ondersteuning, begeleiding, studentenvoorzieningen enzovoort.

Met de investeringskredieten investeert Vlaanderen meer dan 1,7 miljard euro in hoger onderwijs. Vlaanderen kan ook inzake investeringen in het hoger onderwijs de toets van de OESO doorstaan. Zo kan het private aandeel in de financiering op Belgisch niveau geraamd worden op 10 tot 12 percent, terwijl het OESO gemiddelde 30 percent bedraagt. België investeert dus wel degelijk in hoge mate publieke middelen in het hoger onderwijs.

De bijstelling van 625.000 euro van het vastleggingskrediet in FD0-1FEE2AB-WT is voor het uitbetalen van het vakantiegeld, de eindejaarstoelage en de sectorale programmatie aan het UZ Gent. De betalingsmiddelen voor 2016 werden bijgesteld naar de geraamde loonkosten voor 2015 aangezien deze pas het

daaropvolgende jaar worden betaald. De betaalkredieten worden bij begrotingsaanpassing aangepast aan de definitieve loonkosten.

– Studiefinanciering

Mede als antwoord op de opmerking van het Rekenhof geeft de minister graag wat meer duiding bij het krediet van de studietoelage. Het totaal budget bedraagt 166 miljoen euro en staat correct in de algemene toelichting. Enerzijds staat er op het begrotingsartikel FD0-1FGE2AG-WT (werking en toelagen – studiefinanciering) 162,7 miljoen euro en anderzijds op het begrotingsartikel FD0-1FGE4AG-WT (werking en toelagen – studiefinanciering) 3,384 miljoen euro. Beide begrotingsartikelen geven samen het budget voor studiefinanciering van 166 miljoen euro. Het laatst aangehaalde artikel, waarop 3,384 miljoen euro is ingeschreven, is het Recuperatiefonds Studietoelagen met de in 2015 ten onrechte betaalde studietoelagen, die teruggevorderd worden. De middelen in dit recuperatiefonds worden aangewend voor de betaling van de studietoelagen in 2016.

– NARIC

De eerste stappen tot een meer proactieve erkenning van diploma's zijn gezet. Zo is er de Benelux-overeenkomst van voorjaar 2015. De voorbije zomer is overleg gestart met delegaties uit Polen, Portugal en Denemarken om tot automatische niveaugelijkwaardigheden op niveau hoger onderwijs te komen. De houders van diploma's hoger onderwijs, uitgereikt in die landen, zullen in de nabije toekomst normaal gezien geen erkenningsaanvraag meer moeten indienen voor niveaugelijkwaardigheden.

Samenwerking met Nederland is hier niet echt opportuun aangezien elk land een vergelijking maakt met zijn eigen onderwijssysteem en de Netherlands Universities Foundation for International Cooperation (= NARIC-centrum voor Nederland) enkel advies verleent, op basis waarvan NARIC-Vlaanderen een bindend gelijkwaardigheidsbesluit opmaakt met civiel effect.

2.2. Beleidsbrief

2.2.1. *Strategisch doel 1: Talenten van elke lerende ten volle ontwikkelen*

– OD 1.1 Alle kinderen stevige fundamenten geven door een sterk basisonderwijs

Op de vragen van Kathleen Krekels, Ingeborg De Meulemeester en Kathleen Helsen antwoordt minister Hilde Crevits dat Vlaanderen inzake kleuterparticipatie eenzaam aan de top staat. Daarbij wordt er veel aandacht besteed aan de vroege taalontwikkeling. Haar administratie werkt momenteel aan een onderzoek over de kleine groep die niet participeert. Dit onderzoek gebeurt op basis van een literatuurstudie, een evaluatie van de lopende acties en een overleg met de stakeholders. Dat moet leiden tot een aantal aanbevelingen om die groep beter te bereiken. De minister zal een tabel met de kerncijfers voor kleuterparticipatie laten toevoegen aan het verslag.

Op basis van het asterplan Secundair Onderwijs hanteert men een nieuwe norm voor de toekenning van het getuigschrift basisonderwijs. Vroeger was dat: in voldoende mate de doelen uit het leerplan behaald hebben. Nu is dat: in voldoende mate de doelen uit het leerplan behaald hebben die het behalen van de eindtermen beogen. De modellen voor het nieuwe getuigschrift basisonderwijs zijn als bijlage bij de omzendbrief getuigschrift basisonderwijs gevoegd. In het kader van de planlastvermindering is de procedure voor de toekenning van het

getuigschrift basisonderwijs vereenvoudigd. Alleen de notulen van de klassenraad blijven behouden. De scholen hoeven dus geen apart dossier en geen aparte lijsten meer aan te maken.

Op de opmerkingen van Elisabeth Meuleman over de brede school antwoordt de minister dat die brede school uiteraard meer behelst dan louter een infrastructuurverhaal. Dit is van onderuit aan het groeien. Het begint vaak met het delen van gebouwen. De noden verschillen van wijk tot wijk. De scholengroepen en de aanbieders uit de sociaal-culturele sector moeten het concept mee gestalte kunnen geven.

Voor de vraag van Kathleen Krekels over de eigenheid van het basisonderwijs en de aansluiting op het secundair onderwijs verwijst ze naar het werkstuk van de Vlor rond de eigenheid van het basisonderwijs. Men moet echter niet alleen de eigenheid van elk onderwijsniveau erkennen, men moet ook het onderwijscontinuüm bewaken. Daarom moet men streven naar zachte overgangen tussen de verschillende onderwijsniveaus. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle niveaus en alle onderwijsactoren. Daarmee wordt rekening gehouden bij de herziening van de einddoelen. Ook de inspectie besteedt daar de nodige aandacht aan, zo onder andere aan de overgang Frans tussen basisonderwijs en secundair onderwijs. Dit schooljaar loopt er, binnen de inspectie basisonderwijs, een onderzoek naar het vak Frans. De resultaten ervan zullen worden gepubliceerd in de Onderwijsspiegel 2017. Nog in dit verband verwijst de minister ook naar een bijdrage in de Onderwijsspiegel 2014, 'Punten zeggen niet alles', over het vak Frans in de eerste graad A-stroom van het secundair onderwijs.

De vragen van Kris Van Dijck en Kathleen Helsen over de flexibele leertrajecten in het basisonderwijs gaan eigenlijk over de concretisering van artikel 8 van het decreet basisonderwijs. Dat artikel stelt dat de school zich dient aan te passen aan de ontwikkeling van het kind en niet andersom. De regelgeving voor het basisonderwijs laat differentiatie toe inzake aanbod, methode, tijd en traject. Voor de minister is het daarbij ook zaak om beter te begrijpen hoe de scholen de ruimte die ze in de regelgeving krijgen concreet invullen.

- OD 1.2 De lat hoog leggen voor alle leerlingen door het secundair onderwijs te moderniseren

Er zijn blijkbaar heel wat bezorgdheden rond de hervorming en de modernisering van het secundair onderwijs, onder meer bij Jo De Ro en bij Koen Daniëls. Die bezorgdheden worden ondervangen door het asterplan Secundair Onderwijs dat onder meer bepaalt dat er een matrix zal worden opgesteld. Als die klaar is, zal hij met de stakeholders worden afgetoetst op volledigheid, inhoudelijke consistentie en invoerbaarheid. De Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement zullen waken over de realisatie van een volledig aanbod in de verschillende onderwijszones, met respect voor de vrije schoolkeuze en voor de regionale spreiding. Vandaag is er in bepaalde onderwijszones geen volledig aanbod, bijvoorbeeld in Brussel. De modernisering van het secundair onderwijs moet leiden tot een transparant en rationeel studieaanbod, met een actualisatie en een reductie van de studierichtingen.

De hervorming en de modernisering van het secundair onderwijs is gekoppeld aan het duaal leren. Ondertussen is er een conceptnota Duaal Leren, die stelt dat dit een positieve keuze moet zijn. Op dit vlak wil de minister snel vooruitgang boeken. Daarom zullen er op 1 september 2016 al een aantal proeftuinen worden opgestart, in samenwerking met de sectoren en de onderwijsverstrekkers. Het duaal leren moet uiteindelijk een leerweg zijn die naar dezelfde leerdoelen evolueert als het voltijds onderwijs.

Ze stelt vast dat Caroline Gennez een andere opvatting heeft over de brede eerste graad dan zijzelf. Daarvoor verwijst ze naar de behandeling van een vraag om uitleg van het lid (*Hand. VI.Parl. 2014-15, nr. C335*). Ze herbevestigt dat de Vlaamse Regering uitvoering zal geven aan het masterplan dat expliciet spreekt over een aantal keuze-uren.

De modernisering van het secundair onderwijs is ook gekoppeld aan het M-decreet. Er moet een volledig zorgcontinuüm blijven bestaan voor de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Dat zorgcontinuüm spreidt zich uit over het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Een goede samenwerking tussen beide is dus belangrijk. Daarom is het mogelijk gemaakt om lessen te combineren van buitengewoon onderwijs van opleidingsvorm 4 en van het gewone secundair onderwijs.

Op de vraag van Elisabeth Meuleman antwoordt de minister dat ze dit werkjaar 2015-2016, in overleg met alle onderwijspartners, een conceptnota wil uitwerken over de inhoud en de architectuur van het toekomstige secundair onderwijs. Ze is het ermee eens dat een tracking op basis van de achtergrondkenmerken van de leerling verkeerd is. Een tracking op basis van de talenten en de interesses van de leerlingen vormt echter geen probleem. Dat vergt niet alleen een vernieuwing van de structuur en van de inhoud, maar ook een versterking van de leerlingenbegeleiding.

De conceptnota over de inhoud en de architectuur van het secundair onderwijs zal de basis vormen voor de implementatie van de modernisering van het secundair onderwijs. De minister laat een impactanalyse opmaken voor de schoolorganisatie, de financiering en het personeel. Domein- en campusscholen zullen worden aangemoedigd via incentives. Het masterplan laat overigens ook ruimte voor andere schoolconcepten.

Elisabeth Meuleman heeft een pleidooi gehouden voor de middenscholen. De minister vindt de middenschool een aantrekkelijk concept omdat die een brede keuze toelaat. Ze wil hierover echter overleg plegen met de scholen in Vlaanderen. De concepten moeten immers passen in de pedagogische projecten van de scholen. Een middenschool is namelijk ook een voorbode van een campus.

Op de vraag van Jos De Meyer over de modernisering antwoordt de minister dat ze haar timing wil aanhouden. Alle puzzelstukken liggen op tafel om een definitieve keuze te maken over de nieuwe structuur.

- OD 1.3 Studenten in het hoger onderwijs maximale kansen op slagen en internationale ervaring bieden

Tine Soens, Vera Celis en Ingeborg De Meulemeester hebben vragen gesteld over de internationale mobiliteit van studenten. Minister Crevits merkt op dat er behalve het Europese Erasmusprogramma, dat het bekendste is, nog heel wat andere programma's zijn. Deze programma's worden vermeld in het actieplan mobiliteit *Brains on the Move*, dat in 2013 werd goedgekeurd door de vorige regering. Dat actieplan bevat ook een hoofdstuk over de noodzaak van vereenvoudiging van het bestaande landschap. Daarom onderzoekt de administratie nu hoe ze de diverse raden en commissies kan stroomlijnen. *BILL*, een product van de vzw CJP, heeft een succesvolle promotiecampagne uitgewerkt om studenten aan te moedigen om mobiel te zijn tijdens hun studie. Eind dit jaar wordt ook het nieuwe handboek 'Studeer in het buitenland' gelanceerd. Op het Vlaamse niveau is er ook een website 'Studeer in het Buitenland', met linken naar beurzen en beurzenprogramma's. Ook de websites van de instellingen voor hoger onderwijs besteden de nodige aandacht aan mobiliteit. De procedures en de

beursbedragen voor de financiering van de mobiliteit van studenten worden op elkaar afgestemd. In oktober 2015 heeft de Vlaamse Regering beslist om maandelijks een extra beursbedrag van 100 euro toe te kennen, bovenop de reguliere mobiliteitsbeurs. Een vereiste van de Vlaamse beursprogramma's is dat minstens een kwart van het geld moet gaan naar ondervertegenwoordigde groepen. In december organiseert haar departement, samen met Flanders Knowledge Area, een studiedag over het informeren, begeleiden en adviseren van studenten om internationale mobiliteit op te nemen in hun studieprogramma. Daarbij zal er eveneens bijzondere aandacht zijn voor studenten uit ondervertegenwoordigde groepen.

Op de vraag van Tine Soens antwoordt ze dat het statuut van de studentenvertegenwoordiger niet opgenomen is in de beleidsbrief omdat het al decretaal verankerd is in de Codex Hoger Onderwijs. Dat onderwerp is overigens ook al aan bod gekomen naar aanleiding van de vraag om uitleg van Tine Soens van 1 oktober 2015 en, eerder, van de vraag om uitleg van Jan Bertels van 2 april 2015. Elke hogeschool en elke universiteit moet, in overleg met de lokale studentenraad, een dergelijk statuut uitwerken. In het verlengde daarvan zal een van de leden van de nieuwe raad van beheer van de VVS de studentenparticipatie voor heel Vlaanderen behartigen. De VVS heeft immers een signaalfunctie voor alles wat de studentenvertegenwoordiging betreft. De nieuwe voorzitter van de VVS, namelijk Jonathan Hooft, is op 2 december eerstkomend ook uitgenodigd op het kabinet van de minister voor een kennismaking.

Op de vragen van Tine Soens over de initiatieven rond gelijke kansen en diversiteit, antwoordt de minister dat elke instelling voor hoger onderwijs de opdracht heeft om een sociaal beleid te voeren. Dit is goed voor een overheids-subsidiëring van 44,5 miljoen euro. De vzw's studentenvoorzieningen zijn enkele jaren geleden ingekanteld in de hogescholen. Voor de beursstudenten werden de studiegelden niet verhoogd. In vergelijking met andere Europese landen heeft Vlaanderen ook een goed uitgewerkt beurzensysteem dat borg staat voor een laagdrempelige toegang tot het hoger onderwijs. Ze hoopt dat het SIHO kan bijdragen tot het beoogde sociaal beleid. De werking ervan is gecentraliseerd en elke associatie van universiteiten en hogescholen is erin vertegenwoordigd. In de loop van 2016 zal ze de nieuwe werking evalueren. Momenteel werkt het SIHO aan een advies over de toekomst van gon in het hoger onderwijs. Op dit moment bestaat gon voor studenten hoger onderwijs als verderzetting van hun ondersteuning in het leerplichtonderwijs. Aan de universiteiten gebeurt de ondersteuning vanuit de instelling zelf, bijvoorbeeld vanuit de studentenvoorzieningen. De studenten van het hoger onderwijs kunnen ook een beroep doen op de specifieke onderwijsleermiddelen. Het is de bedoeling om dat in de toekomst nog beter te organiseren. De instellingen vrezen dat het Vlor-advies over de registratie van kansengroepen tot een enorme planlast zal leiden. De minister zal dat onderzoeken met de VLIR en met de VLHORA. Ze hecht namelijk veel belang aan een breed draagvlak.

– OD 1.4 Volwassenenonderwijs als partner in levenslang leren

Op de vraag van Vera Celis aangaande het nieuwe kader voor het volwassenenonderwijs, antwoordt minister Crevits dat ze binnenkort een eerste visietekst over de veranderingen in het volwassenenonderwijs wil voorleggen aan de Vlaamse Regering. Daarin zal ze het merendeel van de vragen beantwoorden. De visietekst zal vertrekken van een duidelijke missie voor het volwassenenonderwijs en zal ook aandacht besteden aan de organisatie van het landschap ervan. Dat laatste was een vraag van Jo De Ro. Momenteel is dat te uitgebreid en te versnipperd waardoor het volwassenenonderwijs te weinig zichtbaar is. Op het werkveld wordt er al gewerkt aan fusies en schaalvergroting om op een flexibele manier te kunnen inspelen op de noden van de potentiële cursisten.

De vraag van Caroline Gennez over de plaats van de lerarenopleidingen in het volwassenenonderwijs kan hic et nunc door de minister nog niet beantwoord worden. De minister wil de drie conceptnota's, over de toekomst van het volwassenenonderwijs, over de specifieke lerarenopleidingen en over hbo5, niet integreren in één enkele nota. Ze wil ze echter wel zoveel mogelijk op elkaar afstemmen en in de mate van het mogelijke ook gezamenlijk behandelen. Eind dit jaar of begin volgend jaar moet dat rond zijn. Hbo5 verpleegkunde moet nog gefinaliseerd worden. Voor de lerarenopleidingen is er een lijst van knelpunten. Ze werkt momenteel aan de voorbereiding van de genoemde conceptnota's.

Elisabeth Meuleman betreurde in haar tussenkomst dat de lerarenopleiding niet meer aangeboden zou worden in het volwassenenonderwijs. De minister ziet hier een dubbele uitdaging. Vooreerst vindt ze het belangrijk om de kwaliteit van de lerarenopleiding te versterken, zodat voldoende generatiestudenten kiezen voor een lerarenopleiding. Daarnaast moeten mensen ook in een latere fase van hun carrière soepel kunnen overschakelen naar het beroep van leraar. Een taskforce, waarin alle aanbieders en de koepels en de netten vertegenwoordigd zijn, werkt aan een conceptnota over het versterken van de lerarenopleiding. De uitdagingen werden al geformuleerd, maar er zijn nog geen definitieve beleidsopties gelicht.

Kathleen Helsen had het over de verbreding van de participatie, verwijzend naar de Vlor-verkenning hierover. De minister merkt op dat het volwassenenonderwijs een belangrijke positie inneemt binnen het levenslang leren. Volwassenen leren om heel uiteenlopende redenen. Ze volgen heel diverse opleidingen, binnen verschillende didactische methodieken. Naast het formele volwassenenonderwijs, in de centra voor volwassenenonderwijs en in de centra voor basiseducatie zijn er heel wat publieke en private organisaties die opleidingen aanbieden en die vorming geven aan volwassenen. De CVO's en de CBE's moeten zich verder specialiseren en moeten nog meer investeren in regionale partnerschappen en samenwerkingsverbanden. Dat is ook zo opgenomen in de beleidsnota.

In antwoord op de vraag van Jo De Ro en van Kathleen Helsen zegt ze dat ze het onderzoek van de onderwijsinspectie naar het aanbod en de noden NT2 verwacht in het vroege voorjaar van 2016. Daarna zal ze, samen met de aanbodverstrekkers en met de ministers bevoegd voor de beleidsdomeinen Inburgering en Werk, onderzoeken hoe het aanbod kan worden afgestemd op de noden van anderstaligen. Het is zeker niet de bedoeling om NT2 te vermarkten. Op dit ogenblik worden er wel soms private partners ingezet in heel specifieke situaties, bijvoorbeeld om op relatief korte termijn academisch Nederlands aan te leren aan hooggeleide cursisten.

– OD 1.5 Samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuuractoren

Op de vraag van Jo De Ro over de samenwerking tussen het kunstonderwijs en de cultuuractoren antwoordt de minister dat de aanvragen tot oprichting van kunstacademies op 30 november eerstkomende ingediend moeten zijn bij het AgODi. Op basis van de adviezen van de Vlor, van AgODi en van de inspectie zal de Vlaamse Regering beslissen welke dossiers weerhouden worden. Dit past binnen haar doelstelling om een heldere en transparante programmatie te realiseren. Het geplande niveaudecreet voor het dko moet transparantie brengen. Een betere integratie van de verschillende domeinen in een kunstacademie blijft zeker een waardevolle piste.

In samenwerking tussen dko en leerplichtonderwijs lopen er op vandaag al een aantal tijdelijke projecten muzische vorming en kunstinitiatie. In het kader van de lessen muzische vorming komt er dan een leerkracht van het dko in een klas van het leerplichtonderwijs. Ze wil onderzoeken of dergelijke projecten kunnen worden opgenomen in de organieke structuur van het dko, zodat men nog meer

kinderen kan bereiken. Het is de bedoeling om het dko-decreet te implementeren op 1 september 2018.

De cijfers over de inschrijvingen in het dko in het schooljaar 2015-2016 zijn nog niet volledig, maar ze zijn wel positief. Er zijn momenteel ongeveer 24.200 inschrijvingen van volwassenen die het volledige tarief van 300 euro betalen. Dat is een vermindering met ongeveer 2700 inschrijvingen in vergelijking met vorig jaar. Er zijn 8417 inschrijvingen van volwassenen aan het verminderde tarief. Dat betekent een stijging van 1808 ten aanzien van vorig jaar. In totaal zijn er dus 32.620 inschrijvingen van volwassenen, 951 minder dan vorig jaar. Dat is een daling met 2,8 procent. Er zijn 67.987 jongeren die het volledige tarief van 62 euro betalen. Dat zijn er 1578 meer dan vorig jaar. Er zijn ook 35.416 jongeren die het verminderde tarief van 40 euro betalen. Dat zijn er 56 minder dan vorig jaar. In totaal zijn er dus 103.403 jongeren die deeltijds kunstonderwijs volgen. Dat zijn er 1522 meer dan vorig jaar. Het totale aantal dko-cursisten stijgt dus met ongeveer 600 in vergelijking met vorig jaar. Het totale aantal inschrijvingen vertoont een stijging met 0,4 procent.

Op de opmerkingen van Kathleen Krekels antwoordt de minister dat het toekomstige niveaudecreet voor het dko moet zorgen voor een beperking van de planlast. Het dko besteedt nu ook al bijzondere aandacht aan de kleine groep leerlingen – naar schatting vijf procent – die een professionele artistieke carrière ambiëren. De nieuwe opleidingsstructuur zal dus zowel aandacht hebben voor hobbyisten als professionelen. Ze onderzoekt ook of de algemene instapleeftijd op zes jaar kan worden gebracht. Dat is echter niet eenvoudig te realiseren in budgettaire moeilijke tijden. De minister uit overigens wel haar bezorgdheden bij de wens van Ann Brusseel om de instapleeftijd voor sommige aspecten op vier jaar te brengen.

De minister heeft aan CANON Cultuurcel gevraagd om een gemeenschappelijke tekst uit te werken over de samenwerking tussen het dko en cultuur. Ze zal daarover het gesprek aangaan met de minister van Cultuur.

Op de vraag van Jo De Ro over de nieuwe projecten antwoordt ze dat de ondersteuning van dynamoOPWEG bij de subsidieaanvragen nu geïntegreerd is in Cultuurkuur. Zo worden de dynamo3-gebruikers rechtstreeks bij het aanbod van kunstenaars en culturele partners gebracht.

– OD 1.6 Leerdoelen scherpstellen om sterke persoonlijkheden te vormen

Jo De Ro en Kathleen Helsen hadden vragen bij de nieuwe leerlijn voor zwemmen. De leerdoelen, die door de overheid worden vastgelegd, verduidelijken wat de maatschappij minimaal verwacht van het onderwijs. Het onderwijs moet ervoor zorgen dat de leerlingen die vaardigheden ontwikkelen. De leerlijnen worden ontwikkeld door experts, in samenspraak met onderwijsnetten. De nieuwe leerlijn zwemmen kan rekenen op de ondersteuning van alle onderwijsnetten omdat ze heel goed aansluit bij de onderwijsdoelen. Ze legt het accent op kunnen zwemmen. Waterveiligheid is het belangrijkste doel. Als men eerst leert om zichzelf te redden, dan leert men daarna heel gemakkelijk technisch goed zwemmen. De leerlijn is bedoeld voor iedereen die betrokken is bij zwemondericht, van watergewenning over scholen tot zwemclubs. Ze wil ook de leerkrachten ondersteunen in het bereiken van de leerdoelen. Scholen kunnen uiteraard zelf bepalen wanneer ze welke sporten geven.

Het eindtermendebat gaat in wezen over de toekomst van de samenleving. Daarom moet het parlement daarin een cruciale rol spelen. Een van de kernvragen is hoe men de jongeren in het onderwijs kan vormen tot verantwoor-

de, kritische en solidaire burgers, en hoe men vandaaruit de democratie verder kan versterken.

- OD 1.7 Competenties van Nederlands en moderne vreemde talen blijvend verbeteren

Momenteel zijn er ongeveer vijftig scholen die CLIL aanbieden. De meeste scholen doen daarvoor een beroep op leraren die al actief waren binnen hun korps, die zowel de doeltaal als het vak goed beheersen en die de ambitie hebben om zich de CLIL-didactiek eigen te maken. De scholen kunnen ook leraren aantrekken uit andere gemeenschappen of landen, maar de kwaliteit van het CLIL-onderwijs staat of valt zeker niet met de aanwezigheid van native speakers. Het is vaak een voordeel als de leraar de doeltaal zelf ook heeft moeten leren. Native speakers zijn zich immers niet altijd bewust van de moeilijkheden van de eigen taal voor de anderstalige lerenden.

Op de vragen van Kathleen Krekels en Kathleen Helsen antwoordt de minister dat ze de implementatie van de maatregelen ter versterking van het Nederlands opvolgt op basis van de signalen uit het veld. Op die manier is bijvoorbeeld ook het probleem van de taalscreening in het onthaalonderwijs aan het licht gekomen. Die screening wordt door de scholen echter vooral ervaren als een administratieve last. De beginsituatie van de leerlingen is immers per definitie laag. Ze wil in het toekomstige Onderwijsdecreet XXVI dan ook opnemen dat een enkele screening in dat geval voldoende kan zijn.

Op de vraag van Ann Brusseeel antwoordt ze dat de Vlor een aantal technische voorstellen heeft geformuleerd voor de taalregeling in het hoger onderwijs. De eerste taalrapportering sinds de invoering van de nieuwe taalregeling is meegedeeld aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement. Daaruit blijkt dat er geen sprake is van een verengelsing van het hoger onderwijs. Het aantal anderstalige bachelor- en masteropleidingen blijft onder de drempels die worden opgelegd in het decreet. Het gaat daarbij over 1,58 percent voor de bacheloropleidingen, met een decretaal maximum van zes percent, en 17,86 percent voor de masteropleidingen, met een decretaal maximum van 35 percent. De onderwijstaal van de docenten blijkt van goede kwaliteit te zijn. 93 percent van de docenten die les geven in een andere taal dan hun moedertaal, hebben met succes een taalttest afgelegd. Dat was de situatie in februari 2015. De andere docenten worden opgevolgd en ondersteund of geven geen les meer in die taal. Er zijn ook anderstalige docenten die niet in het Nederlands les geven, maar wel verondersteld worden om het Nederlands te beheersen als bestuurstaal van de instelling. Binnen deze groep kon er slechts een minderheid een taalttest voorleggen. Deze docenten hebben echter nog een jaar de tijd om zich in orde te stellen. Het rapport merkt op dat de taalregeling een positieve dynamiek op gang gebracht heeft.

De opmerkingen van Ann Brusseeel over het vak Frans gaan eigenlijk over de eindtermen van het secundair onderwijs. In haar beleidsnota heeft de minister al een ambitieuzere formulering van de eindtermen moderne vreemde talen aangekondigd. Ze verwacht dat het debat over die eindtermen een interessante input zal opleveren.

- OD 1.8 Van leren en werken een volwaardig onderwijstraject maken

Op de vragen van Miranda Van Eetvelde en Kathleen Helsen antwoordt minister Crevits dat de evaluatie van leren en werken opgeleverd is. Van zodra de minister er kennis van genomen heeft, zal ze deze aan de commissieleden laten bezorgen.

Miranda Van Eetvelde wilde ook weten wie er deelneemt aan het overlegplatform en het stakeholdersplatform. Dat zijn, voor wat het overlegplatform betreft, behalve haarzelf en minister Muylers, de hoofden van de onderwijskoepels, het GO! en de sociale partners binnen het dagelijks bestuur van de SERV. Het stakeholdersplatform bestaat uit vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk, de SERV, de Vlor, de sociale partners, inclusief deze van het onderwijs, de onderwijskoepels, de CLB's, de sectoren en Syntra vzw.

Op de vraag van Kathleen Helsen met betrekking tot de aanpak voor kwetsbare jongeren die geen toegang krijgen tot het systeem van duaal leren, antwoordt ze dat er binnen de bestaande trajecten een aantal knelpunten zijn die zich situeren op de grens van de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn, onder meer de time-outprojecten, de persoonlijke ontwikkelingstrajecten en de voortrajecten. Met de hervorming van het huidige aanbod wil men die knelpunten wegwerken. Die hervorming is in lijn met de doelstellingen van de conceptnota 'Duaal leren – Een volwaardig kwalificerende leerweg'. Jongeren die momenteel ingeschaald zijn binnen een persoonlijk ontwikkelingstraject of een voortraject, zullen een aangepast traject krijgen, waarbij een latere doorstroom naar duaal leren of voltijds leren het uitgangspunt blijft. Die trajecten op maat dienen voldoende aandacht te hebben voor de welzijnsbehoefte van de jongere, voor het behouden en versterken van de band met de school en voor een zo snel mogelijke re-integratie in het reguliere circuit van het onderwijs, gewoon of buitengewoon. De onderwijs-welzijnstrajecten blijven niet voorbehouden voor jongeren die instappen in een bepaalde leerweg, zoals nu het geval is voor de voortrajecten en de POT's. Zolang de hervorming niet definitief is, blijft alles zoals het is.

- OD 1.9 Een vlotte doorstroom van het onderwijs naar de arbeidsmarkt realiseren

De verfijning van het begrip werkplekleren staat op de agenda voor het werkjaar 2015-2016. Dit staat ook zo in de beleidsbrief. In dat verband zal de minister samenwerking organiseren met het beleidsdomein Werk en Sociale Economie. Daarmee antwoordt ze op een vraag van Miranda Van Eetvelde.

Ann Brusseel en Tine Soens hadden vragen over de EVC. De ambtelijke werkgroep, die in oktober 2015 van start gegaan is, moet tegen midden 2016 een voorontwerp van decreet uitwerken over EVC en moet zorgen voor een afstemming van het EVC-beleid over de verschillende beleidsdomeinen. De vergaderkalender is vastgelegd tot mei 2016. Momenteel is er al consensus over een aantal onderdelen die decretaal verankerd zullen worden: het toepassingsgebied, het begrippenkader, het referentiekader, de EVC-standaarden en het kwaliteitskader.

Het is nog niet beslist wie de STEM-communicatie en het digitale platform zal ontwikkelen. Dat was een vraag van Jo De Ro. Over de vijf communicatiekanalen heen – KlasCement, het STEM-onderdeel van de website van het Departement Onderwijs, de STEM-academies, de Onderwijskiezer en de WIN-website bij Economie, Wetenschap en Innovatie – is alle mogelijke informatie verzameld. Elk van die kanalen heeft een eigen doelgroep. Het is de bedoeling om hiervoor op een budgetvriendelijke manier een pragmatisch toegangspitaal te maken, dat zoveel mogelijk mensen van de doelgroep bereikt.

In antwoord op de desbetreffende vraag van Kathleen Krekels, stelt de minister dat de STEM-projecten tot nog toe heel geslaagd zijn. Het STEM-kader is een leidraad voor de scholen.

Naar aanleiding van de vragen van Koen Daniëls merkt ze op dat het ingangsexamen arts en tandarts vooral de bedoeling heeft om de instroom te beperken.

De toegang tot het beroep wordt immers beperkt door het federale contingent. Het is dus niet de bedoeling om de eindtermen van het secundair onderwijs nog eens te testen of om te onderzoeken wie er allemaal het potentieel heeft om arts of tandarts te kunnen worden. Men kan niet meer studenten laten starten dan er in de toekomst RIZIV-nummers zullen zijn. Anders zou men chaos creëren op het einde van de rit.

Vorig jaar heeft ze een begeleidingscommissie aangesteld die adviezen moet formuleren voor verbeteringen. Het ingangsexamen is sinds de start ervan in 1997 eigenlijk nooit grondig veranderd. De minister heeft de conclusies van de begeleidingscommissie aan het begin van de namiddagzitting van de commissie bezorgd aan de commissieleden (zie documenten in bijlage bij dit verslag: 'Adviesnota – Toelatingsexamen arts/tandarts: van examen met absolute cesuur naar vergelijkende selectieproef' en 'Adviezen geformuleerd door de begeleidingscommissie ter verbetering van de kwaliteit van het toelatingsexamen tot de opleidingen van arts en tandarts'). Er zijn een aantal aanbevelingen voor een optimalisatie van de huidige formule. De commissie heeft ook een ander model voorgesteld voor het examen. Het zou goed zijn om beide modellen eens grondig met elkaar te vergelijken. In de begeleidingscommissie zitten er ook drie studenten. Ook de voorzitter van de examencommissie, die per definitie veel ervaring heeft met het examen, zit in de commissie. Op dit ogenblik valt nog altijd 15 percent van de studenten uit in de loop van de rit. En daarbovenop zijn er ook steeds een aantal die het beroep niet uitoefenen. Uiteindelijk beschikt men echter wel over het gewenste aantal artsen en tandartsen. Het examen maakt dus een goede filtering. In deze commissie rees eerder al de vraag of het niveau van het examen niet te hoog was. Daarop antwoordt de minister dat het examen ook enkele modules bevat die gericht zijn op andere competenties. Men hoeft ook niet alle vaardigheden te testen, want voor een stuk leert men de noodzakelijke vaardigheden natuurlijk ook aan tijdens de opleiding. Met het aspect genderneutraliteit wordt momenteel al rekening gehouden. Achteraf worden de vragen van het examen tegenwoordig ook publiek bekendgemaakt.

Tine Soens had vragen over de opleiding verpleegkunde op de niveaus 5 en 6. De minister merkt op dat de nieuwe Europese richtlijn voor de erkenning van beroepskwalificaties, die op 18 januari 2016 van kracht wordt, een impact heeft op de Vlaamse opleidingen verpleegkunde. Studenten die starten in het academiejaar 2016-2017 zullen aan de nieuwe richtlijn moeten voldoen. De professionele bachelor zal vanaf dan gespreid worden over 240 studiepunten. De hbo5-opleiding, van haar kant, is nu bezig met een zelfevaluatie om te onderzoeken hoe ze aan de normen kunnen voldoen. Deze opleiding slaagt erin om studenten warm te maken voor het beroep. Deze verpleegkundigen vormen nu overigens ook 44 percent van het personeel in de sector. Die toegangspoort moet behouden blijven. De minister onderzoekt hoe men dat kan organiseren op de niveaus 5 en 6. Ze pleegt daarover overleg met Maggie De Block, de federale minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en met Jo Vandeurzen, de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Ze kan zich vinden in de opmerking van Ingeborg De Meulemeester dat de zorgopleidingen niet minderwaardig mogen worden.

Minister Hilde Crevits vindt het belangrijk dat Vlajo en de Stichting Onderwijs & Ondernemen hun werking kunnen voortzetten. Daarom heeft ze tijdens het lopende schooljaar gezorgd voor twee gedetacheerde leerkrachten bij Vlajo en een bij de Stichting Onderwijs & Ondernemen. Ze heeft ook de nodige middelen uitgetrokken. Dat is een antwoord op de vragen van Miranda Van Eetvelde en Ann Brusseele.

– OD 1.10 Een betere studiekeuzebegeleiding realiseren

Koen Daniëls, Ann Brusseel en Tine Soens hadden vragen over het realiseren van een betere studiekeuze. In dat verband vermeldt de minister dat experten binnen de VLUHR werken aan de ontwikkeling van een generiek instellingsneutraal oriënteringsinstrument. Dat is niet eenvoudig. Het is de bedoeling om tegen Pasen een operationeel instrument uit te werken dat zou getest worden op een groep leerlingen. Het model zal in ieder geval nog bijgestuurd moeten worden. De minister kan zich aansluiten bij de visie van VSK, die de oriënteringsproef in zijn advies bij de beleidsbrief omschrijft als een stap in het studiekeuzeproces. De koepel pleit voor een proef die de leerlingen kunnen afleggen in hun eigen school. De resultaten moeten verduidelijken hoe het bestaande aanbod aansluit bij hun interesse en capaciteiten. Met die resultaten kunnen de leerlingen dan verder in gesprek gaan met leerlingenbegeleiders en leerkrachten. De oriënteringsproef kan dus niet meer zijn dan een stap in het studiekeuzeproces, een extra element in het traject dat de leerlingen nu al afleggen bij het maken van een studiekeuze. De minister geeft daarbij – voor wat het waard is – nog mee dat in een recente studie van een verzekeraar de studiekeuze omschreven wordt als de belangrijkste keuze in het leven, belangrijker zelfs dan de keuze om te trouwen of kinderen te krijgen.

Voor de proef voor de academische STEM-opleidingen en voor de instapproef voor de geïntegreerde lerarenopleidingen heeft de minister een projectsubsidie van 75.000 euro toegekend aan respectievelijk VLIR en VLHORA. Deze projectsubsidies moeten bijdragen in de personeelskosten voor de ontwikkeling, de implementatie en de opvolging van de proeven. VLHORA zou de pilot voor de instapproef lerarenopleidingen in april 2016 lanceren bij de eerstejaarsstudenten. Tussen mei en september 2016 zou men de resultaten verwerken en het instrument verfijnen. In oktober 2016 zou de toets dan voor het eerst afgenomen worden bij de pas ingeschreven studenten in de lerarenopleidingen.

– OD 1.11 Ondersteuning van lerenden versterken

De conceptnota 'Samen tegen Schooluitval' werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Na overleg met de stakeholders wordt deze verwerkt tot een concreet actieplan dat ook een timing zal bevatten. De stakeholders vroegen om de rol van de spijbelambtenaar te verduidelijken. Het gaat om een ambtenaar die het hele plan coördineert en die ervoor zorgt dat het over Vlaanderen geïmplementeerd raakt. Het is de bedoeling om de aanpak die in een aantal steden goed loopt, aan te passen voor de rest van Vlaanderen. De ambtenaar zal dus zeker niet in de plaats treden van lokale initiatieven. Op dit ogenblik is er dan ook nog geen procedure opgestart.

AgODi en de parketten werken aan een nieuw samenwerkingsprotocol in het kader van de controle op de leerplicht. De oprichting van een Expertisenetwerk Schoolverzuim heeft te maken met de verschuivingen rond de bevoegdheden strafvordering en strafuitvoering, ten gevolge van de zesde staatshervorming. Op het federale niveau werkt men bij de strafuitvoering al geruime tijd met expertisenetwerken rond diverse thema's. Deze expertisenetwerken geven input aan het College van Procureurs-generaal rond het beleid. Sinds de zesde staatshervorming kunnen ook de gemeenschappen deel uitmaken van een dergelijk expertisenetwerk. Ze kunnen ook vragen om er een op te richten. Het beleidsdomein Onderwijs had gevraagd om de oprichting van een expertisenetwerk rond schoolverzuim. Onlangs werd echter beslist om dit thema te agenderen binnen het reeds bestaande expertisenetwerk Jeugdbescherming. Dat is een belangrijke stap. Hiermee heeft ze geantwoord op vragen van Caroline Gennez en Ingeborg De Meulemeester.

Op de vraag van Jos De Meyer over de leerlingenbegeleiding antwoordt de minister dat ze de resultaten van de CLB-audit heeft vrijgegeven en dat ze werkt aan een conceptnota. In de loop van het voorbereidend proces zal er ook een armoedetoets gebeuren. Ze verwijst dienaangaande naar de recente discussie over dit onderwerp.

De suggesties van Kathleen Krekels over de leerlingendossiers liggen in de lijn van de aanbevelingen van de audit en van de review. Deze aanbevelingen worden mee verwerkt in de conceptnota. Bij de hervorming van de leerlingenbegeleiding zal men proberen om de rollen en de taken scherper te formuleren. Men zal ook streven naar meer uniformiteit in de sector van de CLB. Daarnaast moet het ook mogelijk zijn om voldoende flexibel te zijn en om zorg op maat te bieden.

Aan Vera Celis verzekert de minister dat cyberpesten sowieso beschouwd wordt als een vorm van pesten. De overheid promoot op dat vlak een 'whole school approach'. De scholen kunnen zelf wel kiezen welke methodes en instrumenten ze inzetten. Specifiek voor de schoolteams is er een ad-hocwerkgroep Psychosociale belasting opgestart, binnen de convenant met de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Met de Vlaamse Scholierenkoepel werd er een overeenkomst afgesloten om 'peer mediation' ingang te doen vinden. Het pesten is ook meegenomen in de beheersovereenkomst met de ouderkoepels. Specifiek voor het cyberpesten werkt de onderwijsdienst samen met het kenniscentrum Mediawijsheid aan het versterken van leerlingen, ouders en leerkrachten. Voor 2016 zijn er vier prioriteiten: cyberpesten, radicalisering, beeldgeletterdheid en 'serious gaming'.

- OD 1.12 Het uitrollen van het beleid voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Op de vragen van Kathleen Krekels over het M-decreet antwoordt de minister dat het nu nog te vroeg is voor een evaluatie. Uiteraard moet men de evoluties wel cijfermatig goed opvolgen. De stijging van gon in het hoger onderwijs is wellicht een gevolg van de toename die zich eerder binnen het leerplichtonderwijs heeft voorgedaan. Dienaangaande verwijst ze naar haar opmerkingen over SIHO. Uiteraard moet men nagaan welke de gevolgen kunnen zijn van keuzes op het niveau van het leerplichtonderwijs voor het hoger onderwijs. Gon-ondersteuning in het hoger onderwijs wordt vandaag meestal aangeboden vanuit het buso.

De ouders hebben de vrijheid om hun kind in te schrijven in een school met een passend zorgprofiel. Inclusie moet echter een zaak zijn van alle scholen. Ook de CLB's moeten daarover waken.

Er werd structureel overleg opgezet tussen de kabinetten en de administraties Onderwijs en Welzijn om de dossiers op het beleidskruispunt Onderwijs en Welzijn die te maken hebben met handicap te bespreken. Het M-decreet werd daarbij niet expliciet vermeld. Tegen begin 2016 zal de Vlor op eigen initiatief een advies uitbrengen over de verzorgende en verpleegkundige handelingen in het onderwijs. In samenwerking met de administraties van de Duitse en de Franse Gemeenschap wordt er een ontwerp van protocolakkoord uitgewerkt dat de relatie tussen het onderwijspersoneel en de gezondheidsberoepen regelt. Dat moet nog uitgeklaard worden met de andere betrokken ministers.

In het kader van het M-decreet is het CLB de enige instantie die het verslag van de leerlingen opmaakt. Dat geldt ook voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen. Het M-decreet geeft een opsomming en een definitie van de emotionele en gedragsstoornissen. Het gaat daarbij om: de aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit, de oppositioneel-opstandige gedragsstoornis, de gedragsstoornis in enge zin (de 'conduct disorder'), de angststoornis, de stemmingsstoornis en de

hechtingsstoornis. De minister zal rekening houden met de beleidsaanbevelingen ter zake van de Vlor.

- OD 1.13 De financiële drempel tot participatie aan onderwijs aanpakken via school- en studietoelagen

Op de vragen van Ann Brusseel en Ingeborg De Meulemeester antwoordt minister Crevits dat ze het systeem van de studietoelagen zo eenvoudig en zo laagdrempelig mogelijk wil maken. Ze werkt aan de automatische toekenning. Op dit ogenblik is er al een vangnet. Wie vroeger een toelage kreeg, maar in de loop van het schooljaar nog geen nieuwe aanvraag indiende, ontvangt een vooraf ingevulde aanvraag. Dat heeft een grote impact. In het schooljaar 2013-2014 werden er 42.394 automatische dossiers opgestart en kwamen er 38.370 antwoorden binnen. Dat is dus meer dan 90 percent. Voor 2014-2015 werden er 76.021 automatische dossiers opgestart en op dit ogenblik zijn er al meer dan 50.000 reacties. De termijn loopt ondertussen nog tot 31 december 2015. Voor de eerste fase van de volledige automatisering heeft ze een miljoen euro uitgetrokken. De automatisering moet vooral de meest kwetsbare groep ten goede komen.

- OD 1.14 De (digitale) geletterdheid en mediawijsheid verhogen

Op de vraag van Jo De Ro met betrekking tot VIAA, antwoordt ze dat er aan het testpanel digitale geletterdheid en mediawijsheid ongeveer duizend leerkrachten hebben geparticipeerd, voornamelijk uit het lager en het secundair onderwijs. Iedereen die wil meewerken, krijgt op eenvoudig verzoek een login. De brede uitrol is voorzien vanaf begin volgend jaar. De digitale geletterdheid komt ook aan bod in het eindtermendebat. De vraag is vooral hoe dat in het curriculum moet worden opgenomen. In dat verband verwijst ze naar haar recente bezoek aan de middenschool van het GO! in Ieper. Daar wordt mediawijsheid sterk horizontaal geïmplementeerd in de verschillende vakken. Dat leidde tot een sterke verhoging van de belangstelling bij de leerlingen. Een van de vakken is leren omgaan met internet. Het is belangrijk om dergelijke goede voorbeelden te verspreiden over heel Vlaanderen.

De opleiding toepassingssoftware in de CVO's wordt vervangen door een breder scala van ICT-opleidingen. De MOOC's kunnen een waardevolle rol spelen voor werkstudenten en in tweedekanstrajecten. Digitaal hoger onderwijs kan echter ook voor de reguliere studenten een meerwaarde bieden, bijvoorbeeld voor virtuele mobiliteit, simulaties, praktische oefeningen en innovatie. De Koninklijke Vlaamse Academie van België heeft hierover een standpunt geformuleerd dat nu onderzocht wordt door VLIR en VLHORA. De minister geeft in dat verband nog mee dat er de voorbije dagen veel extra interesse was voor digitaal onderwijs naar aanleiding van het dreigingsniveau 4.

In antwoord op de vraag van Vera Celis over het strategisch plan geletterdheid antwoordt ze dat de evaluatie ervan in volle voorbereiding is. Deze evaluatie zal in drie stappen verlopen. De leden van de stuurgroep zullen vooreerst de opbouw en de werking van het plan evalueren. Daarna zullen de indicatoren eraan gekoppeld worden. En eind 2016 zal een aantal focusgroepen dieper ingaan op bepaalde acties uit het plan.

- OD 1.15 Leerlingenvervoer verbeteren

Voor wat het leerlingenvervoer betreft, wil de minister evolueren naar een systeem van territoriale, netoverschrijdende verzorgingsgebieden. Daarover lopen er momenteel verschillende proefprojecten, onder meer in Leuven.

Minister Crevits zal voor de verdere bespreking gebruikmaken van artikel 67, 2, tweede lid, van het Reglement van het Vlaams Parlement, dat stelt dat de leden van de regering niet hoeven in te gaan op vragen en opmerkingen van volksvertegenwoordigers die op het ogenblik van het antwoord van de leden van de regering niet aanwezig zijn.

2.2.2. Strategisch doel 2: Voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel garanderen

– OD 2.1 De lerarenopleiding versterken

Op de vraag van mevrouw Helsen over de omgang met diversiteit in de lerarenopleiding, antwoordt zij dat voor haar de aandacht voor maatschappelijk engagement een element van het leren omgaan met diversiteit is. Dat zal aan bod komen in de conceptnota over het versterken van de lerarenopleiding, die nu volop voorbereid wordt. Zij wijst erop dat er in meerdere opleidingen vandaag al sterke voorbeelden zijn van hoe docenten en studenten uitgedaagd worden in het omgaan met diversiteit, zeker in een grootstedelijke context. Voor het kleuteronderwijs legt zij de laatste hand aan een project rond het structureel en duurzaam inbouwen van het omgaan met diversiteit en kinderarmoede in het curriculum van de opleiding kleuteronderwijs. De Koning Boudewijnstichting trekt dit project.

– OD 2.2 Een professionele, uitdagende en meer gevarieerde onderwijsloopbaan realiseren

De minister is het eens met de heer Vandenberghe dat het basisonderwijs voldoende omkadering nodig heeft. De regering heeft ervoor gekozen om het basisonderwijs maximaal te ontzien in de besparingen. Er wordt in het basisonderwijs dan ook niet op omkadering bespaard. De hele ondersteuning zal ook tegen het licht gehouden worden in het kader van de bestuurlijke schaalvergroting.

2.2.3. Strategisch doel 3: Onderwijsinstellingen versterken

– OD 3.2 Een optimalisatie van het onderwijslandschap mogelijk maken

De minister heeft al eerder gezegd dat er incentives zullen komen om de bestuurlijke optimalisatie te ondersteunen, niet enkel voor het officieel onderwijs, maar ook voor het vrij gesubsidieerd onderwijs. Om welk soort incentives het hier zal gaan, is nu nog niet aan de orde. Er is nog geen definitief toekomstmodel.

– OD 3.4 De werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs evalueren

Elk schoolbestuur heeft de autonomie om zelf beslissingen te nemen over de aanwending van de werkingsmiddelen, maar artikel 76 van het decreet basisonderwijs bepaalt dat schoolbesturen hun werkingsmiddelen moeten inzetten voor de werking, de uitrusting, het groot onderhoud van hun scholen, voor het werken aan rationeel energiegebruik in hun scholen en om tegemoet te komen aan de kosteloosheid en aan de maximumfacturen. In december 2015 zal de OESO haar doorlichting van de financiering van het Vlaamse onderwijssysteem afronden. Op basis van deze elementen, samen met de reeds gepubliceerde studie van de KU Leuven en het onderzoek van het Rekenhof, zal de minister bekijken welke aanpassing van het financieringssysteem nodig is.

2.2.4. *Strategisch doel 4. Werk maken van een Masterplan Scholenbouw*

OD 4.1 Masterplan Scholenbouw uitwerken

De minister hecht zeer veel belang aan het multifunctioneel gebruik en openstellen van schoolgebouwen. Uit de Schoolgebouwenmonitor blijkt dat er al een pak naschools gebruik is (circa 67 percent), maar het kan echt nog veel beter door scholen te sensibiliseren en te informeren. Zij wijst erop dat het begrip multifunctionaliteit een dubbele betekenis heeft: de invulling van een gebouw (samenbrengen van verschillende maatschappelijke functies, bijvoorbeeld een school gecombineerd met buitenschoolse kinderopvang) of de invulling van het ruimtegebruik (verschillende gebruikers in een zelfde gebouw).

Multifunctionaliteit stelt vooral specifieke uitdagingen aan de vormgeving, bouw en organisatie van de schoolse ruimte. Ook de Vlor haalt dit in zijn advies van 23 april 2015 over het Masterplan Scholenbouw terecht aan. Het is evident dat multifunctioneel gebruik technisch vaak eenvoudiger in te passen is bij een nieuw gebouw door er vanaf de conceptie rekening mee te houden, maar dat betekent niet dat er in een bestaand schoolgebouw geen mogelijkheden zijn. Veel scholen gaan daarmee met stijgende creativiteit aan de slag, stelt ze vast.

VSK doet in zijn advies over de beleidsbrief de suggestie om jongeren en leerlingen meer te betrekken in de bouwplannen en het bouwproces. De minister vindt dat een goed idee want zo krijgt men een echt participatief bouwproces en vergroot men het draagvlak. Aan de raad van bestuur van AGION gaf ze de opdracht om een selectie op te stellen van geplande complexe, multifunctionele schoolbouwprojecten die als pilootproject zouden kunnen fungeren. Binnen de beleidsdomein overschrijdende werkgroep Sport-Onderwijs is een projectoproep in de maak rond gedeelde schoolsportinfrastructuur. Zij werkt op dat vlak constructief samen met collega Muyters. Vorige week heeft ze nog de nieuwe sporthal van het Sint-Jozefscollege in Aarschot geopend. Het is een zeer mooie sporthal die de Aarschotse sportverenigingen ook mogen gebruiken.

Wat de harmonisering van de regelgeving betreft, wijst ze erop dat de meerderheid van de regelgeving buiten het beleidsdomein Onderwijs wordt opgelegd. Het is niet evident om die zomaar af te schaffen. Wel is binnen het overleg tussen Welzijn en Onderwijs een werkvergadering gepland over de concrete afstemming van de regelgeving.

Wat de stand van zaken in scholenbouw betreft, deelt de minister mee dat er ondertussen een ontwerp van type-DBFM-contract is opgesteld. Het wordt aan het INR en Eurostat voorgelegd met de vraag of het ESR-neutraal is, in functie van de opstart van nieuwe projectspecifieke, kleine DBFM-operaties. Zonder ESR-neutraal contract is het immers niet mogelijk een ESR-neutrale pps-scholenbouw op te starten. Vorige week vond een studiedag van het departement plaats met de voorstelling aan alle gemeenten in Vlaanderen en Brussel van de capaciteitsmonitor. Capaciteitsgevoelige gemeenten wordt nu gevraagd om de data aan de aanbodzijde nauwkeurig in kaart te brengen met het oog op de inschatting van in 2016 benodigde capaciteitsmiddelen.

2.2.5. *Strategisch doel 5: Topkwaliteit realiseren*

– OD 5.1 Instellingen verantwoordelijkheid geven voor kwaliteitszorg

De klemtoon in het eindtermendossier ligt het komende jaar op het brede maatschappelijke debat en de informatieverzameling uit binnen- en buitenland. Het parlement zal daar volgens haar een cruciale rol in spelen. Het is juist dat tot

op dit moment de inspectie de minimale doelen controleert die door de overheid zijn vastgelegd.

Voor de toekomst zijn er op dit moment twee trajecten lopende: het eindtermendebat en de ontwikkeling van een Referentiekader voor OnderwijsKwaliteit in functie van een nieuwe manier van doorlichten. Beide trajecten krijgen voor een groot deel vorm door middel van stakeholdersbenaderingen. De minister is in blijde verwachting van de resultaten. Zowel het eindtermendebat als de operatie inspectie 2.0 zullen zeer relevante input geven met betrekking tot kwaliteitsbewaking en verantwoording. Het is echter te vroeg om hier al concrete standpunten in te nemen.

- OD 5.2 De kwaliteit versterken door informatierijke omgevingen te creëren

In het kader van de validering van de interdiocesane proeven en de OVSG-toetsen werd er aan het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen gevraagd om een offerte in te dienen tegen ten laatste 30 november 2015. Deze offerte moet de validering van beide vanuit een wetenschappelijk oogpunt benaderen met aandacht voor de volledige ontwikkelings- en aanwendingscyclus van de toetsen alsook een inhoudelijke analyse van de items met de koepels af te spreken om één toets te maken. Ondertussen is die offerte ook ingediend en zal eerstdaags worden geëvalueerd.

3. Replieken

3.1. Begroting

3.1.1. *Bijkomende opmerkingen van de leden*

Jo De Ro herhaalt enkele vragen waarop hij geen antwoord denkt gekregen te hebben. Bij pagina 12 vraagt hij een lijst van de functies die wegvallen, uiteraard geanonimiseerd. Bij pagina 13 wil hij de verhouding tussen de besparing op lonen en op werking kennen. Het lijkt hem immers dat er veel meer op lonen dan op werking bespaard wordt. De CLB's moeten de toeleiding doen naar ADIBib. Het lid suggereert om het materiaal ook digitaal ter beschikking te stellen van Vlamingen in het buitenland. Hij informeert voorts of de minister garanties heeft dat het aantal personeelsleden dat voorheen onderwijscommunicatie behartigde in een apart agentschap, maar nu in het grotere AHOVOKS terecht komt, in verhouding blijft. Bij fusies is het immers niet ongewoon dat de kleinste entiteit de grootste kosten moet dragen. De pedagogische begeleidingsdienst krijgt als één van de weinige extra budget voor aanwervingen, namelijk 451.000 euro. Waarvoor wordt dat geld precies gebruikt?

Voorts sluit *Jo De Ro* zich aan bij de lovende woorden voor het stijgende aantal betalende abonnementen voor Klasse. Het is een middenvinger voor iedereen die ooit zei dat het blad alleen maar geapprecieerd werd omdat het gratis was. Hij informeert wanneer hij de lijst van maatregelen voor vluchtelingen krijgt. Het verbaast hem dat het M-decreet geen impact heeft op het leerlingenvervoer. Hij dacht nochtans dat minder leerlingen in het buitengewoon onderwijs minder leerlingenvervoer en minder lange ritten zou betekenen. Hij is een M-illusie armer.

De middelen voor het flankerend onderwijsbeleid zijn geïntegreerd in het Gemeentefonds en de middelen blijven gelijk, dat klopt. De 3,5 percent stijging is voor de meeste van de gemeenten veel omvangrijker dan de 30 percent die wegvallen van het flankerend onderwijsbeleid. Het lid stelt alleen vast dat voor veel gemeenten die flankerende onderwijsbeleidsmiddelen krijgen, de 3,5 percent vervalft.

Hij heeft lovende woorden voor het engagement van de minister om in 2017 15,5 percent van het groeitraject SES te halen. Hij vraagt de minister te confirmeren dat voor NT2 18,5 miljoen euro voor lonen en 18,5 miljoen euro voor werking is voorzien. Het bedrag voor werking lijkt hem relatief hoog, zal dat gebruikt worden voor extra locaties? Of voor iets anders? *Hilde Crevits* corrigeert dat 16,1 miljoen euro naar lonen gaat, 2,4 miljoen euro naar werking.

Het valt voor *Tine Soens* niet te ontkennen dat groeipaden niet toekennen gelijk staat aan besparen. Het resultaat is immers dat budget en aantal docenten voor meer studenten moeten gelden. Vreest de minister dat het hoger onderwijs er daardoor op achteruit zal gaan?

De minister mag dan zeggen dat UZ Gent niet hoeft te besparen, gesteund door het Rekenhof ziet *Tine Soens* dat anders. Bij de begrotingsaanpassing 2015 werden er middelen verschoven en die worden bij deze begroting niet opnieuw bij het budget gevoegd. Waarom volgt de minister de redenering van het Rekenhof niet? Vanaf 2019 krijgt de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand een extra subsidie voor de scholenbanden. Onder welk begrotingsartikel staat die? Ze vraagt nogmaals naar het exacte budget voor SIHO in 2016.

Ze vraagt de minister te bevestigen dat de 9 miljoen euro extra voor het hoger onderwijs het groeipad is voor de integratieoefening hoger onderwijs. Voorts wil ze weten hoe de minister aan het bedrag van 83,7 miljoen euro voor investeringen in het hoger onderwijs komt. Het louter optellen van de twee betreffende begrotingsartikelen leidt niet tot dat bedrag. Het verhoogde inschrijvingsgeld levert de instellingen 45 miljoen euro op. Dat mag dan wel vrij te besteden zijn, maar het dient louter om studenten en hun ouders te laten opdraaien voor de besparingen van 56 miljoen euro van vorig jaar.

Kathleen Krekels wil weten of ze het antwoord over de waarborg en pre-waarborg bij het M-decreet goed begrepen heeft: de middelen zijn niet extra zoals de minister in haar beleidsbrief zegt, maar gewoon het behoud van een verschuiving. Is dat dan niet ook nodig voor de waarborg in het secundair onderwijs?

Jos De Meyer vraagt wat er met de tolkentelefoon gebeurt in afwachting dat de bevoegdheid hiervoor in 2016 terug naar Onderwijs komt. Voorts informeert hij of de werkingsmiddelen later in de regeerperiode wel geïndexeerd worden.

Koen Daniëls heeft begrepen dat er voor NT2 extra lestijden en omkadering komen, maar informeert wat de minister precies bedoelt met de stijgende administratieve middelen. Hoe liggen die verhoudingen?

Bij DBFM wordt de stijging met 32,4 miljoen verklaard door de intercalaire intresten en de prijsherziening. De bouwindex is echter niet gestegen en ook het aantal oplevingen is geen afdoende verklaring. Hij is blij dat het SIO, het TOAH en de ziekenhuisscholen eindelijk decretaal verankerd worden en een stevig budget krijgen. Hij begrijpt dat de minister geen fusie wil. Dat de school de regierol krijgt is goed, maar ouders moeten, als hun kind ernstig ziek wordt, geïnformeerd worden over de lesmogelijkheden en niet zelf op zoek moeten gaan in het schoolreglement.

Wat de doventolkuren betreft, ziet hij een onderscheid tussen uren toegekend aan het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven vzw, de uren aangevraagd door de ouders en de uren die ook echt ingevuld worden. De doventolkuren zijn volgens de minister toegekend op basis van de reële invulling. Welke aantallen bedoelt ze daar dan precies mee?

In verband met het budget voor de uitvoering van initiatieven gericht op de verbetering van het onderwijsaanbod in het volwassenenonderwijs op pagina 24, vraagt hij of dit past in de rationalisering van het volwassenenonderwijs. En wat is de timing?

Het probleem met het onderwijs in het buitenland moet niet gefinancierd worden door de Vlaamse maar door de Nederlandse onderwijsbegroting, die het akkoord van 1991 niet honoreert. De tijd dringt want vanaf 1 januari 2017 is het letterlijk gedaan. Hij informeert naar de stand van het overleg met Nederland. Vlaanderen blijft 133 miljoen euro geven aan Nederlandse kleutertjes in het Vlaamse kleuteronderwijs en de Nederlandse studenten in het Vlaamse hoger onderwijs, maar Nederland stopt de financiering aan zijn deel van het Herenakkoord, namelijk de Open Universiteit en het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland.

Ann Brusseel is blij dat de minister de projecten voor gelijke kansen en meer in het bijzonder çavaria blijft steunen, alsook het LiSO-project voortzet. Ze denkt dat leerkrachten die het moeilijk hebben de eindtermen burgerschapsvorming en levensbeschouwing te hanteren, de nodige steun en vorming moeten krijgen.

Open Vld is overtuigd dat een betere vorming van imams belangrijk is. Hier opleiden is beter dan ze importeren uit Saoedi-Arabië. Ze is trouwens tegen de import van gelijk wat uit dat land, alsook tegen deals met de Wahabieten die de situatie wereldwijd aan het verzieken zijn. Naast een opleiding in de islamtheologie acht ze ook bijscholing nodig. Sommige imams gebruiken een onaanvaardbaar discours. Er is zelfs een imam naar Syrië vertrokken. Ze maakt zich bijvoorbeeld zorgen over een andere Antwerpse imam die fulmineert tegen westerse vrouwen die zich volgens hem kleden als hoeren. Ze informeert of er in de opleiding naar analogie van het kerkelijk recht ook een vak islamitisch recht komt. Zo ja, wat houdt dat in? Als dat gestoeld is op de sharia, kan ze zich daar niet in vinden. Het richtsnoer om vakinhouden te beoordelen, is dat ze niet strijdig zijn met het EVRM.

Ze acht het zinvol de evoluties van NARIC verder te volgen om de meest pragmatische oplossing te vinden voor een goede samenwerking met andere Europese landen.

Elisabeth Meuleman is het nog altijd niet eens met bepaalde besparingen. De OESO toont aan dat de dalende investeringen in het hoger onderwijs voor problemen zorgen. Dat blijkt ook uit het aantal studenten en de overheidsuitgaven per student die sinds 2008 aanzienlijk gedaald zijn. Het overslaan van de zogenaamde click's of het niet-volgen van het groeipad is de facto een besparing. In het amendement nr. 6 van sp.a en Groen wordt voorgesteld om die besparingen terug te schroeven.

Hetzelfde geldt voor de middelen van de CLB's, die alweer bijkomende verantwoordelijkheden krijgen. Deze keer voor de strijd tegen radicalisering, terwijl de enveloppe gesloten blijft. Daarbij komen dan nog de diagnoses in het kader van het M-decreet, het bijkomende werk door de vluchtelingen crisis enzovoort. De audit is een goede zaak, maar neemt niet weg dat de enveloppe nu al geïndexeerd moet worden. Ook amendementen nr. 2 en 3 van sp.a voor meer geld voor de CLB's genieten de steun van Groen.

De minister trekt 66 miljoen euro voor Scholen van Morgen af van de machtigingskredieten. Dat gaat in tegen wat voorheen gezegd is, namelijk dat de middelen voor DBFM extra waren en hypothekeert de broodnodige infrastructuurinvesteringen. Groen heeft twee amendementen klaar (nr. 4 en 5) om de machtigingskredieten opnieuw te verhogen zodat de reguliere investeringen minstens op peil blijven. Dat wordt gesteund door sp.a.

Veiligheid is cruciaal, Vlaanderen is verantwoordelijk voor de detectie en preventie van radicalisering. Ze informeert of de minister budget vrijmaakt voor de time-inprojecten die ze aankondigt. Herstelgericht werken en een betere opvolging door de CLB's zijn andere mogelijkheden. Eigenlijk vraagt ze een overzicht van de budgetten die de minister vrijmaakt in de strijd tegen radicalisering.

3.1.2. *Bijkomende antwoorden van de minister*

Hilde Crevits antwoordt dat er vooralsnog geen lijst bestaat met namen of functies van jobs die sneuvelen. Mogelijks is die er wel tegen het einde van 2015. De leidende ambtenaren nemen de beslissingen wie en in welke dienst, maar moeten steeds de werking verzekeren. Het kerntakenplan van de overheid is daarbij een leidraad. Wat de lonen en de werking betreft, heeft de minister al gezegd dat het aandeel van de werking in het totale budget, personeel en werking samen, gedaald is van 20,7 percent naar 18 percent. Op de opmerking van *Jo De Ro* dat besparingen op personeel en werking niet in verhouding lijken, antwoordt *Hilde Crevits* dat er op het personeelsaantal echt bespaard wordt. De werking wordt enkel gedesindexeerd. Daarnaast zijn er taken en bijhorende middelen overgedragen aan het facilitair bedrijf. Er zijn en komen ook geen naakte ontslagen.

De minister sprak met haar Nederlandse collega enkele keren over de opleidings-accreditaties en de visitaties door de NVAO en had het dan ook over de besparingsoperatie bij NOB. Voor Nederland ligt het moeilijk leerlinggebonden financiering te geven aan de Vlaamse kindjes maar niet aan de Nederlandse. Daarom zijn er andere ideeën zoals een digitaal aanbod, leermiddelen enzovoort. Op 7 december 2015 ontmoet ze de Nederlandse minister en zal het debat ten gronde gevoerd worden. Zij kent het Herenakkoord, maar is uiteraard gebonden aan de besparingen die haar regering doet. *Hilde Crevits* zal geen damesakkoord tekenen zonder akkoord over de ondersteuning. Vooralsnog kan ADIBib voor expats niet. Dat kan wel deel uitmaken van het akkoord, uiteindelijk gaat het niet om grote bedragen, ook niet voor de leerlinggebonden ondersteuning trouwens.

Koen Daniëls apprecieert de inspanningen, maar op de vergadering van de Taalunie, zelfs in aanwezigheid van minister Jet Bussemaker en staatssecretaris Sander Dekker, zal er geen oplossing gevonden worden omdat het probleem bij Nederland ligt. Vlaanderen moet ook besparen, maar vangt de Nederlandse kleutertjes op in grensstreken, waardoor hun ouders 2,5 jaar minder kinderopvang moeten betalen. Het kleuteronderwijs start immers in Nederland maar vanaf 4 jaar. Vlaanderen leidt heel wat Nederlandse hogeschoolstudenten op, samen goed voor 133 miljoen euro. Dat les krijgen in het Nederlands in het buitenland zo mogelijk efficiënter moet, daar is hij het wel mee eens. Als de Vlaamse kinderen in het buitenland les hadden gevolgd in een Nederlandse school, had Nederland er ook voor moeten betalen. Dat het nu alles digitaal wil afhandelen, is voor dit lid te kort door de bocht. Hij is bereid de discussie af te wachten en samen met de minister de Nederlandse delegatie te wijzen op haar plichten in het kader van het Herenakkoord. Ook voor de Taalunie bespaart Nederland trouwens eenzijdig.

Jo De Ro wil vermijden dat Vlaamse kinderen in het buitenland de dupe worden van de discussies. Om ADIBib ter beschikking te stellen, hoeft er geen akkoord te zijn. *Koen Daniëls* wil dan weer vermijden dat, als de Vlaamse begroting het probleem oplost, het voor Nederland gewoon van de baan is. Het is niet fair dat Vlaanderen zijn deel van het akkoord uitvoert en de Nederlandse kleutertjes en hogeschoolstudenten financiert, maar Nederland dat niet doet met de Open Universiteitsstudenten en NOB. Het grote verschil is dat die studenten en kinderen niet lijfelijk in Nederland zijn, anders had het daar sowieso voor moeten

betalen. Net als bij de Taalunie zegt het nu eenzijdig dat het zijn deel van het akkoord niet meer wil betalen. Hij heeft echt geen bezwaren tegen ADIBib voor expats.

Jo De Ro ziet een oplossing voor het grote aantal Nederlandstalige kinderen en studenten in Vlaanderen nu de zesde staatshervorming erdoor is: een verhoging van het inschrijvingsgeld dat voor Vlaamse studenten wordt gecompenseerd door een hogere kinderbijslag. *Koen Daniëls* wil die mogelijkheid achter de hand houden, maar heeft ze al geopend bij Nederlandse beleidsmakers.

Hilde Crevits zegt dat enkel de leerlinggebonden financiering ter discussie staat, de buitenlandse scholen en de werking blijven bestaan. Nederland schrapt trouwens elke vorm van leerlinggebonden financiering. *Jet Bussemakers* is totaal ongevoelig voor het argument dat er heel wat meer Nederlandse studenten hier schoollopen. In Nederland lopen, onder meer door een numerus clausus in eigen land, trouwens een veel groter aantal Duitsers school. Het staat Vlaanderen vrij ter afschrikking de inschrijvingsgelden te verhogen, aldus de Nederlandse minister. Die wijst er ook op dat buitenlandse kinderen en studenten ook een return geven aan hun gastland door er te consumeren. *Hilde Crevits* pleit er dus voor om alle mogelijkheden open en rustig te bekijken. Vlaanderen wil ook best wel internationale studenten.

Dat Nederland de leerlinggebonden financiering afschaft, is inderdaad een inbreuk op het Herenakkoord. Nederland wil die financiering niet herinvoeren, ook niet voor leerlingen in het buitenland en zeker niet alleen voor Vlaamse leerlingen in het buitenland. Dus moeten er alternatieven gezocht worden. Daarbij komt nog dat sommigen in het buitenland voor hun kinderen het lokale onderwijs wensen. Een goed beeld van die groep – zijn het expats, blijven ze maar een jaar enzovoort – is noodzakelijk maar moeilijk te krijgen. Het aantal echte expats blijkt veel kleiner dan gedacht. De meesten zijn tijdelijk in het buitenland. Momenteel kijken Vlaanderen en Nederland of via gezamenlijke besparingen de Nederlanders opnieuw kunnen investeren. Het breekpunt is dat Nederland niet langer leerlinggebonden financiert maar Vlaanderen nog wel. De subsidie aan Nederlandstalig onderwijs in het buitenland bedroeg 18,2 miljoen euro, Nederland bespaart daarop 8,2 miljoen euro. De resterende 10 miljoen euro wordt als volgt besteed: 7,2 miljoen euro aan NOB voor scholen in het buitenland en 2,1 miljoen euro voor kwaliteitsondersteuning. De minister denkt dat Nederland wel extra wil investeren in die kwaliteitsondersteuning. In Vlaanderen studeren 52.774 Nederlandse leerlingen en studenten versus 5458 Belgische leerlingen en studenten in Nederland, inbegrepen alle Belgische deelnemers aan NOB. De leerlinggebonden financiering van leerlingen in het buitenland is dus maar een fractie van het totaal. De verhoudingen blijven echter disproportioneel. ADIBib voor expats staat daar los van, maar het zou een pluspunt zijn als Nederland wil financieren.

De minister kan *Jo De Ro* niet garanderen dat het aantal personeelsleden voor onderwijscommunicatie die in het grotere AHOVOKS terecht komen, in verhouding blijft. Voor haar telt een efficiënte en goede werking, met een goede balans tussen overheidscommunicatie en Klasse. In crisismomenten is eendrachtige communicatie belangrijk. De voorbije dagen hebben bewezen dat het Nederlandstalig onderwijs dat vlekkeloos doet, mede dankzij de onafhankelijke redactie van Klasse.

De lijst met extra uitgaven voor de vluchtelingen is opgenomen op pagina 43. Voor de inspectie herhaalt ze haar informatie van deze ochtend: De budgetstijging voor de pedagogische begeleiding en de inspectie levensbeschouwelijke vakken van een kleine half miljoen voor de lonen is geen herschikking, het zijn extra middelen. Die zijn te verklaren door een volume-effect met een stijging van

388.000 euro voor 3,5 voltijdsequivalente personeelsleden voor de inspectie Levensbeschouwelijke vakken en een prijseffect van 63.000 euro.

Hilde Crevits heeft de parlementaire debatten over het M-decreet niet meege maakt en baseert zich dus uitsluitend op de tekst van het decreet. Haar lijkt het aannemelijk dat minder kinderen niet noodzakelijk minder uitgaven voor leerlingenvervoer betekent. Een bus rijdt toch, zij het met minder kindjes. Als er overschotten zijn, moeten die in het vervoer geïnvesteerd worden. De minister werkt aan een reorganisatie van het leerlingenvervoer, vooreerst door te testen in proefprojecten. Het M-decreet is niet bedoeld om winst te maken.

Het voordeel ervan zou, aldus *Jo De Ro*, net zijn dat er minder kinderen naar het buitengewoon onderwijs zouden gaan. De voorbije jaren was keer op keer de trieste vaststelling dat kinderen die al meer behoefte hebben aan rust en structuur dan andere, tot twee uur op de bus zitten. Voormalig minister van Onderwijs Pascal Smet zei dat het M-decreet minder en minder lange busritten zou betekenen.

Hilde Crevits beaamt dat minder lange busritten een gevolg kunnen zijn, maar dat verlaagt de kosten niet noodzakelijk. De brandstof en de chauffeur moeten nog altijd betaald worden. Als minister van Mobiliteit was ze vorige regeerperiode bevoegd voor de bus, nu voor de begeleiding. Ook dan kende ze oeverloze discussies over efficiëntere en kortere ritten, maar zelfs in die tijd zou ze niet geloofd hebben dat de kosten door het M-decreet zouden dalen, hoewel de duurtijd mogelijks wel.

Jo De Ro herhaalt dat er twee voordelen aangekondigd werden: minder lange én minder busritten. Als er minder kinderen zijn, zijn er door reorganisatie van de ritten allicht ook minder bussen nodig, wat een besparing oplevert. In de begroting vindt hij daarvan echter niets terug.

Kathleen Helsen zegt dat het M-decreet sinds september 2015 in voege is, dus de effecten zullen pas later zichtbaar zijn. *Jo De Ro* weet dat de pre-waarborg nochtans gebaseerd is op een daling van de leerlingen in het jaar ervoor. De daling van het aantal leerlingen is niet gering. *Kathleen Helsen*, voorzitter, vermoedt dat het effect op de bussen later blijkt. Ze heeft van de minister begrepen dat er in februari 2016 daar een beter zicht op zal zijn. *Hilde Crevits* wijst tot slot op de grote behoefte aan busvervoer. Hilde Crevits benadrukt dat ze, gezien de omstandigheden waarin er soms gereden wordt, niet streeft naar een besparing op de middelen voor het busvervoer, maar wel naar een grotere efficiëntie. Kinderen hebben maar recht op busvervoer als ze naar de dichtstbijzijnde school voor bijzonder onderwijs gaan, wat soms niet in hun eigen gemeente is. Om dat alles nader te bekijken, zijn er nu proefprojecten. Besparen op leerlingenvervoer is niet wat de minister wil.

Jo De Ro weet dat men altijd gezegd heeft dat het M-decreet geen besparing mag zijn. Daarom heeft men ook de pre-waarborg en de waarborg uitgewerkt. Zijn stelling is altijd geweest dat de vermindering van het aantal leerlingen ook zal leiden tot een vermindering van de uitgaven voor het buitengewoon onderwijs op de andere uitgavenposten. Men mag dat geld niet laten verdwijnen in de algemene middelen, men moet het gebruiken om bepaalde dingen te realiseren. De pre-waarborg en de waarborg zijn daarvan goede voorbeelden. Men kan het geld bijvoorbeeld prioritair gebruiken om met kleinere bussen kortere ritten te organiseren. Dat zal de kinderen ten goede komen.

Kris Van Dijck merkt op dat de doemdenkers die beweerden dat het M-decreet zou leiden tot de afschaffing van het buitengewoon onderwijs, ongelijk krijgen. Er gaan nog altijd veel kinderen naar het buitengewoon onderwijs. Het was vooral

de bedoeling om aan elk kind te geven wat het nodig heeft. *Koen Daniëls* erkent dat het effect op het leerlingenvervoer gemonitord moet worden. Een kleine vermindering van het aantal leerlingen zal leiden tot een toename van het aantal lege plaatsen en niet tot een besparing. Alleen als men in een bepaalde regio een busrit kan uitsparen, wordt het mogelijk om een groter aantal kleinere busjes in te zetten. In het verleden werd bepaald dat een busrit niet langer mag duren dan twee uur. Twee keer twee uur per dag, dat is echter nog altijd lang.

Hilde Crevits gaat verder met het antwoord op de vraag van Kathleen Krekels. Het M-decreet kent net als het buitengewoon onderwijs en het leerplichtonderwijs, een open-endregeling. Als het leerlingenaantal vermindert, dan verminderen ook de budgetten. Op dit ogenblik heeft het M-decreet echter al een belangrijk effect. Daarom werd er een regeling goedgekeurd waarbij men de open-endregeling niet zou laten werken. Men zou de bedragen van vorig jaar behouden om ze te investeren in het gewone onderwijs. In het secundair onderwijs is de situatie helemaal anders. Daar is er nog altijd een stijging van het aantal leerlingen, terwijl de open-endregeling maar in voege treedt als de budgetten dalen.

Op de vraag van Tine Soens antwoordt ze dat de groeipaden van het integratiedecreet voor de hogescholen volledig toegekend zijn. De enveloppe professionele opleiding bedraagt 3,4 miljoen euro, de aanvullende onderzoeksmiddelen kunsten 970.000, het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek 0,5 miljoen euro. In totaal is dat 4,870 miljoen euro. Bij de middelen voor de terbeschikkingstelling voor gebouwen van de UZ Gent gebeurt er een verschuiving met een maand. Van het einde van het vorige jaar heeft men het begin van het volgende jaar gemaakt.

Voor de VVOB wordt er vanaf 2016 een recurrente extra subsidie van 20.000 euro uitgetrokken. Dat zit op een onderliggende basisallocatie onder Internationalisering.

Het budget voor het SIHO blijft behouden op 153.000 euro.

De 83,76 miljoen euro investeringen in het hoger onderwijs is samengesteld uit, onder AHOVOKS, begrotingsallocaties FD0-1FGE-2AI en FD0-1FGE-5AI, werking en toelagen. Het gaat om een bedrag van 58,879 miljoen euro en een bedrag 24,991 miljoen euro.

De vraag van Jos De Meyer over de tolkentelefoon is heel pertinent. Via die tolkentelefoon kan men actief communiceren met ouders die de taal niet spreken. Dat is een verantwoordelijkheid van het Agentschap Inburgering. Intussen zouden de middelen voor de tolkentelefoon echter op zijn. De directies die er een beroep willen op doen, zouden daarvoor moeten betalen. Ondertussen heeft men echter voor wat extra middelen gezorgd zodat de tolkentelefoon gewoon kan blijven werken. Het subsidiebesluit wordt aangepast. De minister zoekt naar een systeem waardoor ze tijdig op de hoogte zou worden gebracht als de middelen bijna op zijn.

Jo De Ro veronderstelt dat het gaat over de tolken die ressorteren onder Babel. Vilvoorde heeft vorige week extra kredieten moeten zoeken voor de tolkentelefoon. Zullen de scholen gecompenseerd worden voor de kosten die ze sinds 16 november gemaakt hebben? *Hilde Crevits* bevestigt dat dat de bedoeling is. Eerst moet ze echter het subsidiebesluit aanpassen. *Jo De Ro* veronderstelt dat er een bijsturing nodig zal zijn omdat men voor 2016 hetzelfde budget heeft uitgetrokken als voor 2015. *Hilde Crevits* zegt dat ze het budget kan herschikken zonder goedkeuring van de Vlaamse Regering. Ze is dat ook van plan.

Koen Daniëls had meer uitleg gevraagd over de extra middelen voor NT2. De minister verduidelijkt dat het gaat over extra middelen in het kader van de vluchtelingen crisis. Het grootste deel van de middelen gaat naar de lesuren. Als er extra lesuren zijn, dan zijn er echter ook meer werkingsmiddelen nodig en meer mensen om de instroom administratief te verwerken. *Koen Daniëls* had vooral vragen bij het feit dat de middelen niet gekleurd zijn. *Hilde Crevits* zegt dat de middelen juist wel gekleurd zijn. Ze moeten aangewend worden voor extra lesuren voor de vluchtelingen en dus niet voor een extra secretariaat. Het is momenteel trouwens nog niet duidelijk hoe zwaar de impact van de vluchtelingen crisis zal zijn.

Het SIO is nu decretaal verankerd. Het is heel laagdrempelig en toegankelijk. Het moet mogelijk zijn om een oplossing te vinden op maat van het zieke kind. Het is echter niet door alles te integreren in een instrument dat men kan garanderen dat men daar in de praktijk een beroep zal op doen. De ziekenhuizen en de leerkrachten moeten weten dat dit bestaat en wat het inhoudt. Dit moet ook opgenomen worden in de schoolreglementen. *Koen Daniëls* preciseert dat hij het vooral belangrijk vindt dat de ouders dit niet allemaal zelf moeten regelen. *Hilde Crevits* voegt daaraan toe dat de ouders het wel belangrijk vinden om een keuze te hebben. Sommige ouders verkiezen synchroon internetonderwijs. Voor andere kindjes is dat geen optie. Als de ouders niet geïnformeerd zijn, kunnen ze natuurlijk niet kiezen.

De begrotingscijfers over de doventolkuren gaan over de reëel gepresteerde uren. Er is namelijk een verschil tussen het aantal aangevraagde en toegekende uren en het aantal reëel gepresteerde uren. Ze werkt aan een besluit om het statuut van de doventolken te verbeteren. *Koen Daniëls* merkt op dat hij in een persbericht gelezen heeft dat de ministers Crevits en Vandeurzen verklaren dat ze het aantal tolkenuren optrekken. Als men de reële invulling niet kan garanderen, is dat echter een maat voor niets. *Hilde Crevits* antwoordt dat het persbericht gaat over het volume. De verbetering van het statuut staat daar eigenlijk los van.

De minister werkt aan een conceptnota over het volwassenenonderwijs. Het leeuwenaandeel van het budget gaat naar GOAL, een project om heel laaggeschoolden te stimuleren voor het volwassenenonderwijs. Het gaat dus niet om een rationalisatie. Ze verwijst naar haar eerdere antwoord hiervoor.

AGION voorziet in de uitgavenbegroting ongeveer 66,4 miljoen euro aan DBFM-subsidies. Binnen dat bedrag is er een eenmalige vergoeding van 32,4 miljoen euro voor de intercalaire interesten en voor de prijsherzelingen van de bouwkosten. Dat is de prognose van de bouwheer die instaat voor de planning. De stijging is vooral het gevolg van het grote aantal geplande opleveringen. Ze kan dat bedrag niet verder detailleren. *Koen Daniëls* stelt vast dat de 32,4 miljoen euro door de bouwheer verklaard wordt door de gestegen bouwindexen. De bouwindexen zijn echter niet in die mate gestegen. Hij denkt dus dat er nog een andere factor is. *Hilde Crevits* erkent dat de indexen een rol spelen. Vooral de gestegen volumes zijn echter belangrijk. Namens de minister verduidelijkt adjunct-kabinetschef *Bart Dewandeleer* dat er twee elementen zijn, enerzijds het niveau van de intercalaire interesten en van de bouwindex en anderzijds het volume waarop dat berekend wordt. Dat laatste is in dit geval het belangrijkste. De minister heeft al gezegd dat er volgend jaar honderd scholen worden opgeleverd.

Binnen de islamopleidingen maakt *Hilde Crevits* een onderscheid tussen de bestaande opleidingen, onder meer de nascholingstrajecten die nu aangeboden worden in Leuven en de opleiding waarvan de erkenning als imam afhankelijk zou worden gemaakt. Voor dat laatste is de eredienst verantwoordelijk. Die kan

daarvoor een beroep doen op een opleidingsinstelling in Vlaanderen. Er is nog geen duidelijkheid over de inhoud van de opleiding, maar het is duidelijk dat die niet mag ingaan tegen het EVRM. Het curriculum van de opleiding die aangeboden wordt in Leuven is transparant.

Elisabeth Meuleman was het niet eens met een aantal besparingen, onder andere voor de CLB's. Hilde Crevits benadrukt dat de CLB's een aantal taken hebben, onder meer in de integrale jeugdzorg en op het vlak van radicalisering. Zij moeten die taken opnemen. In het kader van de radicalisering is er niet alleen het spoor van de politie, er is ook het preventieve spoor. Daarom zal ze de CLB's blijven inzetten als expertisecentra die kunnen zorgen voor doorverwijzing als de scholen signalen opvangen van radicalisering. Dat mag men niet omschrijven als een extra taak, maar als het benutten van de aanwezige expertise. Zijzelf heeft begrepen dat de CLB's die taak echt wel willen opnemen.

De minister hecht veel waarde aan time-ins, onder meer voor jongeren die signalen vertonen van radicalisering. Bij haar bezoek aan KTA Wollemarkt in Mechelen heeft ze kunnen spreken met jongeren die een dergelijke time-insessie gevolgd hadden. Als men op tijd ingrijpt, werkt dat goed, maar men kan natuurlijk geen wonderen verwachten. Door een recent besluit van de Vlaamse Regering zal men de jongeren meer flexibele trajecten kunnen aanbieden. Nu voorziet ze 28.000 euro voor time-ins in Mechelen.

Elisabeth Meuleman steunt de piste van de time-inprojecten en van het herstelgericht werken. Ze had vernomen dat de Vlaamse Regering hierover een beslissing genomen had en ze vroeg zich af welk budget daar tegenover stond. Ze stelt vast dat sommige scholen nog altijd geen goed diversiteitsbeleid voeren. Dat wordt ook bevestigd door de OESO-studie. Ze wil weten op welke begrotingspost men dat kan terugvinden.

Hilde Crevits antwoordt dat de 28.000 euro die ze uittrekt voor Mechelen afkomstig is van de projectsubsidies voor 2015. De andere 25.000 voor de vzw PROFO. In 2016 zou ze dat bedrag willen optrekken naar 100.000 euro. De scholen zouden daarmee op een flexibele manier time-ins kunnen organiseren, naargelang hun noden. Dit zou uiteindelijk deel moeten uitmaken van een groot budget aan projectmiddelen voor de begeleiding van jongeren. Dat is nu natuurlijk niet terug te vinden in de begroting.

Caroline Gennez wil weten of die middelen zullen uitgetrokken worden bij de begrotingscontrole 2016. *Hilde Crevits* verduidelijkt dat het gaat over de invulling van de budgetten. Het parlement keurt de begroting goed op het programma-niveau. Daaronder zitten de projecten en die is ze nog aan het invullen. Het is haar intentie om voor die projecten 100.000 euro uit te trekken. Dat kan men echter niet terugvinden in de begroting. *Caroline Gennez* vraagt of het de bedoeling is om van die 100.000 euro nu 25.000 euro te kleuren voor Mechelen. *Hilde Crevits* antwoordt dat ze in 2015 al 28.000 euro ingekleurd heeft voor Mechelen. Dat bedrag kan men in 2016 inzetten. Dat is niet onmiddellijk opgebruikt. De school wil ook een pilootrol spelen om later de bredere uitrol van de time-ins te realiseren. Er is ook een budget uitgetrokken voor time-outs, maar eigenlijk wil de minister een systeem dat de jongeren een flexibel traject aanbiedt, waarbij zowel time-ins als time-outs mogelijk worden, afhankelijk van de noden van de jongeren. Dat maakt eigenlijk deel uit van de globale leerbegeleiding van de jongeren. Het hangt ook samen met de conceptnota Samen tegen schooluitval en met de hervorming van de leerlingenbegeleiding.

Kathleen Helsen wil weten of dat ook betrekking heeft op de persoonlijke opleidingstrajecten en op de voortrajecten. *Hilde Crevits* bevestigt dat het betrekking heeft op alle flexibele trajecten. Men moet de jongere een flexibel

aanbod kunnen doen, afhankelijk van zijn noden. De minister merkt op dat de leerlingen van het aso geen recht hebben op bepaalde vormen van ondersteuning waar de leerlingen van het bso wel recht op hebben. Nochtans zijn er in het aso ook leerlingen met problemen.

Op 7 november 2005 is er een extra krediet van 75 miljoen euro uitgetrokken om de effecten van DBFM op te vangen. Dat bedrag was voorzien vanaf 2009. Tot nog toe ging het echter over louter virtuele projecten omdat er tot enige tijd terug zo goed als geen DBFM-scholen opgeleverd waren, zodat het geld kon gebruikt worden voor andere dingen. Nu de scholen gebouwd worden, moet men de middelen echter inzetten om de beschikbaarheidsvergoedingen te betalen. Elisabeth Meuleman ziet dat als een truc. De minister is het daar niet mee eens. Nu worden de middelen gewoon ingezet waarvoor ze bedoeld waren. Men is in een hoog tempo scholen aan het realiseren. Ze voorziet in 2016 nog eens 50 miljoen euro extra voor bijkomende investeringen in schoolinfrastructuur.

Op de vraag van Kathleen Krekels over de middelen voor de strijd tegen radicalisering verwijst de minister naar het verslag van de opvolgingscommissie Radicalisering. Belangrijke instrumenten zijn volgens haar de time-ins, de time-outs en de CLB's. Het gaat niet alleen om preventie. In sommige gevallen komt het erop aan om signalen op te pikken en om door te verwijzen naar de politie. De middelen voor de specifieke onderwijsacties zitten inderdaad verspreid.

3.2. Beleidsbrief

3.2.1. Replieken

Koen Daniëls gaat in op de financiering van het hoger onderwijs, waarvan de lijvige evaluatie het gebrek aan transparantie illustreert. Gevolg is dat elke wijziging een hele cascade van effecten teweegbrengt. Hij begrijpt dat OBE's optrekken door geld aan het systeem toe te voegen op dit moment niet aan de orde is, maar hij gelooft wel dat mogelijke verschuivingen moeten bekeken worden. Als voorbeeld geeft hij de stijging van de OBE-coëfficiënt voor opleidingen die in de universiteiten werden ingekanteld, wat een wrang gevoel naliet bij de hogescholen. Is daar ruimte om iets te doen? Met welke middelen financiert de minister haar incentives voor heroriëntering? Verder pleit hij ervoor bij de beoordeling van een studietraject de reëel behaalde studiepunten in rekening te brengen en niet het percentage van de opgenomen punten.

Voor welk leergebied is de offerte voor de validering van de interdiocesane proeven en de OVSG-toetsen al binnen en wat is de timing van de andere?

Wat energienormen voor schoolinfrastructuur betreft, pleit N-VA niet tegen energieneutrale of passieve scholen maar voor realisme. Het resultaat mag niet louter op papier bestaan. In de praktijk stelt men immers vast dat dergelijke scholen dan bijvoorbeeld airconditioning installeren, wat veel kost, ook in onderhoud, maar niet wordt meegerekend in de energiebalans.

Verder pleit hij ervoor de verschillende bewegingen in het volwassenenonderwijs, zoals de rationalisatie van het aanbod, de plaats van SLO's en NT2 samen te bekijken en niet apart.

Bij de toelatingsvoorwaarden voor de opleiding arts en tandarts dringt hij erop aan klaar te zijn met het decretale werk tegen de toelatingsexamens van 2017. Wanneer is het OESO-rapport over de doorlichting van de financiering van het Vlaamse onderwijssysteem precies beschikbaar?

Kathleen Krekels herhaalt haar vraag over het ondersteunend pedagogisch middenkader voor het dko. Bij de evaluatie van de pre-waarborg in het kader van het M-decreet, waarvan ze begrijpt dat die tijd vergt, dringt ze erop aan zeker te bekijken waar de middelen concreet terecht kwamen en in welke mate ze in tussenstructuren bleven hangen.

Steve Vandenberghe is blij dat niet verder bespaard wordt in het basisonderwijs, want dat zou ook heel moeilijk zijn. Er zijn immers scholen die slechts dertien uur administratieve ondersteuning hebben voor een school van 180 leerlingen. Hij geeft toe dat iedereen taakbelasting anders percipieert maar alles hangt ook samen en uiteindelijk druppelt alles naar beneden. Bij gebrek aan voldoende administratieve ondersteuning kan een directeur niet anders dan taken doorschuiven naar zijn leerkrachten. De overheid kan alvast helpen door een zeer transparant document met haar administratieve verwachtingen op te maken en daar in te selecteren, zodat men, bijvoorbeeld voor een doorlichting, geen onnodige plannen en rapporten hoeft op te maken. Vereenvoudiging en vermindering zijn aangewezen. Hij onderstreept dat een directeur eigenlijk met pedagogie zou moeten bezig zijn, maar daar blijft vaak veel te weinig tijd voor over. Het verschil met het secundair onderwijs is te groot en niet houdbaar. In dat verband ondersteunt het lid de schaalvergroting.

Elisabeth Meuleman vraagt aandacht voor het advies van VSK over de beleidsbrief. VSK vraagt aandacht voor belangrijke dossiers. Het lid noemt de aanmoediging van domeinscholen in het secundair onderwijs en de brede eerste graad. De scholieren willen ook betrokken worden in het eindtermendebat en dat moet gehonoreerd worden. Ze delen ook de bezorgdheid over gelijke kansen, het knelpunt van de diversiteit en kwetsbare schoolloopbanen. Er moet een tand worden bij gestoken. Het lid suggereert een voorstelling van het OESO-rapport Education at a Glance in de commissie en meteen ook VSK uit te nodigen.

Jo De Ro informeert naar de manier waarop de oproep voor kunstacademies bekendgemaakt is. Klopt zijn indruk dat er weinig ruchtbaarheid aan gegeven is? Is een verlenging mogelijk, gezien de interesse op het terrein? Zijn er middelen mee verbonden?

Wat betreft de garantie die de minister belooft voor het behoud van de functies van kleinere entiteiten die in het departement zijn opgegaan, attendeert hij op de website, die hij als centraal portaal met alle informatie zeer belangrijk vindt. Ouders, leerlingen, cursisten en ondertussen ook het onderwijzend personeel kunnen er terecht, maar directie en administratie blijven wachten. Blijkbaar worden daar toch te weinig mensen voor ingezet. Vreemd is ook dat daarbuiten andere entiteiten van Onderwijs hun eigen websites aanmaken. Zijn ongerustheid is niet weggenomen door de geruststellende woorden van de minister.

Ook de vraag van mevrouw Krekels over de pre-waarborg bij het M-decreet maakt hem ongerust. Hij onderstreept dat de 7,8 miljoen euro moet ingezet worden voor de ondersteuning van leerkrachten en kinderen in het gewoon onderwijs met 180 vte. Als inrichtende machten of koepels ze inzetten voor administratie, is men verkeerd bezig. Uiteindelijk zal dat tegen het onderwijs gebruikt worden, waarschuwt hij.

Kathleen Helsen blijft bekommerd om de jongeren die vandaag niet functioneren in het voltijds secundair onderwijs. In de toekomst zullen daarvoor flexibele trajecten worden georganiseerd die in de plaats komen van het huidige leren en werken, waarvan ze erkent dat het geen gepast antwoord biedt aan wie nog niet arbeidsmarktrijp is. Hun terugkeer naar het voltijds onderwijs na een flexibel traject zal echter een aangepaste werkwijze vergen, anders vreest zij een grote uitval.

Aan de verbreding van de participatie aan het volwassenenonderwijs moet ook vanuit andere beleidsdomeinen gewerkt worden. Zij krijgt wel het signaal van begeleiders dat men werknemers die niet sterk staan op de arbeidsmarkt door hun lage scholingsgraad, niet alleen naar het volwassenenonderwijs moet leiden voor een beroepsopleiding. Er is ook algemene vorming nodig om mee te kunnen met de transities in onze samenleving. Zij moeten daar de ruimte toe krijgen, bepleit het lid.

Op het vlak van de omgang met diversiteit moeten dringend stappen vooruit worden gezet. Zij verwacht dan ook veel van het KBS-project dat gericht is op de kleuterschool en vraagt om samen met de lerarenopleidingen te bekijken hoe ook initiatieven mogelijk zijn voor lager en secundair onderwijs.

3.2.2. *Bijkomende antwoorden van de minister*

Hilde Crevits erkent dat het huidige financieringssysteem van het hoger onderwijs niet perfect is maar het resultaat is van een oud evenwicht. De minister is bereid tot een gesprek maar waarschuwt dat men zonder nieuwe middelen alleen extra kan geven door elders weg te nemen. Het klopt dat de OBE's voor de ingekantelde opleidingen worden aangepast, maar daarvoor is er dan ook een groeipad, waarvan overigens beslist is om het in 2016 te vertragen.

Wat energiezuinig bouwen en renoveren van scholen betreft, moet men zich er inderdaad voor hoeden bepaalde streefdoelen niet onderuit te halen door andere normen, maar het gaat hier wel om Europese en Vlaamse regels voor alle gebouwen, merkt ze op. Wel wil ze de tegenspraken die de samenwerking tussen Onderwijs, Sport en Welzijn verhinderen, wegnemen. Dat is ook het doel van de werkgroepen.

Wat het toelatingsexamen voor de opleiding arts en tandarts betreft, betekent het behoud van het huidige examensysteem in 2016 niet dat er niets gebeurt. Vorig jaar is al op taal bijgestuurd, dit jaar in de verhouding tussen de verschillende wetenschappen in de vragen, met goede resultaten. Het aantal achteraf te liquideren vragen is sterk gedaald. De begeleidingscommissie levert dus zeer goed werk. Zij hoeft ook niet te wachten tot na 2016 als zou blijken uit analyse dat de vragen tot significante verschillen in resultaat tussen jongens en meisjes leiden. De vervanging van het huidige examen door een vergelijkend, of een praktischer examen voor tandartsen vragen echter een grondiger onderzoek. Het OESO-rapport over het financiering van het Vlaamse onderwijssysteem bereikt de minister rond 14 december 2015.

De hervormingen van hbo5, NT2 en het volwassenenonderwijs geïntegreerd bekijken acht zij de evidentie zelf. Anderzijds wil zij een aantal kleinere maatregelen niet tegenhouden zoals bijvoorbeeld de fusie van centra voor volwassenenonderwijs.

Aan de OVSG-toetsen en interdiocesane proeven wordt gewerkt per leergebied omdat ze eigendom zijn van de onderwijskoepels, verduidelijkt Ann Verreth, adjunct-kabinetschef namens de minister, maar er is wel degelijk ook een offerte gevraagd voor het gehele getuigschrift basisonderwijs.

De hervorming van het dko moet binnen het budget gebeuren, dus als men een ondersteunend pedagogisch middenkader wil, zullen de middelen daarvoor binnen het budget moeten gevonden worden. Het klopt dat er geen radioreclame is geweest voor de oproep voor kunstacademies maar hij stond in de omzendbrieven over de programmatiestop. De deadline voor het aanvragen van kunstacademies lag op 30 november 2015.

Ze onderschrijft volledig wat werd opgemerkt over de besteding van de pre-waARBorg maar ze deelt de bezorgdheid niet. Zij ziet het buitengewoon onderwijs als expertisecentrum dat leerkrachten in het kader van de waarborg van het M-decreet kan uitzenden naar het gewoon onderwijs. Maar ze heeft geen weet van leerkrachten buitengewoon onderwijs die worden ingezet om de administratie van de koepels te doen. Dat is volgens haar niet eens mogelijk. Alle projecten zijn zorgvuldig geselecteerd en zij zal hard optreden als de personeelsleden niet op het terrein wordt ingezet.

Ingeborg De Meulemeester merkt op dat men op het internet kan vinden waar in het buitengewoon onderwijs de leerkrachten zijn terechtgekomen, maar niet waar in het gewoon onderwijs. Zij zou die informatie graag krijgen en kondigt een schriftelijke vraag aan.

Hilde Crevits wil geen heksenjacht starten. Het regeerakkoord is gestoeld op vertrouwen.

Jo De Ro repliceert dat hij niet wantrouwig is maar scholen die niet participeren, kunnen wel geïnteresseerd zijn en dan is het beter dat het beleid zelf informeert dan dat ze hun gegevens op een andere manier moeten verzamelen. Hij is blij met de duidelijke stellingname van de minister.

Hilde Crevits is het eens met de zorg over het basisonderwijs en met de alliantie in grotere gehelen als weg naar taakverlichting. Wat het overzicht betreft van wat de overheid verwacht aan documenten, verwijst ze naar een uitspraak van de inspectie: wat men zelf niet zou bijhouden hoeft men ook niet voor haar te bewaren. Het gaat hier om kwaliteitsbeleid en dat moet men ook zelf willen voeren. Inspectie 2.0 gaat daarvan uit. Veel is digitaal beschikbaar en alles wat men al eens aan de overheid heeft gegeven, hoeft men niet nogmaals te bezorgen, herhaalt zij.

De minister heeft in haar antwoorden een vijftal keer verwezen naar VSK, die ook steeds actiever wordt betrokken in 'peer mediation'. Zij suggereert om met VSK meteen ook VVS uit te nodigen. Een voorstelling van het OESO-rapport Education at a glance in de commissie vindt zij een goed idee en een gelegenheid om ook de goede punten van het Vlaams onderwijs in de verf te zetten.

In de beleidsbrief staat dat ze voluit gaat voor de verdere uitbouw van de website en een duidelijke en wederzijds versterkende interactie met die van Klasse. Ze betreurt elk initiatief dat tot versnippering leidt en probeert dit op te lossen.

Ze onderschrijft de bezorgdheid over de genoemde jongeren die aan een timeout toe zijn en treedt bij dat er ook voor jongeren die langere tijd uit de school weg zijn, altijd een weg terug moet zijn, ook naar het voltijds onderwijs. Zij merkt op dat in het deeltijds onderwijs slechts een op vijf jongeren echt een werkplek heeft. Blijvende begeleiding is nodig, maar niet uitsluitend onder de noemer duaal leren. Sommige jongeren hebben zorg nodig en een flexibel traject, andere doen aan leren en werken om een diploma te behalen in een normaal traject van secundair onderwijs.

Haar focus in het volwassenenonderwijs ligt op de zeer laag geschoolden, van wie veel ook niet werken, maar zij erkent dat ook de werkenden moeten meegenomen worden, al vergt dat een kader. Dat is niet eenvoudig maar neemt ze wel mee in de hervorming.

Tot slot moet voor de minister de omgang met diversiteit structureel deel uitmaken van elke lerarenopleiding.

3.2.3. Bijkomende replieken

Koen Daniëls vindt het OESO-rapport interessant maar merkt wel op dat de OESO nog altijd niet beseft dat er geen Belgisch onderwijsbeleid bestaat. De statistieken zijn weinig bruikbaar als Vlaanderen er niet uit af te lezen valt, aangezien wij geen bevoegdheid hebben ten aanzien van de andere gemeenschappen. Verder is hij het absoluut eens met de minister dat we ons geen onderwijsdepressie moeten aanpraten: het Vlaams onderwijs is nog steeds van hoog niveau.

In verband met de pre-waarborgregeling verwijst hij naar het regeerakkoord: onderwijs gebeurt in de klas en de school. Daar moet de ondersteuning gevoeld worden. De evaluatie van alle ingezette middelen moet daarop gericht zijn. Hij geeft het voorbeeld van de extra middelen voor het basisonderwijs om de kleuterklassen te verkleinen. In de praktijk merkt hij daar weinig van.

Over het leerkrediet voor hoger onderwijs lijkt een technische vergadering nodig. Hij erkent dat de energienormen Europees zijn maar hij waarschuwt voor 'goldplating' en pleit voor haalbaarheid.

Jan Durnez merkt op dat er nog andere lidstaten van de OESO zijn waarin onderwijsbevoegdheden zijn gedecentraliseerd naar uiteenlopende bestuursniveaus. Het probleem om de statistieken gedetailleerd te analyseren doet zich voor vele landen voor.

Koen Daniëls geeft dat toe, maar stelt vast dat sommige Vlaanderen en Wallonië onderscheiden maar andere niet. Wat er goed gaat in België en wat niet, kan interessant zijn maar op basis daarvan kan men geen Vlaams onderwijsbeleid voeren.

Jo De Ro zou er niet zo gemakkelijk van uitgaan dat het onderwijsbeleid van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap volledig los van elkaar staat. De impact op elkaar is gigantisch. Hij ondersteunt dan ook de pogingen van de minister om verder dan haar voorganger te raken in de contacten met haar Franstalige collega, met name voor de Brusselse regio.

Hilde Crevits deelt mee dat alle Europese statistieken die Vlaamse cijfers geven, dat doen tegen betaling. Zij is ook wel geïntrigeerd hoe de OESO aan zijn Belgische cijfers komt. In geen geval mag men in debatten Belgische cijfers misbruiken als Vlaamse cijfers. Goede afspraken over Brussel vindt zij meer dan ooit van belang. Op een aantal punten is een geïntegreerde aanpak nodig, zo leren de recente gebeurtenissen. Ondertussen zijn al stappen gezet door bijvoorbeeld databanken te verbinden zodat men kan zien waar verdwenen leerlingen naartoe zijn.

III. Toelichting amendementen en indicatieve stemmingen

Tine Soens licht amendement nr. 6 toe. Amendement nr. 6 voorgesteld door Tine Soens, Caroline Gennez, Elisabeth Meuleman en Steve Vandenberghe strekt ertoe om de groeipaden voor het hoger onderwijs alsnog toe te kennen. Zo niet vrezen de indieners dat de kwaliteit van het hoger onderwijs achteruit zal gaan. Extra studenten moeten extra middelen met zich meebrengen.

Caroline Gennez geeft toelichting bij amendementen nr. 2 en 3 voorgesteld door haarzelf, Tine Soens, Elisabeth Meuleman en Steve Vandenberghe. Beide amendementen hebben betrekking op de CLB's. Volgens haar is iedereen het er over eens dat de CLB's de laatste jaren meer en meer taken moeten uitvoeren.

Ze noemt onder meer het M-decreet en de integrale jeugdhulp. De CLB's willen die taken wel op zich nemen maar er is geen open-endfinanciering, noch voor de werkingsmiddelen, noch voor de omkadering. In 2015 werd drastisch bespaard op de CLB's en deze besparing is recurrent voor 2016, ondanks het feit dat de minister niet nalaat om te verkondigen dat de CLB's een scharnierfunctie vervullen tussen Onderwijs en Welzijn. Daarom stellen de indieners voor om extra middelen te voorzien, zowel voor de werking van als voor personeel voor de CLB's in 2016. Voor personeel gaat het om 3,5 procent extra of 4,3 miljoen euro. Daarmee wordt de besparing van 2 procent voor 2015 ongedaan gemaakt en er wordt 1,5 procent toegekend voor het opvangen van de stijging van het aantal leerlingen de voorbije twee jaar. Voor werking is 10 procent extra voorzien (waaronder 8 procent besparing in 2015) of 1,4 miljoen euro extra. In totaal gaat het om 5,7 miljoen euro. Dat brengt de financiering van de CLB's terug op het niveau van 2014, wat ook al geen erg genereuze financiering was.

Elisabeth Meuleman verwijst voor de toelichting van amendement nr. 4 en 5 naar haar tussenkomst over de DBFM. Ze stelt voor om de compensatie van de uitgaven met betrekking tot de beschikbaarheidsvergoedingen voor Scholen van Morgen te schrappen. De bedragen worden terug bijgeteld bij de machtigingen zodat er niet verder wordt bespaard op infrastructuur. Zo kunnen de beloofde extra investeringen toch doorgaan.

Koen Daniëls stelt vast dat de vijf amendementen samen goed zijn voor 121,5 miljoen euro meeruitgaven. Hij vraagt naar het amendement dat zorgt voor de inkomsten. *Jo De Ro* vraagt of dit bedrag ergens gecompenseerd wordt, bijvoorbeeld door nieuwe belastingen, of zal er een begrotingstekort zijn.

De amendementen nr. 2 tot en met 6 worden verworpen met 12 stemmen tegen 3.

De toegewezen decreetsbepalingen en programma's behorende tot het bevoegdheidsdomein Onderwijs worden indicatief aangenomen met 12 stemmen tegen 3.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Tine SOENS
Jos DE MEYER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ADIBib	Aangepaste Digitale Bibliotheek
AGION	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
AgO	Agentschap Overheidspersoneel
AgODi	Agentschap voor Onderwijsdiensten
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
AHOVOS	(historisch) Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen (nieuwe naam = Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, AHOVOKS)
AKOV	Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming
AOC	Agentschap voor Onderwijscommunicatie
aso	algemeen secundair onderwijs
AUHA	Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen
bso	beroepssecundair onderwijs
btw	belasting over de toegevoegde waarde
buso	buitengewoon secundair onderwijs
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CANON	Cultuurcel van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie
CBE	centrum voor basiseducatie
CJP	Cultureel Jongerenpaspoort
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CLIL	Content and Language Integrated Learning
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DBFM	Design Build Finance Maintain
dko	deeltijds kunstonderwijs
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
Eurostat	statistical office of the European Union
EVC	elders verworven competentie
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FOD	Federale Overheidsdienst
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (historische naam = Gemeenschapsonderwijs)
GOAL	Guidance and Orientation of Adult Learners
GOK	gelijke onderwijskansen
gon	geïntegreerd onderwijs
hbo5	hoger beroepsonderwijs 5
ICOR	Interuniversitair Centrum voor Onderwijsrecht
ICT	informatie- en communicatietechnologie
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
ION	inclusief onderwijs
IPCO	Onderwijskoepel van de Scholen met de Bijbel in Vlaanderen en Brussel
KBS	Koning Boudewijnstichting
KTA	Koninklijk Technisch Atheneum
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LASSI	Learning and study strategies inventory
LEF	Levensbeschouwing, Ethiek, Filosofie
LEMO	Leerstijl en motivatietesten
LiSO	loopbanen in het secundair onderwijs
lio	leraar in opleiding
LOP	lokaal overlegplatform

LUCI	Leuvens universitair competentie instrument
MOD	Managementondersteunende Diensten
MOOC	massive open online course
NARIC	National Academic Recognition Information Centre
NOB	Nederlands Onderwijs in het Buitenland
NT2	Nederlands als tweede taal
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OBE	onderwijsbelastingseenheid
OBPWO	onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
OCB	Onderwijscentrum Brussel
OD	operationele doelstelling
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers
O&O	onderzoek en ontwikkeling
OVSG	Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten
POT	persoonlijke ontwikkelingstrajecten
POV	Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
pps	publiek-private samenwerking
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SES	Sociaal Economische Status
SIHO	Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs
SIMON	Studievaardigheden en -Interesse monitor
SIO	Synchroon Internet Onderwijs
SLO	specifieke lerarenopleiding
SNPB	Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
tbs	terbeschikkingstelling
TOAH	tijdelijk onderwijs aan huis
tso	technisch secundair onderwijs
ULB	Université Libre de Bruxelles
UNICEF	United Nations Children's Fund
UZ Gent	Universitair Ziekenhuis Gent
VBB	Voorrangbeleid Brussel
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VEK	vereffeningskrediet
VELOV	Vereniging van Lerarenopleiders Vlaanderen
VIAA	Vlaams Instituut voor Archivering (oorspronkelijke naam = Vlaams Instituut voor het Audio-visueel Archief)
Vlajo	Vlaamse Jonge Ondernemingen
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VLUHR	Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad
VN	Verenigde Naties
VSK	Vlaamse Scholierenkoepel
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VVOB	Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten
WSE	Werk en Sociale Economie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)